

Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XXIV, številka 3, april 2019, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4-5

Nekdanja tovarna
sladkorja postaja
Galerija Cukrarna

6-7

V Ljubljani gradimo
pomembne javne
objekte

16

Ljubljančanka:
dr. Manca Košir

17-23

Ljubljana je
kolesarsko
mesto

V Ljubljani se dogaja!

dr. Uroš Grilc, foto: Nik Rovan

V soboto, 9. marca, je Živalski vrt Ljubljana praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan. Ob tem so javnosti prvič predstavili novo ogrado za leve in prvega azijskega leva in levinjo v Sloveniji. Levi so se tako po šestih letih spet naselili pod Rožnikom.

Foto: Dunja Wedam

Za še večjo varnost predvsem pešcev in kolesarjev je prenovljeno tudi veliko križišče Drenikova ulica–Celovška cesta–Na jami.

Prvo javno mini vozlišče za hitro polnjenje električnih vozil v Sloveniji je v Ljubljani. Na Petrolovem prodajnem mestu Tržaška 130 se bodo naenkrat lahko polnila štiri vozila nove generacije. Pridobitev je del evropskega projekta URBAN-E.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Janković ima **vsak prvi torek v mesecu dan odprtih vrat**, ko je v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1, **med 14. in 20. uro** osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani. Za pogovor se lahko prijavite po telefonu na Odsek za pobude meščanov, na telefonskih številkah **01/306 12 82** ali **01/306 10 65**.

Foto: Dunja Wedam

Drenikova ulica ima po prenovi širše pločnike, tako da je na njih več prostora za pešce in kolesarje, ki imajo odslej na odseku med Verovškovo ulico in Celovško cesto skupno površino v obe smeri. Vozni pasovi so nekoliko zoženi. Hkrati so prenovili tudi vročevod in plinovod.

V okviru 10. mednarodne konference Dnevi korporativne varnosti je Mestna občina Ljubljana že tretjič prejela nagrado za najbolj varno mesto: slovensko veliko nagrado varnosti. Nagrado sta prevzela vodja Mestnega redarstva Roman Fortuna in podžupan Dejan Crnek.

Foto: Miha Fras

Konec marca je Ljubljana dobila še en odličen športni objekt. Bolder scena na Magistrovi ulici 1 v Ljubljani je vsak dan odprta za vse navdušene športne plezalce in tiste, ki kanijo to še postati. Plezaj, gibaj se, uživaj, je njihov moto.

OBIŠČITE NAS TUDI NA

**www.facebook.com/
GlasiLoLjubljana**

Ljubljana

Investicije

Nekdanja tovarna sladkorja postaja Galerija Cukrarna	4
V Ljubljani gradimo pomembne javne objekte	6
Plečnikove tržnice	8

Ljubljanska Mestna hiša – simbol mestne avtonomije	10
Lepo pozdravljeni, potniki!	14

Portreti znanih

Ljubljanskih fac

Ljubljanka: dr. Manca Košir	16
-----------------------------	----

V Ljubljani kolesarimo

Ljubljana je kolesarsko mesto	17
Intervju s tremi kolesarji	18
S kolesom se v Ljubljani daleč pride	21

Šport

Razgibajmo Ljubljano	24
----------------------	----

Pohodništvo

Čez Polhograjske dolomite	26
Pot spominov in tovarištva	27

Zdrava Ljubljana

V Ljubljani imamo raje klopi kot klope	26
--	----

Kultura

Glasbena Ljubljana nekoč (in danes)	28
Iz zimskega spanca nas dramijo spomladanski festivali	30
Častni meščani mesta Ljubljana	31

Mesto literature

S Potujočo knjižnico na pot	32
-----------------------------	----

Otroci v mestu

Prvi maj, moj najljubši počitniški dan	33
Gozdni sprehodi na Rožniku	33
Ljubljanske glavce	34
Otroci se ne igrajo več	34
Peter Škerl: cikel Ljubljana, Lili	35

Mladi na sceni

Vihar v glavi: umetnost najstništva	36
Mesečni napovednik	37

Mestni študenti	38
-----------------	----

Okolje in zdravje

Daj tačko! Steriliziraj svojo mačko	39
Sladka koruza kot popestritev ljubljanskih vrtičkov	40
V Ljubljani za vedoželje	41

Mesto

Ljubljanski vestnik	42
Napovednik dogodkov v četrtih skupnostih	42
Mestno zrcalo	46
Meritve okolja	47

Fotografija na naslovnici

Portreti ljubljanskih fac: dr. Manca Košir, foto: Miha Fras

Fotografija na strani 3

Zora Konjajev, foto: Nik Rovani

Skoraj sto let v Ljubljani

Za menoj je dolgo življenje. Rodila sem se v prvi četrtini preteklega stoletja in v mojem spominu se odvijajo številni dogodki, doživljaji, spremembe in preobrazbe mesta, ki so se usidrali globoko v zavest in se mi kot bliskavica prikazujejo do današnjih dni.

V začetku preteklega stoletja je bila Ljubljana majhno in nerazvito mesto, večnadstropne hiše so se dvigovale v središču okoli mestne hiše in tudi ob glavni pošti. Miklošičeva cesta se je odlikovala z lepimi secesijskimi hišami in imenitnim hotelom Union. Predmestja so bila naselja delavcev in nižjih uradnikov, ki so stanovali v skromnih pritličnih hišah ob makadamskih, slabo vzdrževanih cestah. Spominjam se zapornikov, ki so s krampi odstranjevali rastje ob robovih cest. Posebnost je bila Šelenburgova, danes Slovenska cesta, ki je bila deloma tlakovana z lesenimi kockami. Med pošto in Tivolskim gradom je bilo sprehajališče – promenada, zlasti ob nedeljah prepolna študentov in dijakov. V Tivoliju je tedaj še stal Jakopičev paviljon, kjer so bile razstave naših likovnikov.

Promet se je odvijal s konjsko vprego in tramvajem. V rabi je bilo tedaj le nekaj avtomobilov. Otroci smo z vriščem spremljali avtomobil barona Codellija in se čudili prašni ali poškrbljeni z blatom neverjetni hitrosti za tedanje čase, čeprav le nekaj deset kilometrov na uro. Dopolnila sem pet let, ko nam je oče na poletnem nebu pokazal premikajočo se napravo, podobno kovinski ptici. Od podolgovatega, od sonca bleščečega se trupa so štrlela dolga krila in spomnim se, kako sem se čudila, ker niso plahutala. »V aeroplanu je človek, ki krmari vozilo,« je rekel oče: »In upam, da se boste v njem vozili, ko boste odrasli.« Oče ni dočakal človeka na Luni, otroci pa smo se pozneje še in še vozili po svetu v velikanskih letalih.

Križevniška ulica ob samostanu in cerkvi, kjer smo najprej stanovali, ni imela elektrike. Svetili smo si s petrolejkami, ki jih je bilo treba vsak dan očistiti saj. V vsakem stanovanju je bila ena vodovodna pipa in v vsakem nadstropju samo eno skupno stranišče. Ulica je bila zanemarjena in po njej so se preganjale podgane.

Srečanje z elektriko je bilo zame nekaj posebnega. Preselili smo se v prijetno hiško na Poljanskem nasipu in oče je v dekliski sobi privil modro žarnico in pri pritisku na stikalo je sobo zalila blaga modra svetloba, ki se je prelivala skozi okno na debelo snežno odejo, ki je prekrila travnik za hiško. Čarobnosti tega trenutka nisem nikoli pozabila.

Leta 1929 je bila izjemno huda zima in ves mesec ni bilo šole, ker se z lončenimi pečmi ni dalo ogreti šolskih prostorov. Zjutraj so na snegu okoli hiše ležala trupelca zmrazjenih ptičkov in tudi moje solze jih niso oživile.

Poglabljali so strugo Ljubljanice in gradili Plečnikova korita. To je bil velik poseg, ki je zaposloval veliko delavcev. Otroci smo jih dolge ure opazovali, kako nalagajo na dnu izkopano zemljo na vagončke majhnega vlaka, ki je vozil zemljo iz struge na nabrežino. – Začeli so graditi Nebotičnik. Na poti v šolo, tedaj sem bila že dijakinja, sem opazovala, kako se je iz globoke jame naglo dvigala vitka stavba, tedaj najvišja na Balkanu.

Podoba Ljubljanice se je iz desetletja v desetletje korenito spreminjala. Arhitekt Jože Plečnik je s številnimi izvirnimi posegi v vse mestne dele z imenitnimi stavbami, nabrežinami, mostovi, tržnico, trgi, urejenimi ulicami, Tivolijem in Žalami preobrazil Ljubljano v Plečnikovo mesto, ki ga občuduje tudi svetovna javnost.

V štiridesetih letih prejšnjega stoletja je zajela svet druga svetovna vojna, ki s svojimi grozotami ni prizanesla niti našemu narodu. Ljubljana, obdana z betonskimi bunkerji in bodečo žico, je bila edino mesto v Evropi, ki je bilo koncentracijsko taborišče. Prebivalstvo se je na teror in grožnjo uničenja našega naroda odzvalo z neverjetnim pogumom in pripravljenostjo na žrtve. Mladina se je priključila Osvobodilni fronti v velikem številu in oblikovala bojno enoto Ljubljansko brigado. Pripadala ji je čast, da je osvobodila Ljubljano in vkorakala v mesto. Ljubljancani so si zaslužili, da je njihovo mesto dobilo naziv »mesto herojev«.

Po vojni se je Ljubljana vključila v izgradnjo porušene domovine. Spominjam se, kako so moji ostareli starši tako kot veliko Ljubljancanov ob nedeljah gradili Litostraj. Prebivalstvo je fizično in s prispevki gradilo tovarne, šole, zdravstvene ustanove, športne objekte, prometnice itd., in s tem se je oblikovalo družbeno premoženje. Brezposelnosti ni bilo, nihče ni bil lačen. Ob tranziciji v devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je spremenil družbeni sistem, ponovno je zavladal kapitalizem in družbena lastnina, ki jo je ustvarilo prebivalstvo, se je znašla v rokah tistih, ki niso nikoli ničesar prispevali. Delitev na bogate in revne je prizadela tudi Ljubljancane. Življenje in mesto sta v tranziciji nekako otrpnili.

V novem tisočletju je prišla na oblast ekipa usklajenih ljudi, ki so se odločili, da bodo vse storili, da bo postala Ljubljana lepo, varno, čisto in prijazno mesto. V dobrem desetletju jim je uspelo Ljubljano preobraziti z več kot dva tisoč projekti in jo korenito spremeniti.

Že modri Rimljan Cicero je dejal: *Salus publica suprema lex esto* – Javna blaginja naj bo najvišji zakon.

Zora Konjajev, častna meščanka mesta Ljubljana

“Ljubljana je po videzu, varnosti in kakovosti življenja eno najlepših evropskih mest.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Marjan Sedmak
(predsednik), Aleš
Kardelj, Simona Pirnat
Skeledžija, Denis Strikovič,
Lada Zei. Odgovorni
urednik: dr. Uroš Grilc,
kontakt: 051/398 843,
glasilo.ljubljana@ljubljana.si.
Lektorica: Živa Čebulj,
Korektorica: Renata
Vrčkovnik, Avtorica
logotipa: Petra Černe
Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Salomon
d. o. o., Grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
121.800 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Nekdanja tovarna sladkorja

Galerija Cukrarna je v tem trenutku ena najzahtevnejših

Majda Gostinčar, Služba za razvojne projekte in investicije, Mestna občina Ljubljana, foto: Dunja Wedam

Dela na Galeriji Cukrarna so v polnem teku.

Ljubljansko Cukrarno je leta 1828 ustanovila tržaška trgovska družba Rosmann & Pelican. Gradnji kompleksa so nekateri kljubovali zaradi bojazni, da bo to prineslo večjo onesnaženost zraka v mestu, pa tudi zaradi pomislekov, da kompleks utegne škodovati živinskemu sejmu na Poljanah.

Toda dvorna komora se je zavedala pomanjkanja industrijskih obratov na Kranjskem in zato odobrila prošnjo trgovske družbe po postavitvi sladkorne rafinerije na Poljanskem nasipu. V začetku tridesetih let 19. stoletja je mogočna tovarna s štirimi nadstropji in veličastno dolžino devetdeset metrov veljala za največjo stavbo v Ljubljani. Poleg tega so pri proizvodnem postopku v Cukrarni že leta 1835 začeli uporabljati parni stroj, s čimer je tovarna sladkorja postala

tehnološko najsodobnejša v slovenskih deželah.

Po treh desetletjih uspešnega delovanja je poslopje zajel požar, v katerem je zgorelo vse razen drvarnice in hleva. Tovarno so obnovili, vendar rafinerija v njenih zidovih ni več zaživela. Cukrarna je po neuspeli dražbi prišla v roke avstrijske nacionalne banke, od katere jo je leta 1863 kupil zagrebški veletrgovec. Poslopje je od takrat doživelo še veliko osebnih zgodb in notranjih preobrazb, ena od največjih se dogaja prav zdaj.

Notranja preobrazba stare tovarne

Podjetje Strabag namreč v tem trenutku izvaja eno najdražjih, predvsem pa v gradbenotehničnem smislu eno najzahtevnejših investicij visokih gradenj v Sloveniji. Rekonstrukcija predvideva rušitev vseh notranjih nosilnih in predelnih sten. Ohranili bodo le obodne stene objekta. Cukrarni bodo napravili novo jekleno ostrešje in jekleno konstrukcijo medetaže, prvega in drugega nadstropja, obešeno na jekleno konstrukcijo ostrešja in horizontalno vpeto v obstoječe opečne stene. Zidove

postaja Galerija Cukrarna

visokih gradenj v regiji

bodo ojačili z armirano betonsko oblogo. Prav tako bodo obbetonirali temelje objekta, jih razširili in ojačali z injektiranjem kolov. Ti bodo tako ojačali obstoječe temelje in obenem delovali kot zaščita gradbene jame v območju nove kleti.

Gradbenotehnični poseg v samo zgradbo Cukrarne je inženirsko izjemno kompleksen. Obstoječi objekt smo v prvi fazi gradnje podtemeljili tako, da smo z zunanje strani objekta po celotnem obodu stavbe vbetonirali več kot 200 armiranobetonskih pilotov povprečne dolžine 10 m in premera 0,80 m. Zabetonirali smo tudi obodno temeljno gredo, na katero se naslanja jekleno varovalnokonstruktivsko paličje, ki je postavljeno za čas gradnje ter služi kot oporna in obtežna konstrukcija ter obenem kot gradbeni oder. Trenutno utrjujemo obodne zidove z injektirno maso: s filigransko natančnostjo polnimo vsako razpoko obstoječega zidovja.

Konec marca je sledilo odkritje strehe ter rušenje dotrajane lesene strešne konstrukcije. Istočasno smo na višini strešnega venca izvajali armiranobetonske horizontalne vezi po obodu stavbe in v prečni smeri ter zamenjali ostrešje in streho. Šele nato bo, če nas seveda ne bodo doletele druge nepredvidene in nepredvidljive gradbenoinženirske okoliščine, možno nadzorovano porušiti medetažne plošče v notranjosti stavbe. Z vidika varnosti bo to tudi najbolj tvegana faza in izziv za vse deležnike na gradbišču. Po izvotlitvi stavbe bo v lupini obodnih zidov treba zasaditi niz armiranobetonskih pilotov še z notranje strani, izvesti izkop zemljine ter podkletitev objekta. Klet in notranjost obstoječih zidov bomo še dodatno obbetonirali, pri čemer bomo ohranili več kot 300 historičnih okenskih odprtín. Z navedenimi koraki bomo dosegli statično nadzorovano celovito rekonstrukcijo stavbe, ki je ključna za vzpostavitev osrednjega volumna bodoče galerije.

Iz bube se bo izvil metulj

Po končani prenovi bo imela Galerija Cukrarna 5.600 m² površin, in sicer v kletni etaži, ki je obstoječi objekt nima, pritličju, dveh galerijskih etažah in na podstrešju. Glavni vhod v Galerijo Cukrarno bo iz podmostja Fabianijevega

Gradbenotehnični poseg v samo zgradbo Cukrarne je inženirsko izjemno kompleksen.

mostu, možno pa bo vstopati tudi preko stranskih vhodov s Poljanskega nasipa ter z dvorišnega vhoda na južni strani objekta.

Del razstavnih prostorov bo večvišinski prostor v pritličju, odprt do vrha ostrešja, ki bo na sodoben način predstavljal arhitekturno dediščino Cukrarne in bo obenem osrčje razstavišča z možnostjo postavitve tudi večjih prostorskih objektov. Drugi del razstavnih prostorov bo prostor brez zunanje svetlobe (an. *black box*), ki bo v čistem, enostavnem in praznem prostoru omogočal fleksibilne postavitve razstav.

V kleti objekta bodo razstavni prostor z avlo, delavnica za pripravo razstav, sanitarije ter nekateri tehnični prostori. V pritličju bodo odprti razstavni prostor,

galerijska trgovina, recepcija s prodajalno kart in kavarna – jazz klub. V medetaži bosta prostor za ustvarjalne delavnice, ki bo hkrati tudi konferenčna soba, ter knjigarna. V prvem in drugem nadstropju bodo v obešenih volumnih razstavnih prostori, v južnem traktu objekta pa pisarne. Podstrešje bo namenjeno tehničnim napravam.

Slabi dve tretjini investicije financira Evropska unija iz mehanizmov celostnih teritorialnih naložb, ostala sredstva so zagotovljena v proračunu Mestne občine Ljubljana. Dela potekajo skladno s časovnico, kar pomeni, da bo objekt jeseni 2020 pripravljen za tehnični pregled in pridobitev uporabnega dovoljenja. Prve razstave si bodo obiskovalci lahko ogledali spomladi 2021.

V Ljubljani gradimo pomembne

Poleg Galerije Cukrarna v polnem zamahu

Meta Gabron, vodja Službe za razvojne projekte in investicije, Mestna občina Ljubljana

Foto: Dunja Wedam

Prizidek k Zdravstvenemu domu Bežigrad

Foto: arhiv Mestne občine Ljubljana

Obnova objekta glasbene šole na Vegovi 7

Prizidek k Zdravstvenemu domu Bežigrad

Aprila 2018 smo začeli graditi novi del Zdravstvenega doma Bežigrad. Da bi zagotovili nemoteno delovanje obstoječega zdravstvenega doma ter nemoteno elektrooskrbo za širše območje Bežigrada, gradnja poteka v dveh fazah.

V prvi fazi smo porušili pritlično stavbo, v kateri je desetletja deloval otroški dispanzer, in dokončali novi kletni del s sodobno transformatorsko postajo, ki je potrebna za delovanje tako obstoječega kot novega objekta. Za kletni del smo tudi pridobili uporabno dovoljenje. Trenutno poteka druga faza: gradnja preostalega

dela kleti in 4-nadstropnega objekta s pripadajočo zunanjo in komunalno ureditvijo.

Skupaj bomo pridobili več kot 4.000 m² novih uporabnih površin: v delu pritličja bodo urejeni prostori sterilizacije za potrebe vseh zdravstvenih domov v sklopu Zdravstvenega doma Ljubljana, v prvem nadstropju bo predšolski dispanzer, v drugem šolski, v tretjem pa klasične in referenčne ambulante. Na fasadi novega objekta smo predvideli izrazit vertikalni rastrski sistem steklenih in betonskih pasov, strešno površino bomo ozelenili. Novi objekt smo celovito trajnostno zasnovali, predvideli smo tudi sistem prezračevanja z najvišjimi izkoristki in uporabo povratne toplote.

V zadnji fazi bomo uredili tudi površine za pešce v neposredni okolici.

Konservatorij za glasbo in balet

Druga velika mestna investicija je obnova objekta glasbene šole na Vegovi 7, ki deluje pod okriljem Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, katerega ustanoviteljici sta Mestna občina Ljubljana in Republika Slovenija. Objekt na Vegovi 7 je namenjen predvsem neprofitni javni službi na področju glasbene vzgoje, tako da bo dejavnost, ki bo potekala v njem, financirana skladno s predpisi, ki urejajo javne finance in področje šolske vzgoje. Sredstva za investicijo v rekonstrukcijo objekta in razširitev programa je od ustanoviteljic

javne objekte

še tri velike investicije

Foto: arhiv Mestne občine Ljubljana

Telovadnica Osnovne šole Vižmarje Brod

zagotovila le Mestna občina Ljubljana ter manjši delež sama šola.

Strokovni tehnični pregled enote Konservatorija za glasbo in balet na Vegovi 7 je pokazal, da je streha močno dotrajana in potrebna celostne obnove. Našli smo tudi resne statične težave, stavba ne ustreza požarnovarnostnim določilom in ni dostopna gibalno oviranim osebam. Poleg tega šola potrebuje tudi dodatne učilnice in koncertno dvorano.

Investicija v rekonstrukcijo in obnovo objekta bo v prihodnjem šolskem letu zagotovila potrebno varnost prostorov in s tem kakovostno in nemoteno izvajanje izobraževalnih programov šole.

Nova moderna koncertna dvorana bo omogočila izvajanje vaj in nastopov ter hkrati pomembno dopolnila kulturno ponudbo Ljubljane, saj so tovrstne srednje velike dvorane zelo iskane.

Telovadnica Osnovne šole Vižmarje Brod

Zaradi dotrajanosti telovadnice OŠ Vižmarje Brod smo se na Mestni občini Ljubljana v letu 2016 odločili za gradnjo prizidka nove telovadnice. Razpisali smo javni projekt, odprti, anonimni, enostopenjski natečaj za izbiro strokovno najprimernejše rešitve in izdelovalca projektne dokumentacije.

Predmet investicije je novogradnja telovadnice s pripadajočo zunanjo

ureditvijo in parkiriščem, ki že stoji ob obstoječem objektu osnovne šole, in povezava šole z novo telovadnico prek komunikacijskega kletnega hodnika.

V kletni etaži je glavna dvorana s spremljajočimi prostori, v pritličju tribune in kabineti, v medetaži pa dve večnamenski dvorani s spremljajočimi prostori.

Gradnjo objekta smo začeli maja 2017 in bo zaključena aprila 2019. Novi objekt je celovito trajnostno zasnovan, predvideli smo tudi sistem prezračevanja z najvišjimi izkoristki in uporabo povratne toplote. Februarja 2019 smo izvedli meritev o zagotavljanju zrakotesnosti objekta, pri čemer smo dosegli najboljši do sedaj doseženi rezultat na javnih novogradnjah.

Plečnikove tržnice

Na tržnici lahko gledamo Plečnikovo arhitekturo, vstopimo vanjo in začutimo njeno avtentičnost

Irena Vesel, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Ljubljana je že v zgodnjem srednjem veku pomenila glavno trgovsko povezavo, na njenih bregovih so pretovarjali blago, ki so ga preko Barja tvorili proti Jadranskemu morju in nazaj. Na periših so gospodinje prale perilo, v reko pa se je stekala tudi kanalizacija – že od časov rimske Emone, srednjeveške in baročne Ljubljane. Eden najprometnejših delov starega mestnega dela Ljubljane je bil predel Plečnikovih tržnic in živilskega trga. Tu so se prepletale trgovske poti in menjavalo razno blago.

Foto: Dunja Wedam

Letos sta se začeli prenova strehe in obnova fasade na Plečnikovi četrti arkadi, ki je nad Ljubljano še posebej zahtevna.

O b velikih deževjih je Ljubljana poplavljala, zato so jo že v 18. stoletju začeli regulirati. Posegi za razbremenitev niso rešili težav, zato so se odločili za temeljito regulacijo reke v samem središču mesta. Ob koncu 19. stoletja so začeli graditi prve zidove obrežja. Reko so poglobljali, bregove pa utrjevali z betonskimi zidovi in jih povezovali z mostovi. S poglobljanjem in pozidavo bregov je reka postajala težje dostopna in se tako odmaknila od ljudi. Pred prvo svetovno vojno (1913) je začel graški arhitekt Alfred Keller oblikovati puste betonske zidove in jim dodajati terase, da bi tako reko zopet približal ljudem. Dela so bila zaradi prve svetovne vojne leta 1915 prekinjena. Ob nepozidani površini nekdanjega liceja (danes osrednji

živilski trg na Vodnikovem trgu) in gimnazije je po letu 1813 za gimnazijskim poslopjem ob Ljubljani nastal Šolski drevored. To je bil drevored kostanjev, med katerimi so bile postavljene mesarske lope in stojnice.

Po prvi svetovni vojni se je Jože Plečnik vrnil iz Prage v Ljubljano z idejo o ureditvi prostora od Kresije do Zmajskega mostu. Razmišljal je tudi o ureditvi celotnega Vodnikovega in Pogačarjevega trga. Leta 1932 je izdelal projekt za novi Magistrat na Vodnikovem trgu, načrtoval je nov upravni center tik ob stolnici. Mestna občina Ljubljana z županom dr. Jurom Adlešičem pa je zaradi nujnosti posega dala prednost ureditvi novih mesarskih tržnic tik ob Ljubljani, med stavbo Kresije in Zmajskim mostom, načrtovali pa so še povezavo z nabrežjem preko novega

Mesarskega mostu. Prenova tržnic je bila nujno potrebna. Mesarske barake in stojnice so bile v takem stanju, da so bile že sramota za »belo« Ljubljano. Bile so živo nasprotje mogočnim in lepim stavbam v središču mesta. Poleg tega so tržnico začele pestiti nevzdržne higienske razmere in nemalokdaj je bilo videti, kako so se podgane sprehajale po nabrežju. Veliko volje in vztrajnosti je bilo potrebne za prepričevanje prodajalcev, da je treba nujno urediti prodajni prostor.

Vodstvo tržnic je čiščenje začelo leta 1936. Takrat je bilo med Kresijo in Zmajskim mostom postavljenih sto lesenih lop in barak, ki so jih začeli postopoma umikati. Mesarske lope so preselili v mestno lopo ob Mahrovi hiši, prodajalce cvetja pa na Tromostovje, ki je bilo zgrajeno leta 1931. Leta 1940 je

mestni stavbenik Matko Curk po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika začel graditi nove tržnice. Plečnik je za gradnjo novih tržnic spretno izkoristil prazen prostor med drevoredom in Ljubljano od Zmajskega mostu do Tromostovja. Zaradi vojne in pomanjkanja gradbenega materiala se je delo odvijalo zelo počasi, gradnja je potekala od 1940 do 1944.

Gradnja Plečnikovih tržnic

Celotne tržnice so postavljene na rob korita Ljubljane. Severna stran lahko spominja na mestno obzidje z rustikalnim podnožjem kamnite fasade s polkrožnimi okenskimi odprtinami na ometani fasadi. Dolga enokapna streha je krita z različno oblikovanimi betonskimi strešniki. Plečnik je prepoznal možnost oblikovanja strešnikov v litem betonu, kar je v mnogih primerih s pridom uporabil. Tržnice obsegajo cvetlični paviljon, stebriščno lopo, kolonado posameznih arkad s prekinitvami, loggiamo z vodnjakoma

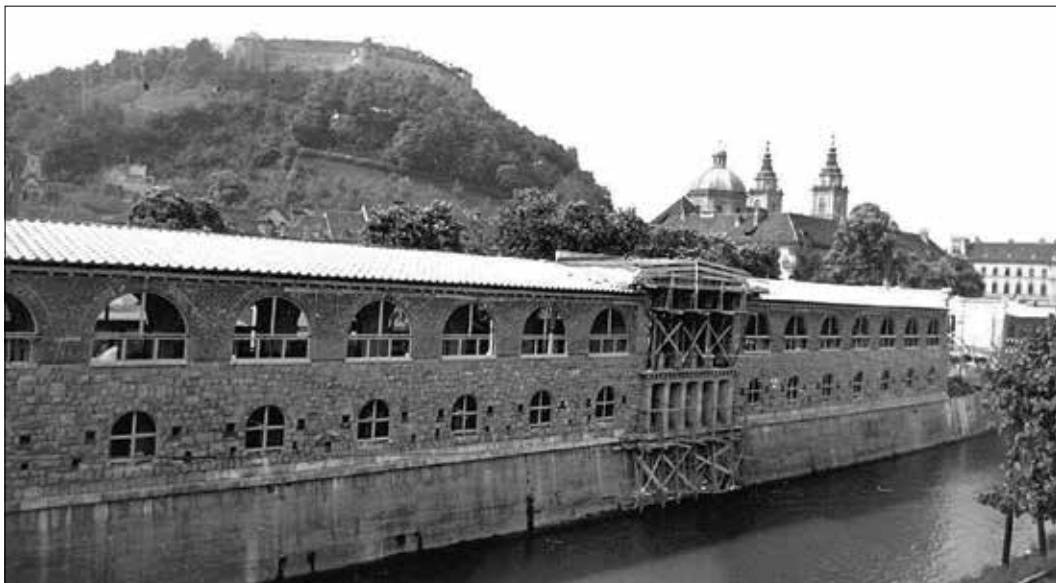

Foto: Peter Naglič

Gradnja Plečnikovih tržnic med 1940 in 1944

in pogledom na Ljubljano. Na sredini celotne zasnove je bil predviden Mesarski most.

V delu proti Zmajskemu mostu so bile urejene prodajalne z mesom in mesnimi izdelki, v kleti pa so imeli shrambe. Prostora je bilo za petdeset mesarjev. Prostore so opremili s pulti, elektriko, vodo in telefonom. Po vsej dolžini tržnic so nadkrili tudi odprto stebrišče, kar zagotavlja ustrezno senčenje in komunikacijo tudi ob dežju ali vročem soncu. V drugem delu tržnic proti Tromostovju je bila v kleti locirana ribarnica, ki je imela dva vhoda, in sicer s Tromostovja po stopnicah in po polžastem stopnišču pod stebriščno lopo. Stebriščna lopa je bila namenjena prodaji mlečnih izdelkov, cvetlični paviljon pa prodajalcem rož.

V Plečnikovem urbanističnem in arhitekturnem opusu so tržnice poleg Tromostovja in vodne zapornice eden izmed ključnih objektov v oblikovanju celotne poteze vodne osi Ljubljane. Po svoji zasnovi in kvaliteti jih lahko uvrščamo v sam vrh svetovne arhitekture. Sodobne zahteve, strožji higienski standardi in iztrošena materialna substanca tržnega prostora mesta so po dolgi letih obratovanja zahtevali od lastnikov, da poskrbijo za strokovno prenovo. Tako je v začetku devetdesetih let Javno podjetje Ljubljanske tržnice podalo pobudo za njihovo prenovo. Po temeljitem podrobnem pregledu celotnega objekta leta 1992 je bilo ugotovljeno zelo slabo stanje, zato so se odločili za celostno sanacijo tržnic. Prenova celotnega kompleksa Plečnikovih tržnic je potekala v letih 1994 in 1995. Pri prenovi je sodelovala skupina strokovnjakov (dr. Peter Krečič, Mojca Švigelj Černigoj, Barbara Rot, Staša Blažič Gjura in Vlasto Kopač), ki je načrtovala programske

spremembe z dolgoročno perspektivo. S prenovo je bilo ustavljeno nadaljnje propadanje in tako so Plečnikove tržnice še naprej služile Ljubljančanom kot prostor za nakupe in druženje ter kot turistična atrakcija in spomenik izjemnih kvalitet v centru Ljubljane.

Plečnikove tržnice imajo z vidika turizma zelo velik pomen. Ljudje na tržnici lahko Plečnikovo arhitekturo gledajo, vstopijo vanjo in tako začutijo njeno avtentičnost. Začutijo lahko, kako lokalno prebivalstvo živi s svojo tržnico, kaj kupuje, kako se srečuje, kakšni so lokalni in regionalni izdelki. Povečan obisk turistov in življenjska doba materialov pa zahtevata nenehen nadzor nad fizično substanco objektov.

Čas za prenovo

Med zadnjo prenovo so bili zdaj 70 let stari betonski strešniki na arkadah Plečnikovih tržnic še v dobrem stanju, zato jih niso zamenjali. Od zadnje prenove je minilo štiriindvajset let, strešnikom pa se je v tem času iztekla življenjska doba. Betonski strešniki so dotrajani in krhki. Na njih so predvsem poškodbe v obliki razpok in lomov, ki so nastali zaradi naravnih procesov zmrzovanja, odtajevanja in spiranja, zato so tanki in porozni.

V Javnem podjetju Ljubljanska parkirišča in tržnice se zavedajo, da mora biti tako izjemen spomenik deležen rednega vzdrževanja na najvišji ravni, zato so se v letu 2018 lotili načrtovanja nujnih vzdrževalnih del, to je zamenjave betonskih strešnikov na Plečnikovih tržnicah. V začetku leta 2019 sta se začeli zahtevna prenova strehe na četrti arkadi ter obnova fasade, ki bo še posebno zahtevna nad Ljubljano, saj se je bilo treba veliko usklajevati in poiskati nestandardne tehnične rešitve za postavitev odra.

Ljubljanska Mestna hiša –

dr. David Petelin

Vir: J. V. Valvasor: Slava vojvodine Kranjske

Ljubljanska Mestna hiša z okolico, del Trostovega velikega prospekta Ljubljane, 1689

Ljubljanska Mestna hiša (Rotovž, Magistrat) je odraz večstoletne mestne avtonomije, edinstven arhitekturni spomenik, svečani prostor razpravljanja Mestnega sveta ter domovanje najvišje mestne oblasti in uprave z županom na čelu.

Stavbni kompleks Mestne hiše na Mestnem trgu skriva v sebi več hiš, ki so na tem mestu nastajale vse od konca 15. stoletja. Najstarejši in osrednji del Mestne hiše je bil postavljen leta 1484, skozi stoletja povečan, leta 1718 barokiziran in leta 1898 predelan v obliko, v kateri ga poznamo danes. Kako pomembna je bila Mestna hiša v zgodovini Ljubljane, nam že več kot 500 let zgovorno priča prostorska umestitev na trgu, saj njeno osrednje pročelje s stopniščem in arkadami gospodovalno izstopa iz poravnane fasadne linije, dodatno pa je poudarjena v višino s peterokotnim stolpom z uro. Starodavna institucija

najvišje mestne oblasti pa se zrcali tudi v raznovrstnem poimenovanju, ki odraža razgiban pravni razvoj mestne uprave.

Mesto leta 1220

Zgodnesrednjeveška razmerja niso razlikovala med naselbinskim in običajnim gospodstvom sredi poljan, zato se je Ljubljana z najožjim mestnim zemljiščem dokaj pozno pravno izvzela iz agrarne okolice oziroma posesti zemljiških gospodov, ki so morali ta osamosvojitveni status potrditi. Mesto s svojimi prebivalci in dejavnostmi, ki so bili tudi del dohodka zemljiškega (mestnega) gospoda, si je moralo skozi stoletja izbojevati svoj

ustroj, način samoupravljanja in notranjo svobodo. Srednjeveška Ljubljana je nastala iz treh ločenih in neodvisnih predelov, in sicer iz Starega trga, Novega trga na nasprotnem bregu Ljubljanice ob rečnem pristanišču na Bregu in Mestnega trga, ki je kot prvi že leta 1220 dobil oznako mesta in s tem pravico do obzidja.

Komun – občina meščanov

Ljubljana je bila do habsburškega prevzema mnogo bolj vpeta v mediteranski prostor, kar se je odražalo tudi v začetnem razvoju mestne (samo)uprave. Ena od teh prvin se zrcali v prvotni upravi, ki so jo sestavljali vsi meščani, torej vsi prebivalci mesta z

simbol mestne avtonomije

meščanskimi pravicami. Občina meščanov (nem. *Gemain der Purger*, lat. *universitas civium*) ali komun (lat. *commune*, ki pomeni skupnost, zbirališče, občina) je po staroslovenski navadi skupne zadeve, kot je obramba, reševala na javnih shodih – večah, na določenih krajih pod milim nebom. Prvi ljubljanski zgodovinar Janez Ludvik Schönleben sicer opisuje, da je bil najstarejši rotovž na Starem trgu že leta 1294 s spisi uničen, kar pa je malo verjetno. Mestni svet še ni obstajal, zato je možno, da je imel vsak trg svoj komun in da so se meščani zbirali na skupnem prostoru.

Z razvojem in spojitvijo treh mestnih predelov od sredine 13. do 14. stoletja se je na prometnem križišču, stekališču treh trgov in skupnega stika čez Ljubljano znotraj mestnega obzidja oblikoval tudi skupni ljubljanski komun. Prostor, ki ga danes poznamo pod imenom Pod Trančo, so dolga stoletja imenovali Komun ali Pod komunom, kamor so meščani že vsaj od leta 1360 prihajali na posvetovanja, ki so sprva potekala na prostem. Nastalo meščanstvo (brez plemstva, duhovščine, Judov in služinčadi) je kot posebni srednjeveški sloj s svojevrstno avtonomijo uresničevalo notranjepolitične cilje preko omejene volilne pravice.

Mestni svet in sodnik

Iz skupne mestne občine meščanov se je izoblikovala in izločila manjša skupina 12 pomembnejših in premožnejših mož, ki je postala osnova za nastanek mestnega sveta, pravega nosilca in izvajalca mestne avtonomije. Drugi sočasni element razvoja mestne uprave pa je bila funkcija mestnega sodnika, ki najprej ni bil v službi mesta, temveč je zastopal deželnega gospoda, ki ga je tudi imenoval. V Ljubljani se prvi sodnik, ki je opravljal predvsem deželnoknežje posle, omenja leta 1267. Od 14. stoletja dalje ga je s posebno ceremonijo izvolil mestni svet, tako da je mestni sodnik zastopal tudi mesto.

Število sodelujočih v mestni vladi je sčasoma raslo. Od leta 1472 mestno oblast predstavlja 100 imenovanih mož, ki so bili organizirani v notranji svet (12 cvelbarjev) z mestnim sodnikom, zunanji svet (24 članov) in skupščino meščanov. Notranji svet je bil najvišji kolektivni organ, sestavljali so ga najvplivnejši in najpremožnejši meščani, na sejah pa so nosili škrlatne plašče. Člani zunanjega sveta so nosili črne talarje. Vse do leta 1504, ko je

cesar Maksimilijan v vlogi deželnega kneza dovolil Ljubljani, da si izvoli župana, je mestno oblast predstavljal mestni sodnik, ki je imel enoletni mandat.

Iz prve Mestne hiše v zapor in prva selitev uprave mesta

Upravnopravna sprememba mestne oblasti je narekovala tudi gradnjo prve ljubljanske Mestne hiše. Provizorično mestno posvetovalnico so delno pokrili v podaljšku mostu z oboki čez cesto ter jo nadzidali za eno nadstropje, v katerem se je po novem zbiral mestni svet, mestna občina pa pod oboki. Zgrajeni komun je bil po vzoru primorskih mest stavba nad odprtimi oboki, ki je obsegala zgolj eno sobo. Zaradi pomanjkanja prostora so mestno upravo leta 1484 premaknili na današnje mesto, kjer Mestni trg doseže največjo širino, komun pa so spremenili v zapore z mučilnico. Od tod je prišlo tudi novo ime stavbe, Tranča. Po potresu leta 1621 so Trančo na novo sezidali na obokih čez cesto in jo obdarili z dvema nadstropjema. Stavba se je ohranila do leta 1789, ko jo je podrl ljubljanski arhitekt Lovrenc Prager.

“ Po staroslovenski navadi je občina meščanov skupne zadeve reševala na javnih shodih.

V drugi polovici 15. stoletja so torej začeli razmišljati o lokaciji za novo mestno hišo, ki je bila že poimenovana Rotovž (nem. *Rathaus* – hiša mestnega sveta). Odločili so se za širši Mestni trg pri izteku Špitalske ulice in v neposredni bližini škofijske cerkve sv. Nikolaja (Šenklovž). Zasnova novega Rotovža na Mestnem trgu sledi poustvarjenemu vtisu čez cesto postavljene lope, segla pa je 12 korakov iz linije fasad sosednjih hiš v obliki lože nad odprtim arkadnim preddverjem. V tem obdobju se je začel za Rotovž uporabljati tudi izraz Magistrat, kar odraža postopno sprejemanje rimskega prava in antičnega izrazja (magistrat je bila v starem Rimu uradniška funkcija).

Renesansa v Ljubljani

Prvotni Rotovž je imel sprva samo en prostor, mestno posvetovalnico oziroma sodno dvorano v prvem nadstropju. Stavbo je po vzoru italijanskih mestnih patricijskih palačah postavil Peter Bezljaj (Petrus de Lubiana, Peter Maurer), prvi renesančni stavbenik na Slovenskem in avtor izgubljenega arhitekturnega traktata *Studium architecturae civilis*. Stranski fasadi sta bili opremljeni z alegorijami štirih kreposti (Zmernosti, Previdnosti, Hrabrosti in Modrosti). Slikarsko opravo zunanjsčine sta dopolnjevali še iz kamna izklesani figuri Adama in Eve, ki sta stala vsak ob svojem vogalu prvega nadstropja. Kipa je izdelal kipar Janez Lipeč po vzoru kipov dožve palače ob Porta della Carta v Benetkah.

Adam in Eva sta bila priljubljena motiva krščanske ikonografije, saj sta poosebljala začetnika človeštva. Po ljudskem verovanju je moral vsak, ki je prvič prispel v mesto, poljubiti Evo. Toda ker je kip Eve stal na konzoli v prvem nadstropju, je bilo poljubljanje zgolj simbolično. Menda so tiste, ki so prišli iz Ljubljane, spraševali, ali so »poljubili staro devico na Rotovžu«. Mestna hiša je postala simbol mestne oblasti in ključni element identifikacije ljubljanskih prebivalcev. Ob baročni prenovi Rotovža so kipa odstranili s fasade, gradbenik Gregor Maček pa ju je prestavil v posebej načrtovani stenski niši v pritličju nove baročne arhitekture.

Praščja tržnica in roka pravice

Tudi stari Rotovž je imel peterokotni stolp, streha pa je bila pokrita s škodlami. V Rotovžu so sklepali posle, odločali o mestnih potrebah, določali cene, sprejemali nove meščane in se pravdali. Posebna slovesnost je bila, ko so enkrat na leto vsi lastniki meščanskih hiš opolnoči prinašali sodniku na Rotovž patidenčni krajcar, ki je bil nekakšen davek na lastniško hišo ali zemljišče. Prostor pred Rotovžem je dolgo služil kot tržnica, na kateri so prodajali prašiče vse do jeseni 1636, ko so jih premaknili. Prav tako so pred Mestno hišo stali sramotilna kletka ali koterle, kamor so zapirali pijance in razuzdance, sramotilni steber (pranger) in oslovski klop (leseni osel), na katerem so morali jezdit stražniki, ki ob nočnih izgredih niso ubogali stražmojstra. Na živem oslu pa so morale jezdit ženske, ki so varale ali pretepale može. Ob pričetku vsakega sejma je mestna oblast izobesila leseno roko pravice z mečem (frengo), ki

je bila v času razglasitve sejemskega miru simbolično znamenje sodne pravice in tržnega varstva.

Prezidave, razširitev in barokizacija

Mestna hiša je s prezidavami hitro pridobivala nove prostore. Leta 1548 so v nekdanjem rimskem kamnolomu postavili zgradbo, v kateri je bila velika dvorana občine meščanov, registratura, od 19. stoletja pa zapor in stanovanja. Okoli leta 1600 so z arkadnim dvoriščem z odprtimi hodniki zgradbo povezali z mestno posvetovalnico. Leta 1649 so od jezuitov odkupili sosednjo Čavlejevo hišo, v novem levem traktu Mestne hiše pa so uredili službena stanovanja. Kasneje so stanovanja predelali v arhivsko dvorano in zapore. V tej hiši je bila že v 18. stoletju prva stalna gledališka dvorana v Ljubljani, celotno stavbo pa so v začetku 19. stoletja nadzidali s tretjim nadstropjem.

S širjenjem absolutizma, reformiranjem mestne uprave in birokratizacijo se je pojavila tudi potreba po dodatnih prostorih. Že v osemdesetih letih 17. stoletja so razmišljali o zidavi nove hiše za mestno upravo. Val gradbenega navdušenja, ki je bil povezan tudi s splošnim gospodarskim blagostanjem na evropski celini, je zajel tudi Ljubljano. Iz intelektualnega, umetniškega in trgovskega vrenja se je na prehodu v 18. stoletje rodil ljubljanski barok, ki je arhitekturno in estetsko nadgradil srednjeveško mestno podobo. Na novo in iz ruševin so zrastle mogočne palače, krasne cerkve in izjemni javni spomeniki.

Stavbenik Gregor Maček in relikvije v novih temeljih

Čeprav si je mestna oblast želela prenoviti le glavno fasado, je bila po deželno knežjem nalogu stavba v celoti porušena. 4. aprila 1717 je namreč vicedom grof Lanthieri skupaj z deželnim svetnikom baronom Russensteinom prišel na Rotovž in ustno odredil gradnjo popolnoma novega Magistrata. Zgradbo so začeli rušiti že naslednji mesec, in sicer Trnovčani, ki so morali dvakrat na teden opravljati ročno tlako. Odpeljali so 1500 vozov materiala, mestni tesarji so pripravljali hrastov les za ogrodje, kapucini pa so pridobili pet relikvij, ki so jih v pločevinastih škatlah vzdali v temelje nove stavbe.

Prvo maketo na podlagi odobrene skice je izdelal furlanski arhitekt Carlo Martinuzzi, ki je pred tem že zgradil semenišče s knjižnico. Zaradi spora glede polžastih stopnic je oblast gradnjo naročila stavbeniku Gregorju Mačku, ki je Martinuzzijev načrt spremenil le pri čelnem traku, loggii in triramnem stopnišču. Za kamnoseške izdelke sta poskrbela ljubljanska meščana in mojstra Luka Mislej in Ludvik Bombassi, ki sta izdelala 36

Foto: Dunja Wedam

Prostor, ki ga danes poznamo pod imenom Pod Trančo, so dolga stoletja imenovali Komun ali Pod komunom, kamor so meščani že vsaj od leta 1360 prihajali na posvetovanja.

stebrov. Bombassi je tudi avtor velikega rotovškega portala, trodelnega okna v prvem nadstropju, balkona in vhodnega portala posvetovalnice. Zidava novega Rotovža je trajala od 7. maja do 21. oktobra 1718, ko so »že dali za pijačo zidarjem«. Leto kasneje so končali še obok, uredili pročelje in dokončali fina dela v notranjščini. Okna so opremili z beneškim steklom, kovaški izdelki pa so prišli iz Št. Vida na Koroškem.

Smrt na gradbišču

Zunanjščina je bila obogatena s plemenitimi kovinami. Streha je bila pokrita z 10.000 bobrovci iz mestnih opekarn, novi peterokotni stolp, ki sta ga krasila pozlačeni gumb in železni orel, pa je bil pokrit z belo pločevino. Mehanizem ure je izdelal ljubljanski urar Baltazar Hofman, bakreni zvon pa iz starega topa Gašper Franchi. Gradnja dvonadstropnega pročelnega trakta je zahtevala 9000 goldinarjev. Ob delu sta se zgodili dve nesreči in v eni je delavka izgubila življenje. Prva seja mestnega sveta je stekla že 22. februarja 1719 pod vodstvom župana Jakoba Herendlerja.

Desni trakt Mestne hiše

Desni trakt je mestna oblast odkupila šele leta 1891. Nakup Dolničarjeve ali Galetove hiše naj bi bil le začasen ukrep za namestitev mestnega stavbnega urada,

vodovodnega upraviteljstva in Mestne hranilnice ljubljanske, ki je dobila svoje prostore v pritličju. V pogajanjih za nakup stavbe je bilo rečeno, »da bode mestna občina, ko se uresničijo enkrat narodne želje in Ljubljana postane središče zedinjene Slovenije, sezidala moderno mestno poslopje, vsled česar se bodo ta poslopja opustila in mestni dom sezidal na drugem priličnem mestu«.

Slovenija se klanja Ljubljani

Hribarjev narodni duh, popotresna obnova in nova umetniška smer v secesiji so zapustili sledi tudi na Magistratu. Leta 1895 so vse tri stavbe med seboj povezali, po načrtih inženirja Duffeja so podrli strop med prvim in drugim nadstropjem osrednje pročelne stavbe, po načrtu Leopolda Theyerja pa je bila prezidana velika sejna dvorana z balkonom. Nova dvorana je bila odprta v čast praznovanju 50-letnice vladanja cesarja Franca Jožefa leta 1898. Povečana dvorana je ena od redkih ohranjenih primerov reprezentančne secesijske dvorane, leta 1903 je dobila slikarsko dekoracijo slikarke Ivane Kobilce, alegorično podobo Slovenija se klanja Ljubljani.

Porušen spomenik kralju

Septembra 1931 je bil ob bučni spremljavi večtisočglave množice slovesno razkrit

Foto: Dunja Wedam

Mestna hiša je danes uradni sedež Mestne občine Ljubljana, konec leta 2018 pa je njena osrednja fasada po 300 letih ponovno zasijala v beli barvi.

spomenik jugoslovanskemu kralju Petru I. Osvoboditelju, ki ga je na stopnišče pred vhomom v Mestno hišo postavil arhitekt Jože Plečnik, zasnoval pa ga je kipar Lojze Dolinar. Kmalu po italijanski okupaciji leta 1941 ga je fašistična oblast razstrelila. V tridesetih letih 20. stoletja so na Magistratu med mandatom župana dr. Dinka Puca opravili obnovitvene in konservatorske posege. Slikar Matej Sternen je obnovil grafite, na arkadno dvorišče pa so postavili dvojnik nekdanjega magistratnega Neptunovega vodnjaka, Herkulov vodnjak, ki je stal na Starem trgu že leta 1655.

Plečnikov Novi magistrat

Arhitekt Jože Plečnik se je v obdobju med svetovnima vojnama poigral tudi z idejo novega magistrata, ki si ga je zamislil na območju podrtega liceja na Vodnikovem trgu. Leta 1928 je izdelal načrt za tržne lope, štiri leta pozneje pa je načrtovanje tržnic povezal s projektom nove mestne hiše. Od leta 1939 do začetka druge svetovne vojne je snoval dokončno rešitev kompleksa med stolnico, Ljubljano in Kopitarjevo ulico. Kot risarka mu je pomagala Gizela Šuklje. Veličasten projekt Novega magistrata je vključeval rušenje celotnega območja tržnic skupaj z Mahrovo hišo in semeniščem, ohranjena pa naj bi bila samo stolnica.

Okoli novega Velikega trga je nameraval postaviti župnišče, gradbeni urad, županstvo, stopnišni trakt in stavbo uradov. Rezultat teh Plečnikovih premišljevanj je bila ureditev Vodnikovega in Krekovega trga ter gradnja tržničnih kolonad na mestu ene od stavb v velikem magistratnem kompleksu. Namesto niza baročnih hiš na Ciril-Metodovem trgu je načrtoval tudi monumentalno stopnišče v osmih nadstropjih, okrašeno s plastikami in balustradami vse do Ljubljanskega gradu. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev so leta 1942 postavili le tržnice ob Ljubljanici, vendar brez načrtovanega Mesarskega mostu.

Od ropotarnice do bunkerja

9. maja 1945 je partizan Ljubljanske brigade Alojz Kajin na belem konju prijahal v Ljubljano in na Magistratu razvil zastavo z rdečo zvezdo ter s tem simbolično oznanil osvoboditev mesta. Po koncu druge svetovne vojne se je predsedstvo Mestnega ljudskega odbora z večino pisarn preselilo v Kresijo, na Magistratu pa je ostalo le nekaj pisarn. Velika dvorana je nekaj časa služila kot poročna dvorana, v stavbi pa so imeli sedež še Okrožno gospodarsko sodišče, Šentjakobsko gledališče, Ekonomat Mestnega ljudskega odbora Ljubljana, Predvojaška vzgoja, Uprava narodne

imovine ter skladišča. V začetku petdesetih let se je v levi trakt Mestne hiše preselil današnji Zgodovinski arhiv Ljubljana, šele v šestdesetih letih pa je bil kompleks deležen celovitejše obravnave pod taktirko arhitekta Svetozarja Križaja, ki je prenovil desni del z dvoriščem in dvoranami. Boris Kobe je na steni arkadnega dvorišča upodobil Ljubljano iz 1. polovice 17. stoletja. V teh letih je bil zgrajen tudi bunker, ki vodi v nedrje grajskega griča.

Sedež Mestne občine Ljubljana

Stavba Mestne hiše, ki stoji na naslovu Mestni trg 1, je bila leta 1986 zaščitena kot kulturni spomenik lokalnega pomena. S ponovno vzpostavitvijo lokalne samouprave leta 1995 je Milan Pogačnik prenovil veliko sejno dvorano, prostore županovega delovnega kabineta, konferenčno sobo, ki so jo krstili za Hribarjevo sobo, ter druge prostore. Z gradu Bokalce je bil v kot arkadnega dvorišča prenesen Narcisov vodnjak, delo Francesca Robbe, tudi avtorja sijajnega Vodnjaka treh kranjskih rek, ki že od leta 1751 krasi Mestni trg. Mestna hiša je danes uradni sedež Mestne občine Ljubljana, konec leta 2018 pa je njena osrednja fasada po 300 letih ponovno zasijala v beli barvi.

Lepo pozdravljeni, potniki!

Dan z vozniki Ljubljanskega potniškega prometa

Staša Bizjak, foto: Blaž Pogačar

Ljubljanski potniški promet letos beleži sto osemnajst let. Od začetkov, ko so vozili tramvaji, nato trolejbusi in prvi avtobusi, pa vse do danes se je dinamika prometa drastično spremenila. Morda niste vedeli, da podjetje ponuja tudi naročene avtobusne prevoze, servisiranje in popravila gospodarskih vozil in njihovih delov, tehnične preglede vozil in homologacije ter registracije vozil. Skupaj je zaposlenih kar 865 ljudi.

Vsak si želi, da bi javni potniški promet potekal nemoteno in hitro, zato Ljubljančani ne vozimo po rumenem pasu, rezerviranem za avtobuse, ne parkirajmo in ustavljajmo na postajališčih mestnih avtobusov.

Ljublanski potniški promet deluje v sklopu Javnega holdinga Ljubljana. Njegova glavna naloga je zagotavljati javni mestni in medkrajevni avtobusni prevoz v Ljubljani in 16 primestnih občinah. »Naša želja je poskrbeti za to, da bi avtobus postal najboljša alternativa osebnemu avtomobilu, saj bi tako zagotovili zdravo okolje prihodnjim generacijam,« pove direktor Peter Horvat. Sedež podjetja z garažnimi površinami, servisnimi delavnicami in

stavbo tehničnih pregledov se nahaja v obsežnem kompleksu v Zgornji Šiški med Celovsko in Litostrojsko cesto. V zadnjem desetletju so širili mestno avtobusno omrežje, posodobili vozni park z okolju prijaznejšimi ekološkimi avtobusi ter prenovili plačilni sistem in sistem napovedovanja avtobusnih prihodov.

Šoferji avtobusov morajo biti psihofizično močni

Vozniki avtobusov morajo biti zdravi, psihofizično stabilni. Komunikativni

in urejeni. Dnevno prepeljejo več tisoč potnikov, zato je izrednega pomena, da je voznik stabilna oseba, ki se zna ustrezno odzvati na stanje v prometu ter osebnostne lastnosti potnikov.

Rade Živanovič je osemindvajsetletni voznik avtobusa na mestnih linijah. Del družine LPP-ja je že peto leto: »Moja zgodba je zelo posrečena. Oče me je v srednji šoli prisilil, da sem opravil izpit za avtobus, saj je verjel, da je to 'ziher' poklic. Sam sem bil takrat proti, nikoli si nisem mislil, da mi bo delo voznika

ALI STE VEDELI?

- **LPP vabi nove voznike:** po potrebi jim tudi financira izpit C in D kategorije (mail@lpp.si).
- **Sektor tehničnih pregledov LPP** je najstarejša tovrstna organizacija v Sloveniji s kar petdesetletno tradicijo. Na leto pregledajo kar 26.500 najrazličnejših vozil.
- V LPP-ju se zavedajo, da športna aktivnost pripomore k zdravju zaposlenih. Zato **kolesarsko društvo LPP** vsem zaposlenim omogoča najrazličnejše športne aktivnosti (košarka, nogomet, plavanje, fitnes, vodene vadbe).
- **Kavalir** je brezplačen, namenjen ljudem, ki težje hodijo, in prebivalcem v mestni peš coni.
- **Urban** je električni vlakec, s katerim se lahko zapeljete po Ljubljani in si tako ogledate številne znamenitosti prestolnice, ki vam jih predstavi zvočni vodnik v kar 10 jezikih.
- Na liniji 26 je potnikom izven konic, ko avtobus ne vozi, na voljo **prevoz na klic**. Po avtobusni liniji jih takrat zapelje E-Golf.
- **Kartica Urbana** je v Ljubljani verjetno ena izmed najprepoznavnejših. Z njo je mogoče plačati tudi parkirnino na belih conah, parkiriščih in v garažah v upravljanju Javnega podjetja Ljubljanska parkirišča in tržnice.
- Z Urbano lahko plačujete tudi storitve sistema **BicikeLJ** in **Mestne knjižnice Ljubljana**.

Irenka Štefančič, voznica: »Kot voznica sem seveda sprva imela več treme, a ker sem si od nekdaj želela postati voznica velikih vozil, sem se hitro vpeljala v posel. Morda kot v razmislek vsem, ki smo tako ali drugače v stiku z ljudmi – bodimo prijazni in strpní drug do drugega. Lepo pozdravljeni, potniki!«

prinašalo kruh. Nekaj časa sem delal kot zobotehnik v laboratoriju, saj sem si izbral to poklicno pot. A pred petimi leti sem dal odpoved in se odločil poslati prošnjo na LPP. Vse ostalo je zgodovina. Danes z nasmeškom na obrazu povem, da sem srečen. Delo z ljudmi mi je blizu, vendar opažam, da so ljudje, predvsem mladi, zagledani v svoje telefone. Zato na primer ne odstopijo sedeža starejšim in sploh ne zaznajo ljudi okoli sebe. Dnevno se izognem najmanj štirim prometnim nesrečam: včasih se mi zdi, da moram razmišljati namesto drugih voznikov in ostalih v prometu. Tudi pešcev in še posebej kolesarjev, ki se pogosto izpostavljajo veliki nevarnosti. Sicer pa bi se na tem mestu želel zahvaliti vsem potnikom za zaupanje.«

Ko vsa Ljubljana spi, pride na vrsto oddelek za pripravo avtobusov na nov dan

Ko Ljubljancani spimo, so avtobusi budni. Kadar pozno zvečer vidite na avtobusu napis »v garažo«, se pelje v prostore, ki so namenjeni nočnemu čiščenju. »Ob pol enih

ponoči, ko vsa Ljubljana že spi, pride na vrsto oddelek za pripravo vozil za izvoz,« razlaga Drago Žalac, vodja oddelka Avtoelektrika. Približno stoštirideset ljudi do ranih jutranjih ur pripravlja avtobuse na nov delovni dan. Pregled, čiščenje v notranjosti in zunanosti, polnjenje z gorivom oziroma zemeljskim plinom. Na noč se zvrsti približno sto osemdeset avtobusov.

Oddelek za vzdrževanje vozil podnevi obravnava okrog šestdeset avtobusov. »Današnji avtobusi so kot avioni na tleh. Na armaturi je ogromno gumbov in ko zasveti ena rdeča luč, smo takoj obveščeni in čakamo, da voznik pripelje avtobus v delavnico. Večinoma gre za manjše okvare, ki so lahko opravljene že v desetih minutah. Seveda pa se zgodijo tudi večje, katerih odprava traja po več dni,« opisuje Roman Verbič, vodja Oddelka za vzdrževanje vozil. Zaposleni v omenjeni službi so visoko usposobljeni, saj so znanja kompleksna.

NAŠI CILJI IN NAČRTI

Peter Horvat, direktor LPP

Dnevno vodilo vseh, ki smo zaposleni v podjetju, je delovati timsko in skladno. V zadnjih 8 letih smo kupili 168 avtobusov, od teh jih je 70 na stisnjen zemeljski plin, uredili več kot 60 prilagoditev linij, posodobili satelitsko vodenje avtobusov ter

posodobili napovednik prihodov avtobusov na postajališčih. S 1. aprilom bosta uporabnikom na voljo letna splošna in letna upokojska vozovnica. Prav tako bomo letos posodobili vozni park s 17 mestnimi hibridnimi avtobusi in 16 avtobusi, ki bodo vozili na medkrajevnih linijah. S temi ukrepi želimo še dodatno izboljšati uporabniško izkušnjo naših potnikov.

Od voznika do direktorja

Peter Horvat je v Ljubljanskem potniškem prometu začel delati kot pripravnik leta 1989. V času pripravništva je naredil izpit za C in D kategorijo. Zaposlil se je leta 1990 kot voznik mestnega avtobusa. Kasneje je delal še na delovnih mestih koordinatorja prometa, prometnika, vodje koordinatorja v izmeni, razporednika, vodje voznih redov in vodje službe mestni potniški promet. Leta 2010 je postal izvršni direktor in nato direktor leta 2011.

NADGRAJENI SISTEM SLEDENJA AVTOBUSOV

Z novim sistemom ALV, ki je nadomestil sistem Telargo, pričakujemo še zanesljivejše podatke. Novi sistem sledenja avtobusov omogoča spremljanje porabe goriva, avtomatsko prenašanje podatkov v povezavi z vozili in vozniki v privzete sisteme LPP ter hitrejši prenos podatkov o prihodih avtobusov v druge sisteme, ki napovedujejo prihode vozil.

Potniki lahko prihode avtobusov spremljajo na zaslonih v avtobusih ter na mobilnih napravah s pomočjo mobilne aplikacije Urbana. Vpogled v prihode avtobusov nudi tudi klepetalni robot Ljubo iz Ljubljane v Facebookovi aplikaciji Messenger, če v iskalnik vtipkamo npr. ključno besedo »LPP« ali ime postajališča.

Potniki lahko za informacije o prihodih pokličejo tudi na brezplačno telefonsko številko 080 1888.

- Mestni potniški promet ima **27** osnovnih mestnih linij, **70** avtobusov na zemeljski plin ter **143** na dizel.
- Medkrajevni linijski promet ima **31** primestnih linij in **64** avtobusov na dizel.
- Dnevno je na ljubljanskih cestah z okolico **213** mestnih avtobusov.
- V mestnem prometu je bilo v letu 2018 prevoženih **11.902.191** km, v medkrajevnem pa **3.557.604** km.
- V zadnjih **5** letih so bile v mestnem prometu uvedene **4** linije, in sicer **23** Podutik–Kamna Gorica, **26** Mali Lipoglav–Tuji Grm, **1D** Dolgi most (P+R)–Vižmarje, **12D** Bežigrad–Podgorica (Dragomelj). Spremenili ali podaljšali so trase na **9** linijah: **N5**, **8**, **9**, **11**, **14**, **15**, **18/18L**, **21** in **24**.
- LPP ima **865** zaposlenih, med njimi je **69** žensk od tega **12** voznic.

Ljubljančanka: dr. Manca Košir

Gospa Korajža

Lora Power

Za začetek vrzimo karte na mizo, kot temu pravi ona – povejmo, kaj jo v Ljubljani moti. Pogreša tramvaj, lesene klopce in obrtnike, ki bi znali popraviti vsakdanje predmete. Zadnje čase jo motijo tudi turisti. Preveč jih je, pravi: »Vnašajo slabe energetske vibracije. In so hrupni, preveč hitijo, hitro nakupujejo in motijo utrip prijaznega življenja. Ljubljana si zasluži butični turizem, ne pa množičnega, cenenega!«

Foto: Miha Fras

Njen »poni« je prvi, eden in edini. Z njim je že od otroštva, zato ji na misel ne pride, da bi ga zamenjala z novim, lahkim, takšnim na prestave. Kot pravi, je najbolj primeren za njeno telo in dovolj »hiter, da se oči po mili volji pasejo, do kamor seže pogled«.

Gotovo veste: Manca govori iz čistega srca. Ko sem jo – rojeno Mariborčanko – prosila za pogovor o naši prestolnici, je navdušeno pristala, saj ji je zelena Ljubljana ljuba Unescova prestolnica literature. Kakih pet jih je štela, ko se je z družino priselila v Iskrine bloke v Pržanu, kjer je mladost preživela na najlepši možen način: »V naravi, na travnikih in v gozdovih, v družbi dveh živahnih bratov in drugih pržanskih mulcev.«

Njen taborniški vod so bile Čebelice, maturirala je iz razvoja religije v Indiji, diplomirala iz matematike in fizike. Bila je manekenka, igralka, novinarka, profesorica. Še vedno predava, piše, spremlja umirajoče ... Uči, da se nam ni bati ne ranljivosti ne smrti. Kot jo je poimenoval neki duhovni učitelj: Frau Mut (gospa Korajža).

Ponosno zaznamovana, ker je samska. Dovolj drzna, da je obdržala dekliški priimek, ko se to ni spodobilo, dovolj vztrajna, da je sama vzgojila Ladejo in Tino. Kot se je opisala v eni izmed kolumn za revijo Obrazi: »Dovolj prostodušna, da sem

rekla, kar sem mislila; dovolj sebi podobna, da sem se vedla in oblačila, kot sem želela; dovolj pogumna, da sem menjala poklice, kariere, organizacije, projekte. In tudi moške.« Čeprav jim je – kot Janši pred vojašnico – rada nosila rože.

“ Naj oporeka, kdor hoče: srčnejše je mesto, kjer biva ona.

Vsak njen projekt, vsako izmed njenih knjig ali nesebičnih ur prostovoljnega dela bi lahko pospremili s stavkom: »Spet sem se marsikaj naučila, kot vedno in povsod, predvsem o sebi.« Kot tisti drugi turek v mesecu, ko je v Švicariji delila zgodbe o knjigah in ljudeh. Takrat se je z gosti približala tišini, njeni mili sopotnici, čeravno je hrana za njeno dušo pravzaprav raznolikost.

»Raznolikost je modus bogatega življenja,« je dejala. Kot recimo »žuborenje številnih

jezikov, ki jih govorijo prebivalci in obiskovalci Ljubljane«. Pa vse tiste kulturne prireditve, ki jih je največ na število prebivalcev in kvadratnih metrov na svetu!

»Ljubljana je čudovita! Rada jo imam, ker lahko skoraj povsod pridem peš ali s kolesom.« Še najraje na Rožnik ali v Tivoli, medtem ko ji je v nedeljo najljubša domača miza, kjer njeni mlajckajo, klepetajo, se smejejo ...

A potem jo spet pokliče tišina, knjige, pisma, dopisovalci ... »Ljubljana je navdihovala in navdihuje mnoge domače in tuje umetnike,« pravi. »Moji profesorski kolegi iz tujine so se vsi po vrsti zaljubili vanjo. In vsi se strinjajo, da bi bila nora, če bi odšla v Ameriko ali Nemčijo, kamor so me pred leti vabili.«

Kar je več: tu si želi umreti. Toda še prej je treba razživeti starost. »V majhni bivalni enoti, kjer en sosed odstopi sobo za masažo in fizioterapijo, drugi kuhinja za skupinsko prehranjevanje, pri tretjem prebivajo medicinske sestre, negovalke. Kjer je 'skupaj' fajn, saj si organiziramo plesne vaje in družabne igre ter se redno udeležujemo kulturnih dogodkov.«

Ljubljana je kolesarsko mesto

Foto: Dunja Wedam

Kolo je privlačno in praktično prevozno sredstvo, ki ne onesnažuje okolja in blagodejno vpliva na zdravje in počutje.

Glavno mesto Slovenije ni samo univerzitetno mesto (ob koncu leta bomo praznovali 100-letnico ustanovitve Univerze v Ljubljani), ni samo svetovna prestolnica knjige 2010 in del mreže Unescovih mest literature, ni samo zelena prestolnica Evrope 2016, temveč je tudi in zlasti športno mesto. Ljubljana se je na svetovni športni zemljevid uvrstila z organizacijo vrste najodmevnejših športnih dogodkov, z dosežki v vrsti športnih panog posameznikov in ekip, predvsem pa z množično športno aktivnostjo njenih prebivalcev. Med športnimi panogami, ki krasijo naše mesto, gre posebno mesto kolesarstvu.

Kolesarstvo v našem mestu razvrščam v tri skupine: urbano oz. mestno, rekreativno in tekmovalno. Vsa tri področja so med seboj povezana in se medsebojno dopolnjujejo in spodbujajo.

Mestno kolesarjenje

Urbano oz. mestno kolesarjenje, ki je za najširši krog bralcev tudi najbolj zanimivo, je tudi daleč najbolj množično. V to skupino štejem vožnjo s kakršnimkoli kolesom in oblačilom, za

pot v službo in domov in za vožnjo po različnih opravkih v mestu. Od nekdaj je kolo za naše meščanke in meščane priročno prevozno sredstvo, danes pa posebej aktualno zaradi okoliščine, ki je pred par desetletji še nismo poznali: varstva okolja.

Jedro ljubljanske strategije in politike na področju prometa je zelo enostavno: zmanjševanje uporabe osebnega avtomobila v korist javnega prevoza ter vožnje s kolesom in pešačenja. Osnovni

Aleš Čerin, podžupan

Mestne občine Ljubljana in kolesar

pogoj za mestno kolesarjenje so ustrezne steze ob prometnicah in prostori za shranjevanje koles. Tako pri vseh rekonstrukcijah cest posebej načrtujemo kolesarske steze. Stanje seveda nikoli ne bo idealno. Največji problem za razvoj urbanega kolesarjenja v Ljubljani so stare prometnice, kjer je zelo težko ali celo nemogoče urediti ustrezen prostor za kolesarje. Toda projekt zelene prestolnice, evropska sredstva in sami kolesarji nam dajejo zagon. Učimo se od vzornih evropskih mest z dvema devizama: za kolo ni slabega vremena, le slabo oblačilo, in kolesarsko vzgojo je treba začeti že od malega. Tako v naših vrtcih in osnovnih šolah posvečamo posebno pozornost kolesarjenju in zlasti varnosti v prometu, tako v učilnicah kot na terenu. Gotovo najpomembnejša pridobitev za razmah mestnega kolesarjenja je bil v letu 2011 zastavljen projekt izposoje koles BicikeLJ, ki je lani beležil že 1,2 milijona izposoj.

Športno kolesarjenje

Tekmovalno kolesarjenje ima v Ljubljani že dolgo tradicijo. Zastavonoša je bilo in je še Kolesarsko društvo Rog, ki prav letos praznuje 70-letnico. Iz njegovih vrst je izšla vrsta izjemnih tekmovalcev v svetovnem merilu, v zadnjih nekaj letih pa tudi tekmovalk. V Ljubljani nam s profesionalno moško ekipo ni uspelo prodreti v svetovni vrh, pač pa z žensko ekipo, posebej s podporo BTC, d. d., in mesta. Največji dogodek tekmovalnega kolesarstva je vsakoletna etapna dirka Po Sloveniji, pri kateri je start ali cilj ene od etap vedno tudi v Ljubljani.

Tekmovalno kolesarstvo je spodbudilo rekreativno, ki je v zadnjih dveh desetletjih v izjemnem razmahu. Krona rekreativnega kolesarjenja je vsakoletna Franja s spremljajočimi prireditvami, ki bo letos že 38. v odlični organizaciji kolesarskega društva Rog, BTC, d. d., in Mestne občine Ljubljana. Število udeležencev iz domovine in tujine se že bliža desetstisočim. Isti organizatorji smo leta 2014 v Ljubljani gostili svetovno kolesarsko prvenstvo za ljubitelje.

Skratka, kolo je privlačno in praktično, pa ne prav drago prevozno sredstvo, ki ne onesnažuje okolja, temveč blagodejno vpliva na zdravje in počutje, le po pameti je treba voziti!

Intervju s tremi kolesarji

Kolesarji moramo vzdrževati ravnovesje

Vita Kontić, foto: Miha Fras

Trije kolesarji, ki jih združujeta goreče prizadevanje za razvoj kolesarjenja v Ljubljani in misel, da je kolo najustreznejše prevozno sredstvo po mestu. Temu prilagajajo tudi svoj način življenja ter življenjski slog, ki je aktivističen, sproščen, svoboden.

Od leve proti desni: Janez Stariha, mestni svetnik z Liste kolesarjev in pešcev ter kolesarski župan Ljubljane; prof. Janez Koželj, podžupan Mestne občine Ljubljana in prvi kolesar v mestu; Lea Rikato Ružič, predsednica Ljubljanske kolesarske mreže in prometna načrtovalka.

Vse tri intervjuvance povezuje misel prof. Koželja, ki kolesarje vidi kot skupnost z drugačnim pogledom na svet: »Kot kolesar moram stalno vzdrževati ritem in ravnovesje, ne smem pasti. V dobesednem in prenesenem pomenu.«

Vsi ste zagovorniki kolesarjenja. Vendar se glede na vašo funkcijo zdi, da ste na nasprotnih bregovih. Ste res? Kako vidite vaše sodelovanje v naslednjih štirih letih?

Koželj: Kot prepričan kolesar se večkrat znajdem v položaju, da podpiram prizadevanja nevladnih organizacij, obenem pa branim našo upravo. To se dogaja zato, ker ima vsaka uprava pokroviteljski odnos do civilne družbe in jo dojema kot konkurenta, ne pa kot zaveznika pri urejanju javnih zadev.

Rikato Ružič: Mi kot osebe nismo na različnih bregovih. Vsi stremimo k istim ciljem, imamo samo drugačno vlogo in drugačne mehanizme.

Stariha: Kot mestni svetnik moram najprej zastopati stališča Liste kolesarjev in pešcev, ki so usmerjena v trajnostno mobilnost in varnost v prometu. In vsekakor podpiram dobre projekte občine – tiste, ki so v skladu z našimi smernicami. Kot kolesarski župan Ljubljane imam še druge cilje, usmerjene predvsem v izboljšanje razmer za kolesarje. Menim, da bomo lahko skupaj veliko naredili, morda prek posvetovalnega telesa za razvoj kolesarstva, ki smo ga predlagali odboru za urejanje prostora in bi ga sestavljali strokovnjaki, mestni svetniki ter meščani in meščanke. To telo bo moralo imeti vzvode, s katerimi bodo lahko usmerjali kolesarsko politiko v Ljubljani in vplivali na izvedbo projektov.

Na ljubljanskih ulicah je mogoče opaziti vse več kolesarjev. Kaj je po vaši oceni botrovalo temu?

Rikato Ružič: Zadnjih 10 let več govorimo o trajnostni mobilnosti, okolju, zdravem načinu življenja. Deloma imajo pri tem veliko vlogo tudi infrastrukturne

izboljšave. Glavno pa je to, kar se dogaja s konkurenčnimi prevoznimi sredstvi. Eno je, da je z avtomobilom težje priti v mestno središče, parkirnine so dražje, občutek je, da je več zastojev. Na žalost pa tudi to, da je javni potniški promet manj privlačen. Veliko ljudi, ki jih poznam, kolesari zato, ker je tako bistveno hitreje kot z avtobusom. Če bo šlo še naprej v to smer – mislim na podražitve javnega potniškega prometa, upad frekventnosti in podobno –, lahko pričakujemo še več ljudi na kolesu.

Koželj: Kot veste, sem najbolj razjezil avtomobilski lobi, ko sem večkrat povedal, da si prometnih zastojev v mestu pravzaprav želim. To, da avtomobili v konicah obtičijo v prometnih zamaških, je najboljši način, da ljudje prepoznajo, da avto ni najbolj ustrezno prevozno sredstvo za prevažanje po mestu. Žal pa ta miselnost prepočasi dozoreva. Moja vsakodnevna izkušnja je, da pridem na katerikoli cilj v mestu hitreje s kolesom kot z avtom. Celo jaz, ki sem že v letih, pridem do roba mesta s kolesom najpozneje v 15 minutah, kljub temu da še nimamo

Prof. Janez Koželj si želi, da bi razumeli, da »kolesarji nismo ljudje s posebnimi potrebami, ampak smo del trajnostne preobrazbe mesta in mestne skupnosti. Mi smo dobročinitelji, ne pa nadležneži.«

dovolj primerno urejenih kolesarskih stez na vpadnicah. Varne in udobne infrastrukture ni nikoli dovolj. Več ko je kolesarjev, tem bolj jo potrebujemo.

To zveni, kakor da ni upanja, da bomo kdaj uresničili želje kolesarjev, čeprav izvajamo in načrtujemo številne projekte »zanje«.

Koželj: Upanje je vedno. V Ljubljani bi zlahka dosegli 25 odstotkov poti po mestu, opravljenih s kolesom. Za to imamo vse pogoje in možnosti. V tistih mestih, kjer vidno dajejo prednost kolesarjenju, odvzamejo en pas avtomobilom in na njem uredijo dvosmerno kolesarsko stezo. To je zelo preprost in najučinkovitejši ukrep, ki zmanjša mobilnost z avtomobili in zviša mobilnost s kolesi.

Rikato Ružič: Se zelo strinjam, žal pa tak ukrep ni politično preprost.

Koželj: Drži. Toda če se zavzameš, da boš dal eni obliki prevažanja po mestu prednost, je to izraz vrednot. Če hočemo zastavljene cilje doseči, se potem ne smemo bati ukrepov. Včasih je treba poskusiti tudi kaj novega. Mesto ima zakonsko pravico do eksperimenta. Brez preizkušanja novosti in popravkov, če so potrebni, družba ne more iti naprej.

Stariha: Šele po nekaj letih ali celo desetletjih bo ljudem prišel v zavest ta miselni preskok, da so pešci in kolesarji avtohtona vrsta, ne pa avtomobil. Šele po tistem lahko res dosežemo neko kolesarsko nirvano – vsaj v glavi, torej da ne bo več izsiljevanja, da bo kolesarjenje nestresno. Globalna iniciativa kolesarskih županov (program *Bicycle Mayors* socialnega podjetja BYCS iz Amsterdama, v okviru katerega je Stariha postal kolesarski župan Ljubljane, op. a.) je formula 50/30, ki narekuje, da bo leta 2030 50 odstotkov vseh poti opravljenih s kolesom. To je izvedljivo v tem časovnem obdobju, če seveda vsi deležniki delujejo v isto smer. Ukrepi morajo biti temu primerni.

Katere tri ukrepe MOL na področju kolesarjenja v zadnjem desetletju bi izpostavili kot najbolj pozitivne?

Stariha: Bicikelj, koloparke in kolesarske žepe.

Rikato Ružič: Zagotovo Bicikelj. Zelo pozitivno je izboljšanje razmer za kolesarjenje v mestnem središču. Primer Slovenske ceste: zdaj je območje prevozno in varno. Veliko se je postavilo tudi dobrih kolesarskih stojal. Pozitivno je še to, da je dovoljen prevoz za kolesarje v nasprotno smer v enosmernih ulicah.

Koželj: Poleg Biciklja bi izpostavil idejo skupnega prometnega prostora na trgih, ulicah in nabrežjih, ki jih mostovi povezujejo v mrežo peš in kolesarskih poti. Prav tako tudi koloparke, kjer otroci in mladi pridobivajo večšine kolesarjenja ter pri tem uživajo svež zrak. Predvsem pa smo dosegli velik preboj v tem, da so koloparki zamenjali parkirišča.

S prenovami cest in javnega prostora v Ljubljani izboljšujemo razmere tudi za kolesarjenje. Toda posamezne ureditve ne omogočajo ureditve nadstandardno širokih kolesarskih stez, kot bi si želeli. Namesto tega ponekod prostor urejamo po načelih souporabe, deljenja, sobivanja. Kaj menite o teh konceptih?

Koželj: To, da smo uvedli skupni prometni prostor (an. *shared space*) na Slovenski cesti, je največ, kar je Ljubljana naredila na področju trajnostne mobilnosti. Zakaj? Ker smo kljub tveganju dosegli premik v miselnosti. Ljudje se tam obnašajo drugače, ne tekmujejo, kdo je močnejši in kdo ima prednost, ker je nihče nima. Vsi se počutijo malo ogroženi, ampak hkrati povezani.

Stariha: Slovenska je dober primer *shared spacea*, to podpiram, vendar česa takega ni mogoče povsod aplicirati. Drenikova je na primer zelo nevarna cesta s štirimi pasovi in hitrim prometom. Tukaj si ne moremo zamisliti takšnega skupnega prostora. Kvečjemu bi morali postaviti ograje, s katerimi bi preprečili morebitne padce na cesto, saj je skupna površina preozka za vse uporabnike. Treba bi bilo odvzeti vozni pas in narediti normalno širino pločnika in kolesarsko stezo.

Rikato Ružič: Treba je ločiti pojma skupni prometni prostor za vse udeležence in prostor, ki si ga delijo samo kolesarji in pešci. Menim, da

KOLESARJI, UPOŠTEVAJTE PREDNOST PEŠCEV!

Mestno središče v Ljubljani je že več kot deset let namenjeno le pešcem in kolesarjem. Vsakozi si prizadevamo za varno in prijetno sožitje vseh na tem območju, zato z različnimi aktivnostmi svetujemo o varnem ravnanju v prometu.

Toplejši dnevi so na ceste in ulice znova zvalili več kolesarjev, zato smo na obrobju območja za pešce postavili nove table, s katerimi jih želimo spomniti na pomen varnosti.

Na območju za pešce je namreč vožnja s kolesom dopustna, vendar mora biti hitrost kolesarjev prilagojena hitrosti pešcev.

BICIKELJ V ŠTEVILKAH

- Vsako kolo je v povprečju uporabljeno kar **8-krat** na dan.
- Od leta **2011** je bilo opravljenih skoraj **6.000.000** izposoj koles.
- Na začetku smo uredili **30** postaj, do konca lanskega leta pa smo mrežo razširili na **59** postaj, na katerih je na voljo **590** koles.

Lea Rikato Ružič je prepričana, da so kolesarji rešitev za marsikatero težavo. »Smo odgovor na okoljske izzive mesta, zastoje, prometnovarnostne probleme, ekonomsko škodo.«

Janez Stariha kolo vidi kot zdravilo za negativni stres: »Kolesarjenje je predvsem nestresno.«

je koncept sobivanja pešcev in kolesarjev sprejemljiv le tam, kjer res ne gre drugače. Na Mestni občini Ljubljana se prevečkrat obračajo k takim rešitvam, čeprav obstajajo druge možnosti. Konkretno: Dalmatinovo ulico bi se dalo urediti bolj učinkovito, saj ne drži, da ni prostora. Namesto na pločnik bi lahko kolesarje usmerili na rumeni pas skupaj z avtobusi ali, še najbolje, odstranili parkirne prostore in namenili prostor kolesarjem. Je pa pozitivno, da smo dobili kolesarsko stezo še v drugo smer.

Kakšen bi bil torej povzetek: v katerih primerih naj bodo kolesarji in pešci skupaj in v katerih ne? In ali niso kolesarji bolj kompatibilni s pešci kot z avtomobili?

Stariha: Ni nujno. Če je hitra štiripasovnica in ozek prostor za kolesarje in pešce, tam niso za skupaj, razen če se fizično omeji površina med cesto in to skupno površino. Morajo biti izpolnjeni pogoji varnosti. Če je dovolj široko, potem pa da, ampak potem se lahko že naredi ločeno kolesarsko stezo.

Rikato Ružič: Na Nizozemskem na primer kolesarji in pešci nikjer niso skupaj na isti površini, razen v pešconah in izven mestnih območij. Prostor dobijo tako, da ga odvzamejo avtomobilom. Ali pa toliko znižajo hitrost avtomobilom in jih dajo skupaj z avtomobili, s katerimi so kompatibilni, ampak ob res nizki hitrosti. Ni mi všeč, da se je ustvarila umetna vojna med pešci in kolesarji ravno zato, ker se je kolesarje dalo na pločnik. Ni se vzelo prostora avtomobilom, temveč pešcem. Tako pešec kot kolesar sta nezadovoljna in se grdo gledata, namesto da bi združila sile proti avtomobilom.

Koželj: Pogostih nesreč med pešci in kolesarji statistika ne kaže. Po moje se kolesarji vedno bolj navajajo na pešce, obratno pa malo manj. Treba je ustvariti pogoje za sobivanje, dovolj prostora in manjšo hitrost.

V območju za pešce je kolesarjenje dovoljeno (tako, da kolesarji ne ogrožajo pešcev, ki imajo tam prednost), a glede na pobude, ki jih prejemo, kaže, da se še niso vsi navadili na »pravila vedenja«. Ali to vidite kot problem?

Koželj: Nevarnost za neprijetna srečanja med pešci in kolesarji je stalna in vseprisotna, kolikor vem, pa je naletov vse manj. Tudi pešci se morajo navaditi, da ne spreminjajo smeri v hipu in nepredvidljivo. Skupnost kolesarjev in pešcev bi morali vzdrževati – kampanje pripravljati skupaj z njimi. Ko opozarjamo kolesarje z novimi tablami, naj pazijo na pešce, bi morali začeti opozarjati tudi pešce, naj pazijo na kolesarje.

Stariha: Tudi jaz opažam, da v območju za pešce praktično ni več konfliktov.

Cestna infrastruktura ni edini dejavnik, ki vpliva na raven varnosti v prometu. Veliko je odvisno tudi od kulture udeležencev v prometu – njihovega upoštevanja predpisov, sposobnosti prilagajanja razmeram na terenu in strpnosti. Kako varni v prometu so kolesarji?

Stariha: Več ko je kolesarjev, slabša je njihova kultura in posledično tudi varnost. Veliko bo treba narediti za izboljšanje obeh ter sožitje med vsemi udeleženci v prometu.

Koželj: Več ko bo kolesarjev, več bo možnih konfliktov. Kadar se kolesarji vozijo v skupini, se počutijo varnejše, tako kot se ribe združujejo v jate.

Rikato Ružič: Več ko je kolesarjev, bolj so vidni in bolj so drugi udeleženci pozorni nanje, posledično je varnost večja. Je pa res, da ko sem na hitro proučevala statistiko za leto 2017, sem ugotovila, da so bili v večini hujših nesreč prav kolesarji povzročitelji nesreč, kar pomeni, da je še

veliko prostora za izboljšavo. Ključna je uporaba luči – v lanski akciji Razsvetli se smo ugotovili, da kar polovica kolesarjev ne uporablja luči. Pogosti prekrški so še vožnja v nasprotno smer in v rdečo luč ter neupoštevanje prednosti. Si pa želimo več strpnosti s strani voznikov.

Koželj: Najhujša je vožnja v napačno smer. Tej problematiki bi se morali še posebej posvetiti.

Katerega kolesarskega projekta, ki ga imamo v MOL že v načrtu, se najbolj veselite?

Koželj: Tržaške.

Rikato Ružič: Dunajske.

Stariha: Dunajske in Masarykove.

Kaj konkretno so vaše letošnje prioritete glede razvoja kolesarjenja v Ljubljani?

Koželj: Največ pričakujem od prenove Dunajske ceste, ki je najtežavnejši projekt. Zato me tudi najbolj zanima, saj bo treba tam poiskati inovativne rešitve za večjo varnost kolesarjev. Zagotovo sta prioriteta tudi ureditev kolesarskih stez na Masarykovi in Karlovski.

Rikato Ružič: To sem hotela reči tudi sama. Naša prioriteta, če moram izpostaviti samo eno, je izboljšati razmere za kolesarjenje na notranjem prometnem obroču, na potezi Masarykova-Njegoševa-Karlovška.

Stariha: Moja prioriteta so varne šolske poti. Glede na rezultate analize Liste kolesarjev in pešcev želimo dvigniti standard, in sicer tako, da bi bili v okolici šol minimalno dvignjeni prehodi za pešce, lahko tudi semaforizirani, s hitrostno omejitvijo 30 km/h. Posvetil se bom tudi kraji koles in v kratkem bomo proučili, katere ukrepe bi se dalo izvesti za izboljšanje stanja v sodelovanju z občani.

S kolesom se v Ljubljani daleč pride

Miha Štamcar

Foto: Studio Bomba

Letošnje ekipe kolesarskega društva Rog

Ljubljana je v zadnjih letih postala pravo kolesarsko mesto. K temu je deloma pripomogel tudi sistem BicikeLJ, ki je vse bolj priljubljen med samimi Ljubljančani, pa tudi med dnevnimi migranti in obiskovalci. Vse več je tudi rekreativcev, ki delujejo samostojno ali v različnih društvih. V ospredju sta predvsem dve društvi: Rog, ki letos slavi 70. obletnico delovanja in ima ob moški ekipi tudi žensko profesionalno ekipo, ter Rajd, ki resda obstaja šele od leta 2005, vendar nastopa v vseh disciplinah gorskega in BMX-kolesarstva, ob tem pa skrbi za pet kolesarskih parkov.

»Kolesarsko društvo Rog je bilo ustanovljeno jeseni 1949. Za ustanovitev društva je najbolj nagovarjal Pavle Smrekar, bivši kolesar stare šole. Ustanovni občni zbor je bil na veselici na dvorišču takratne novoustanovljene tovarne koles in pisalnih strojev na koncu Ceste dveh cesarjev,« je na spletni strani kolesarskega društva Rog zapisal Janez Kupljen, dolgoletni računovodja, blagajnik in knjigovodja društva.

»Potrudili se bomo, da bomo obletnico društva primerno obeležili, vendar česa posebnega ne načrtujemo. Delujemo na vseh področjih cestnega kolesarstva: vzgajamo mladino, pripravljamo vrhunske kolesarje in kolesarke, dogodke v rekreativnem in amaterskem kolesarstvu

ipd. V sodelovanju z Mestno občino Ljubljana delamo tudi na področju uvajanja kolesarstva v osnovne šole z akcijo Gremo na kolo. V naših klubskih prostorih v Vikrčah so tudi športni dnevi osnovnih šol. Vidite torej, da imamo veliko dela in si ga težko naložimo še več – poleg maratona Franje, ki bo letos že osemindesetletni,« se je Miro Miškulin, generalni sekretar najstarejšega delujočega ljubljanskega kolesarskega društva, dotaknil visoke obletnice.

Sprva je bilo društvo Rog tovarniška ekipa, pozneje se je razvijalo po svoje. Tovarna Rog že dolgo ni več pokrovitelj društva, ki je ohranilo prvotno ime. V njegovi dolgoletni zgodovini so zanj tekmovali številni odlični kolesarji: med njimi so bili nosilec prve članske medalje na svetovnih prvenstvih

Andrej Hauptman, evropski prvak Zoran Klemenčič, Jure Pavlič in Primož Čerin, ki sta bila med tistimi, ki sta orala ledino med profesionalci, pa legendarni Janez Žirovnik, Franc Škerl, Rudi Valenčič in Jože Šebenik, če omenimo le nekatere.

»Vse do maratona Franja je bil tekmovalni šport poglavitni, s Franjo pa je vse večji pomen dobilo tudi rekreativno kolesarstvo. Vse pomembnejša je tudi vzgoja mladih kolesarjev, saj je vse več otrok, ki bi se radi ukvarjali s kolesarstvom. Zato s pridom izkoriščamo kolesarski poligon v Vikrčah, ki je v lasti Policijske akademije, kar je tudi razlog, da smo se pred leti preselili na zdajšnjo lokacijo.«

V društvu so štirje trenerji s fakultetno izobrazbo, ki vodijo mladinske ekipe, pri članski ekipi jo ima Luka Žele. »Ostali

Foto: arhiv Kolesarskega društva Rog

Tudi po zaslugi ženske profesionalne ekipe BTC City Ljubljana je zanimanje za žensko cestno kolesarstvo izjemno naraslo.

imamo Zanoškarjevo fakulteto,« pa v smehu doda Miškulin, ki se ob tem spomni na nepozabnega Zvoneta Zanoškarja, dolgoletnega direktorja Kolesarskega društva Rog ter Bloudkovega in Rožančevega nagrajenca.

Moška kontinentalna kolesarska ekipa

Moške kolesarske ekipe se glede na vložena sredstva delijo na profesionalni, profesionalno-kontinentalni in kontinentalni razred ekipe. V okviru društva Rog deluje moška kontinentalna kolesarska ekipa Ljubljana Gusto Xaurum. Ekipa je dobila ime po dveh glavnih pokroviteljih, tajvanskem proizvajalcu koles, Gustu, ter produktu slovenskega znanja, Xaurumu, ki je edina kriptovaluta na svetu z nenehno naraščajočo zlato podlago.

»Tudi letos bomo imeli mlado ekipo, en del jo sestavljajo kolesarji iz našega podmladka, po zaslugi pokrovitelja pa imamo tudi pisano mednarodno zasedbo. V njej sta ob sedmih Slovencih tudi po dva Tajvanca in Avstralca ter Japonec in Hrvat. Vrhunec bo seveda dirka Po Sloveniji, ki je že prerasla naše okvire, tako da je slovenskim ekipam vse težje zmagovati, a bomo skušali narediti čim več. Ne bomo se je udeležili s

posebnimi cilji, realnost je drugačna, vendar se bomo skušali prikazati v najboljši luči. Sploh pa smo usmerjeni v razvoj: naš cilj je, da postanemo ena najbolj znanih ekip, ki vzgaja mlade kolesarje. Radi bi pridobili še kakšno bolj znano ime, da bi pridobili kakšne nove pokrovitelje,« je o delu članske ekipe Ljubljana Gusto Xaurum dejal njen direktor Tomaž Poljanec.

Zadnji odmevnejši ljubljanski kolesar je Tadej Pogačar, ki je prišel iz Rogove kolesarske šole in ki je letos že opozoril nase v dresu profesionalne ekipe UAE Team Emirates. »Tudi Primož Roglič se je s skrivnostmi kolesarstva najprej seznanil v Rogu, ko je bil športni direktor zdajšnji selektor slovenske reprezentance Andrej Hauptman, trener pa Marko Polanc,« je še dodal Poljanec.

Ženska profesionalna ekipa BTC City Ljubljana

Cestno kolesarstvo je bilo v Sloveniji dolgo le v domeni moških, ženske so se z njim pogumno spoprijele šele v tem tisočletju. Seveda to ne pomeni, da prej žensk ni bilo na »specialkah«, toda po ustanovitvi Rogove mešane ekipe leta 2007 se je vse obrnilo povsem drugače.

»Še leta 2008 so dekleta kot najbolj resno dirko odpeljale katerega izmed rekreativnih maratonov v Alpe Adria Tour in tam tudi zmagovale. Toda že leto pozneje so tekmoval v elitni kategoriji z vsemi najboljšimi cestnimi kolesarkami na svetu. Zdaj ima celotna ekipa okoli sto startov na sezono. Tudi po zaslugi naše ekipe je zanimanje za žensko cestno kolesarstvo pri dekletih izjemno naraslo, kar se vidi tudi po podatkih trgovcev in na seznamu nastopajočih na maratonu Franja. Vse več je tudi kolesark v mlajših kategorijah. Že pred nekaj leti so trgovci dejali, da ženski kolesarski trg zavzema že 35 odstotkov proizvodnje,« je o začetkih ženske ekipe, ki deluje v okviru KD Rog, dejal športni direktor Gorazd Penko.

»Proračun, da vse leto hodimo po svetu, je izredno skromen in znaša 380 tisoč evrov. S tem denarjem za zdaj še lahko sledimo najboljšim, vprašanje pa je, koliko časa še. Tudi letos bi želeli biti tam, kjer smo končali zadnja leta. Smo realni, saj vemo, da najboljšim ekipam ne moremo biti konkurenčni, vendar se želimo dokazati tako z rezultati kot z marketinško odmevnostjo,« je povedal Penko, ki je tudi direktor maratona Franja. Z žensko

profesionalno ekipo imajo dva pomembna cilja, in sicer evropsko in svetovno prvenstvo, ter željo, da bi ena od slovenskih kolesark dosegla normo za olimpijske igre v Tokiu, kjer bo nastopilo le 65 tekmovalk. V pisani zasedbi je sedem Slovenk ter kolesarke iz Italije, Nizozemske, Velike Britanije, Švedske, Hrvaške in Srbije.

Rekreativni program v Rogu

V Rogu skupaj z Mestno občino Ljubljana in akcijo Razgibajmo Ljubljano organizirajo kolesarsko vadbo za Ljubljančane in Ljubljančanke. Vadba je namenjena vsem začetnikom na cestnih kolesih, ki bi se radi naučili osnovnih pravil skupinskega kolesarjenja in bi radi dobili dober nasvet za boljšo splošno telesno pripravljenost.

»Organizirana vadba je tudi čez zimo v naši dvorani v Vikrčah, kjer imamo 15 specialnih vrhunskih koles, na katerih trenirajo naši vrhunski tekmovalci, od novembra do marca pa tudi čisti rekreativci, ki so naši člani. Na voljo imajo tudi trenerje, tako da so ves čas pod nadzorom. Organiziramo tudi treninge na cesti, ki so zaradi varnosti zahtevnejši. Pri tem nas s sofinanciranjem programov spodbuja Mestna občina Ljubljana. Najboljši amaterji lahko trenirajo tudi z našimi vrhunskimi tekmovalci. Na podoben način je začel Roglič,« je o rekreativni vadbi v društvu spregovoril Miškulin.

Vsi tisti, ki si želijo organizirano vadbo, se lahko neposredno obrnejo na društvo, ki zelo veliko pozornosti namenja varnosti. »Mladi kolesarji se zelo hitro prilagodijo prometu in vožnji v skupini. Promet veliko bolje razumejo, saj se kot kolesarji marsikaj naučijo. Tudi starejši zaradi kolesarjenja postanejo boljši in strpnejši vozniki. Predvsem pa kolesarje opozarjamo, kako pomembno je to, da so na cesti vidni in da na kolo ne sedejo brez pripete čelade.«

Kolesarsko društvo Rajd

Še pred nekaj leti so ljubljanski ljubitelji gorskega kolesarstva hodili drugam, zdaj drugi hodijo v Ljubljano, pravijo gorski kolesarji iz slovenske prestolnice. Veliko zaslug za to imajo tudi v kolesarskem društvu Rajd, ki je leta 2014 začelo graditi Bike Park Ljubljana v Podutiku, leta 2015 pa je sledila otvoritev učnega gorskokolesarskega poligona. Park je hitro zaživel in vsako leto dobil kaj novega, ves čas pa potekajo delavnice in izobraževanja. Zdaj je v gradnji še proga za olimpijski kros, ki pomeni nadaljnjo ureditev do zdaj zapuščenega območja ter novo pridobitev za prihodnje generacije olimpijskih športnikov.

»V okviru kolesarskega društva Rajd delujejo tri različne ekipe. Osnovna je Rajd Ljubljana, v kateri je program prilagojen predvsem mladim tekmovalcem. V njej so vsi tisti, ki ima željo po dirkanju in druženju,

Foto: Klemen Humar

Ljubitelji gorskega kolesarstva sedaj hodijo tudi v Ljubljano.

glavna disciplina ekipe pa je seveda spust z gorskimi kolesi. Ob tem močno razvijamo disciplini Enduro in BMX. Tekmujemo tudi na dirkah 4-krosa, olimpijskega krosa in na maratonih. Nekakšna vmesna stopnja med Rajd Ljubljano in ekipo Unior Devinci Factory Team, ki je profesionalna ekipa, je ekipa Sinter Brakes. Njen pokrovitelj je ljubljanski proizvajalec zavornih ploščic, v ekipi pa so mlajši tekmovalci. Unior Devinci Factory Team nastopa na največjih dirkah po svetu, želimo pa priti med najboljših deset,« je o Rajdovem tekmovalnem programu povedal podpredsednik društva Gregor Stopar.

Kolesarski park v Podutiku ni edini, ki deluje v okviru Rajda. To so še BMX Park Ljubljana, ki je v Savskem naselju, ter koloparki v Šiški, za Bežigradom in v Fužinah.

»Proge so odprte, vsak se lahko preizkusi na teh progah. Naše navodilo je, naj proge v Podutiku ne uporabljajo, kadar dežuje in je razmočen teren. Imamo tudi celo vrsto brezplačnih terminov, različnih delavnic, ki so pod strokovnim vodstvom. Na voljo so tudi plačljivi individualni tečaji. Tečajnike želimo naučiti pravilno voziti kolo, pri čemer je pomembna tudi nastavitev kolesa, saj večina ljudi tega ne zna. V trgovinah jim sicer malo pomagajo, vendar tja običajno pridemo v kavbojkah in navadnih čevljih, ne pa v kolesarski opremi.« Pod Rajdovim okriljem deluje tudi kolesarska šola, ki jo sofinancira Mestna občina in je namenjena najmlajšim. Otroci skozi igro in gibanje pridobivajo motoriko, spoznavajo kolo in naravo. »Če otroci želijo, gredo lahko tudi na tekmovanja. Nikogar ne silimo,« je še dodal Stopar. »Veseli smo vsakega.«

O vseh aktivnostih društva Rajd, tudi o tem, kdaj in kje so tečaji, se je mogoče seznaniti na njihovi spletni strani www.kd-rajd.si.

Povezava s turizmom

Na območju Golovca nad Rudnikom je zrasel pravi gorskokolesarski raj Pri Žabjekih, ki je izredno priljubljen zaradi odličnega terena in pravilno zgrajenih poti. Poleg več linij za spust je zdaj nastala še težko pričakovana linija, ki vodi iz doline na izhodišče na vrhu. Med obiskovalci je vse več tudi tujcev, ki park za gorsko kolesarjenje poznajo pod imenom Golovec Trails. Nekateri so prišli v Ljubljano v sklopu kolesarskih programov turističnih agencij, tudi z njihovimi priporočili pa bi se lahko že kmalu oblikoval samostojen turistični produkt prestolnice.

Ljubljansko kolesarsko društvo

Ljubljanska kolesarska mreža vse od leta 2000 predstavlja kolesarje in tiste, ki si želijo boljše pogoje za kolesarjenje v Ljubljani. V zadnjih letih se je mreža, ki je predlani dobila status društva, usmerila predvsem v organizacijo in soorganizacijo dogodkov za spodbujanje kolesarjenja. Zavzemajo se tudi za to, da bi kolo poleg hoje postalo najbolj priročno in najhitrejšo prevozno sredstvo po mestu – tako na poti na delo in v šolo kot tudi po opravkih, za prosti čas in rekreacijo.

38. maraton Franja

Priprave na tradicionalni kolesarski maraton Franja, ki bo med 7. in 9. junijem, so že v polnem teku. »Posebni novosti letos ne bo. V petek bo kronometer Ljubljana–Domžale–Ljubljana. Ženska dirka bo tudi v mednarodnem koledarju druge kategorije. V soboto bo Barjanka, ki se je dobro prijela, in družinskošportni maraton, v nedeljo pa bo seveda na sporedu klasična Franja. Želimo si le, da bi prireditev tudi letos minila brez dežja,« je slaba dva meseca pred 38. izvedbo najstarejšega slovenskega kolesarskega maratona dejal njegov direktor Gorazd Penko.

ZNANI LJUBLJANČANI O GIBANJU

Ljubljana v gibanju

Igor E. Bergant,
televizijski novinar
in športni komentator

Ljubljano doživljam kot vrhunsko, spektakularno mesto za športno rekreacijo, pri čemer sta Pohod in Ljubljanski maraton praznika, na katera smo lahko upravičeno zelo ponosni. Kot Šiškar imam hiter in prijazen dostop do raznolikih tekaških in kolesarskih poti, kar tudi s pridom uporabljam. Glede na to, da delam v središču mesta, pa je moje glavno prevozno sredstvo kolo, pri čemer s kolesom opravljam tudi vse več opravkov na obrobju mesta.

A nikoli ni vse tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše. Tekaske in športne kolesarske poti bi lahko še bolje in razločneje označili, kot planinske poti. Tako v realnem svetu kot na spletu. Morda bi lahko za ureditev in vzdrževanje skrbeli tudi pokrovitelji in donatorji.

Vsekakor pa bi morali povsod po mestu še bolje označiti kolesarske steze ter jih smiselno umestiti v prometni sistem. Da ne omenjam nujnosti kakovostnejšega, dostopnejšega in bolj ekološko naravnega mestnega in primestnega javnega prevoza.

Predvsem pa moramo ljudje, ki živimo v Ljubljani, storiti več za premagovanje škodljivih razvad, prevzemanje pozitivnih navad ter boljše medsebojne odnose, vključno z uvidevnim vedenjem, kar velja za vse – voznike motornih vozil, tekače, kolesarje, pešce in lastnike psov. Če včasih pogrešam osnovno srčno kulturo, pa se trenutnemu stanju na področju vrhunskega spektakularnega športa ne čudim. A želim si, da bi bil šport za vse, predvsem mlajše, še dostopnejši, ne glede na to, kje in kako živijo. Šele potem bo Ljubljana tudi najbolj športno mesto na svetu.

Spodbuda: Imejte jajca!

Ko slišimo »velika noč«, najprej pomislimo na pirhe, pisanice ali remenice, marsikdo pa tudi na dela prost dan, ki ga vse več ljudi nameni za gibanje v naravi. Tudi za tak korak v bolj zdrav način življenja je treba imeti nekaj poguma, saj odločitev za takšno spremembo ni lahka. A je vseeno koristna.

Razgibajmo

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane

Foto: Dunja Wedam

Maja bo ponovno na sporedu najbolj množični rekreativni dogodek pri nas.

Brezplačne možnosti za rekreacijo na prostem

Športna pomlad prinaša vrsto brezplačnih možnosti za rekreativne dejavnosti v različnih športnih panogah. Vsi programi se odvijajo po urnikih, ki so na voljo na www.razgibajmoljubljano.si, zloženko dobite v enem od ljubljanskih turističnih informacijskih centrov.

Ljubljanske kolesarske akcije

Pomlad je na plano privabila že precejšnje število ljubiteljskih kolesarjev, ki bodo do konca sezone zbirali kilometre in višinske metre. Za spodbudo imamo v Ljubljani kar štiri akcije, kjer zbirate še žige: Deset vrhov v okolici Ljubljane, Na kolesu okoli Ljubljane, Barjanski krog in Vzponi na Mali Lipoglav. Kartončke za žige brezplačno dobite na ljubljanskih turističnih informacijskih centrih (Tromostovje, Krekov trg), v Potniškem centru LPP (Slovenska cesta 56) ali v Športnem centru Triglav (Vodovodna cesta 25).

Maraton Franja

22. julija leta 1982 so se kolesarji prvič zapeljali po danes najdaljši trasi maratona

Franja in po šestinsitridesetih letih se jih je lani na sedmih različnih razdaljah vozilo kar 7252. Boste letos zraven tudi vi? Na voljo so kronometer, družinski in otroški maratoni, turni maraton ter mali in klasični maraton na 156 kilometrov. Več je pojasnjeno na www.franja.org.

Ljubljanska turnokolesarska šola

Turno kolesarstvo je posebna zvrst gorskega kolesarstva, pri kateri je cilj predvsem doživetje v naravi. Za varne in uživaške vožnje pa je potrebno tudi nekaj znanja o tehniki vožnje, prehrani, varnosti, varovanju narave in še čem. V teoriji in praksi vam jih bodo v dveh brezplačnih šolah predstavili člani Športnega društva Supersnurf, Kluba gorskih kolesarjev Volja in Komisije za turno kolesarstvo Planinske zveze Slovenije. Začetek spomladanske šole bo 7. maja (jesenska se bo začela 9. septembra), obsegala pa bo pet teoretičnih predavanj in pet vodenih poldnevnihi oziroma celodnevnihi tur. Predprijave na www.supersnurf.si so obvezne, saj je število udeležencev omejeno.

Ljubljano

Dan varnejšega gibanja v gorah v letnih razmerah

Vsi, ki že načrtujete sredogorski ali visokogorski obisk gora v času, ko bo sneg tam že skopnel, se na pot ne odpravljajte nepripravljeni, brez kondicije, znanja, ustrezne opreme in izkušenj. Za kondicijo bo moral poskrbeti vsak sam, za ostalo pa vam bo še štirikrat letos v pomoč Gorska reševalna služba Ljubljana. Drugi letošnji tečaj varne hoje pripravljajo 16. aprila, tokrat pa vas bodo s teoretičnimi in praktičnimi nasveti seznanili na feratah v italijanski Glinščici, med Trstom in Kozino. Čakajo vas vaje iz samovarovanja, hoja po zelo zahtevni zavarovani poti pa tudi po lahki označeni in neoznačeni poti. Število udeležencev je omejeno, zato so predprijave do 14. aprila obvezne. Podrobnosti dobite na www.grs-ljubljana.si.

8-urni dobrodelni tek

»Vsak korak in kilometer štejeta,« pravijo organizatorji že enajstega dobrodelnega dogodka, ki bo v soboto, 20. aprila, potekal v ljubljanskem parku Tivoli. Start in cilj bosta za bazenom Centralnega kopališča Tivoli. Vsak udeleženec si uro starta in razdaljo, ki

jo namerava preteči, določi sam. Na voljo bodo ure od 9.00 do 17.00, tečete lahko ves dan ali pa morda le en krog. Najbolj vztrajni v osmih urah pretečejo tudi do sto kilometrov. Prijavite se na www.timingljubljana.si ali na dogodku.

63. Pohod – Pot ob žici

Udeleženec najbolj množičnega rekreativnega dogodka pri nas lahko postanete med 9. in 11. majem. V treh dneh se bodo zvrstili tradicionalni pohodi po poti zelenega ljubljanskega prstana in teki trojk, pričakujejo pa okoli 45.000 rekreativcev vseh generacij. Za pohode bo brezplačna prijava potekala na kontrolnih točkah, prijavo za trojke pa opravite najkasneje do 20. aprila. Pohodi bodo potekali vse tri dni, teki pa le v soboto, 11. maja, z jutranjim startom na Stritarjevi ulici (za mladino na Livadi) in skupnim ciljem na Kongresnem trgu. Opise tras, dolžine in prijavnico objavljajo na www.pohod.si.

Cooperjev tekaški preizkus

Cooperjev test je preprost preizkus aerobnih funkcionalnih sposobnosti, s katerim ugotavljamo vzdržljivost in spoznavamo psihične odzive organizma med redno športno ali rekreativno vadbo. Ste že ugotovili, kakšna je vaša vzdržljivost? Letos bomo imeli v Ljubljani kar štiri priložnosti za brezplačno udeležbo: v četrtek, 25. aprila (začetek ob 15. uri), 6. junija, 5. septembra in 3. oktobra. Vselej na atletskem stadionu Slovan na Kodeljevem in v dolžinah 2400 metrov za moške oziroma 1600 metrov za ženske (oboje nad 16 let). Prijavni obrazec je na www.tek.si.

Do majske številke našega glasila se bo v Ljubljani in njeni bližnji ter širši okolici zvrstilo več kot sto dvajset rekreativnih dogodkov. Veliko preveč, da bi vse naštel, zato vabljeni na www.rekreacija.si ali na www.szlj.si.

Partnerji programa Razgibajmo Ljubljano so Športna zveza Ljubljane, Zveza športnih društev Krim, Zveza športnih društev Slovan, Športna zveza Univerze v Ljubljani, Mestna občina Ljubljana, Fundacija za šport.

Za objavo v glasilu Ljubljano ali v elektronskem tedniku Športni utrinki nam lahko novice pošljete na info@szlj.si, vprašanja pa lahko zastavite tudi po telefonu 01 434 72 91.

NASVET STROKOVNJAKA

Na kolo

Aljaž Klevišar, kolesarski strokovnjak, trener mestne panožne športne šole

Kolesarji smo večinoma že začeli novo sezono, ob tem pa ne smemo pozabiti osvežiti kolesarske spretnosti in pregledati opreme. Pregled in servis kolesa je najbolje zaupati izkušenemu kolesarskemu serviserju, a na določene stvari smo lahko pozorni že sami. Preverite obrabo plaščev in zavornih oblog, iztrošenost verige, delovanje zavor in menjalnika. Kdaj ste nazadnje preverili obrabo in postavitev ploščic na kolesarskih čevljih ter starost čelade? Ne pozabite preveriti tudi zračne tlačilke in kompleta za menjavo zračnice. Je še vse na svojem mestu? Le servisirana in vzdrževana oprema je tista, ki je lastniku lahko v zadovoljstvo in nam prihrani neprijetna presenečenja na cesti. Ne smemo pa pozabiti niti nase. Verjetno smo med zimo pridno skrbeli za primerno telesno aktivnost, a če je bilo kolesarjenja na prostem malo ali nič, se utegne zgoditi, da na kolesu ne bomo tako spretni, kot smo bili ob koncu sezone. Poskrbimo, da spet obudimo sposobnosti vođenja kolesa in vožnje v skupini. Poiščite varno, dovolj prostorno in neprometno površino ter sami ali s kolesarskimi kolegi vadite osnovne kolesarske elemente, kot so vožnja v osmici in v ravni liniji, vožnja v zavoj, zaviranje v sili in vožnja v skupini. Najbolje pa je, da za nasvet povprašate kolesarskega trenerja, ki vam bo svetoval glede na vaše znanje in izkušnje.

Namig: Prezračite se

Spomladi se običajno lotimo dela na vrtu, pospravljanja kleti ali garaže, dobro prezračimo stanovanje in obleko, nekaj svežega zraka pa privoščite tudi svojemu telesu. In če ne veste, kje začeti, se lotite na začetku: na enem izmed preizkusov hoje na dva kilometra. Podrobnosti z nasveti najdete v knjižici, ki jo dobite pri svojem zdravniku in na strani Inštituta za javno zdravje www.nijz.si.

Čez Polhograjske dolomite

Besedilo in foto: Rok Kušlan

Že leta 1971 so predstavniki tedanje krajevne skupnosti Topol podali pobudo, da se Polhograjskemu hribovju dodeli varstveni status krajinskega parka, saj so nenadzorovani gradbeni in drugi posegi hitro spreminjali podobo do tistega časa odlično ohranjene kulturne krajine, kakršna se je izoblikovala na prehodu iz srednjega v novi vek. Današnji izlet, ki nas bo popeljal skozi osrčje Polhograjskih dolomitov, nam ponuja starožitno kulturno krajino s samotnimi kmetijami, slikovitimi cerkvicami in širnimi razgledi.

Izhodišče je postaja avtobusne linije 51 Žirovnik, kjer se od glavne ceste med Ljubljano in Polhovim Gradcem odcepi cesta proti Topolu. Namesto na omenjeno cesto ob potoku stopimo na tisto nekaj korakov naprej na levem bregu potoka, ki se takoj začne vzpenjati. Po tej poti nas vodijo tudi označbe, ko pa se že kar precej dvignemo, nas markacija pred prvo hišo usmeri ostro levo na stezo. Ta je vzorno markirana in se po približno tri četrt ure priključi makadamu, ki pripelje s Toškega čela, po nekaj nadaljnjih minutah pa dosežemo prve hiše v vasi Topol, kot se uradno reče

Sveti Jakob je najvišja točka današnjega izleta, do katere smo potrebovali približno uro in pol in ki je približno na polovici poti. Poleg tega številne klopi in razgledi kar vabijo k predahu.

Katarini nad Ljubljano. Na glavnem križišču na Topolu zavijemo desno. Ko po strmi cesti prisopihamo do zgornjega dela vasi, pri cerkvi svete Katarine zavijemo levo. V četrt ure pridemo do zaselka Brezovica, kjer se nam prvič pokaže cerkev svetega Jakoba. To je verjetno najbolj znamenit motiv Polhograjskega hribovja.

Z Jakoba se spustimo na sever in pod vršno kopo stopimo na asfaltno cesto, po kateri topotamo kar nekaj časa. V Studenčicah smo pozorni na razcep markiranih poti, kjer zavijemo desno proti Medvodam. Po nekaj sto metrih se na levo z asfaltne ceste končno odcepi

steza, ki nas pripelje na manjše polje, kjer se steza izgubi. Poiščemo jo na robu gozda, levo od večje njive. To je pravzaprav tudi edini orientacijski zaplet na celotnem izletu, saj sicer markacijam ni težko slediti. Sledi še hoja skozi mestoma uničen gozd, ki sta mu rane verjetno zadala žled in lubadar. Na drugi strani gozda nas pričaka vas Preska. Sledi še pot iz Preske pod železniško progo v Medvode, kjer pri supermarketu stopimo na mestni avtobus številka 25. Za celotno pot bomo potrebovali dobre tri do štiri ure hoje, od katerih bo vsaj ena in pol po asfaltu, zato velja obuti čevlje z mehkejšim podplatom.

Zdrava Ljubljana

V Ljubljani imamo raje klopi kot klope

Branko Čeh, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

V Ljubljani veliko ljudi zboli za boleznima, ki ju prenašajo klopi. Klopi živijo v zaraščenih travnikih, podrasti gozdov, grmovju in živih mejah. Najdemo jih tudi ob gorskih stezah, v mestnih parkih in doma na vrtu.

Mila zima pospeši njihovo dejavnost v zgodnejše obdobje pomladi, ki traja vse do konca novembra.

Pojavlanje klopov ima dve bolj aktivni obdobji aprila in maja ter septembra in oktobra. Vedno moramo paziti, da klop ne leze po našem telesu. Četudi je tako majhen in neopazen, ga lahko vidimo na oblačilih svetlih barv ali na koži. Klopa poberemo in ga stremo med nohtnima ploščicama obeh rok. Roke si nato obvezno umijemo z milom. Pred klopi se zavarujemo z oblekami, dolgimi rokavi in hlačnicami ter zaprtimi obuvami. Dodatno zaščito pa predstavljajo kemična sredstva – repelenti, ki jih nanašamo na kožo in obleke. Ti s svojim vonjem odganjajo klope. Ob prihodu domov pa natančno pregledamo kožo, se oprhamo in umijemo glavo. Obleke pa skrtučimo ali operemo.

Prisesanega klop je treba odstraniti čim prej. Če ga odstranimo v 12 urah od ugriza, je možnost za prenos okužbe neznatna. Za odstranjevanje klop ne potrebujemo pomoči zdravstvenega osebja. Odstranimo ga s pinceto, primemo ga čim bližje koži in ga izvlečemo. Ne uporabljamo olja, krem, bencina, žganja in drugih snovi. Če se klop pri tem posegu natrga in delček ostane v koži, bo telo odreagiralo na tujek z blagim vnetjem in tako pripomoglo k odstranitvi koščka čez nekaj dni.

Ljubljana z okolico sodi med področja, kjer obstaja visoka verjetnost okužbe s povzročitelji bolezni, ki jih prenašajo klopi. Vendar za vsak pik klop ni potrebno takoj obiskati zdravnika. Zdravnika obiščemo šele, ko opazimo, da se po piku klop v nekaj dneh pojavi

Pot spominov in tovarištva

dr. Blaž Vurnik

Nekaj tednov po koncu vojne maja 1945 je bil žični obroč, ki je obdajal Ljubljano, izpraznjen vojaških posadk in v naslednjih mesecih tudi odstranjen; ostal je le še moreč spomin. Desetletje po koncu vojne je bil na prvem festivalu telesne kulture, ki je bil v Ljubljani 23. junija 1957, med drugim tudi Partizanski pohod ob žici okupirane Ljubljane.

Pohodniki so prehodili traso okoli Ljubljane, ki je sledila obroču iz vojnega časa, iz tega pohoda se je rodila tradicija vsakoletnih pohodov, tekov, tekov trojk, tekov prijateljstva, štafetnih tekov in drugih športnih ter rekreativnih prireditev. V začetku šestdesetih let 20. stoletja se je začelo sistematično urejanje poti. Takrat so ljubljanske delovne organizacije financirale postavitev 102 stebrov ob trasi poti in šestih spomenikov na krajih, kjer so bili med vojno prehodi čez žičnate zapore. Na stebrih so vklesana imena delovnih organizacij, ki so plačala in nato tudi skrbela za stebre. Do leta 1977 je bila urejena vsa potrebna dokumentacija za izgradnjo poti, določeno je bilo uradno ime Pot spominov in tovarištva, do leta 1985 je bila trasa zgrajena in označena. Delo je potekalo tudi v okviru mladinskega prostovoljnega dela; do takrat, ko je bilo

Foto: arhiv organizacijskega odbora Pohoda

Udeleženci teka v okviru Pohoda leta 1979, Mestni muzej Ljubljana.

zaključeno, so na 32,5 km dolgi poti opravili kar 350.000 prostovoljskih ur.

V vseh teh letih je na začetku maja po poti potekala prireditev, ki je bila vsakokrat množična. V njeno organizacijo so bile vključene vse družbenopolitične organizacije in vse ljubljanske šole. Udeležba je bila za osnovnošolsko mladino obvezna, saj se je ta pohodov udeleževala v okviru športnih dni ali šolskih delovnih sobot. Čeprav je bila prireditev predvsem športnorekreativni dogodek, je imela tudi poudarjen politični in ideološki značaj. Dogajanje v okviru pohoda je bilo polno govorov, ki so opominjali na tegobe okupacije in pomembnost partizanskega odpora, ob posameznih spomenikih v mestu in ob trasi poti so potekale različne spominske slovesnosti. Po smrti Josipa Broza Tita so bili na več odsekih poti zasajeni drevoredi 88 dreves, kar je bilo enako številu let, ki jih je doživel jugoslovanski predsednik. S političnimi

spremembami ob koncu osemdesetih in v začetku devetdesetih let 20. stoletja se je odnos do poti spremenil. Mestne oblasti so leta 1991 požagale jeklene rdeče jambore, ki so bili sredi osemdesetih let postavljeni ob trasi na mestnih vpadnicah, bistveno so se zmanjšale investicije v vzdrževanje poti. Pretila je nevarnost, da bi pot v nekaj letih propadla, zato je skrb za njeno vzdrževanje prevzela civilna družba, na čelu z društvom Zeleni prstan. Kasneje so mestne oblasti ponovno prevzele večjo skrb za pot, ki do danes ohranja obe vlogi; predstavlja prvovrsten rekreativni objekt v naravi blizu mestnega središča in ohranja spomin na danes že oddaljene čase okupacije, terorja, odpora in tovarištva v najbolj kritičnih trenutkih v zgodovini slovenskega naroda in njegovega glavnega mesta.

V letu 2016 je bil Pohod po Poti ob žici pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije uvrščen v register nesnovne dediščine.

kolobar, ki se širi navzven in v sredini blede, ali v primeru pojava povišane telesne temperature, glavobolov in bruhanja.

Cepljenje zoper klopni meningoencefalitis, ki vsebuje tri odmerke, je možno pričeti kadarkoli med letom. Drugi odmerek sledi čez najmanj en oziroma največ tri mesece, tretji pa čez devet do dvanajst mesecev. Poživitveni odmerek je potreben čez tri leta, kasneje pa se cepimo na pet let.

Dijaki Srednje zdravstvene šole Ljubljana imajo radi naravo. Rožnik, Tivoli, Golovec obiskujejo večkrat čez vikend ali med

počitnicami, saj je čez teden veliko dela z učenjem. Popolnoma sproščeni v gozdu pa niso. Anja je zaradi klopa zaskrbljena, zlasti kadar ga opazi na sebi. Manca je imela klopja že večkrat in je tudi zbolela za boreliozo, Beti pa je cepljena proti klopnemu meningoencefalitisu. Kristina se vedno primerno obleče v dolge hlače, dolgo majico in uporablja sprej proti klopom. Sprej uporablja veliko dijakov, Gregor pa je v gozdu vedno obut v planinske čevlje ali superge. Dijaki si po obisku gozda doma pregledajo vse telo. Saro pa skrbi, da bo klop našel njenega psa, zato mu vedno natakne ovratnico in uporabi kapljice proti klopom.

KLOPNI MENINGOENCEFALITIS

Prvi teden po vbodu: slabo počutje, bolečina v mišicah, glavobol, vročina. Sledi izboljšanje za nekaj dni do tednov. Nato se pojavijo visoka temperatura, močan glavobol, slabost, bruhanje, tresenje rok, včasih motnje zavesti ali zbranosti.

Cepljenje je mogoče.

LYMSKA BORELIOZA

Rdečina na koži okrog vboda klopa, ki se širi v obliki kolobarja navzven in je v sredini svetlejša. Poleg rdečine še utrujenost, glavobol, otečene bezgavke in rahlo povečana temperatura.

Cepljenje ni mogoče.

Članek o Poti spominov in tovarištva je objavljen v poljudnoznanstveni monografiji *Zgodovina Ljubljane, Od kolišč do zelene prestolnice*, ki je izšla lani hkrati z odprtjem nove stalne razstave v Mestnem muzeju Ljubljana.

Poljudnoznanstvena monografija je namenjena najširši javnosti in ponuja jasno in pregledno zgodovino mesta – od poselitve ljubljanskega prostora v prazgodovini do oblikovanja sodobnega mesta.

Glasbena Ljubljana nekoč (in danes)

– 1. del

dr. Franc Križnar

Prvi glasbeniki v Ljubljani so bili zagotovo mestni piskači, trobentači, pavkisti in goslači – muziki, potujoči pevci in trubadurji. Ob njihovi glasbi se je po mestu razlivala še glasba, ki se je oglašala po samostanih in cerkvah. Leta 1461 je bila ustanovljena ljubljanska škofija, ki je še posebej spodbudila gojenje cerkvene glasbe in celo prvo glasbeno šolo. Tako so glasbo vzporedno gojili v stolnici sv. Nikolaja, škofijskem dvorcu in ljubljanskem jezuitskem kolegiju. Ta je kot začetnik visokošolskega študija pri nas usmerjal svojo dejavnost v odrsko uprizorjanje z glasbo.

Piskači pri pasijonski procesiji, 1616.

Prva ustanova, ki je v Ljubljani uradno povezana z glasbenim življenjem ob *Academii Operorum Labacensium* (Akademiji delovnih Ljubljančanov, 1693), je *Academia Philharmonicorum* (1701). Ustanovljena je bila pod akademskim simbolom orgelske device svete Cecilije, »katere piščali so prijetno sozvočje po zemlji razlivala, vsakogar tudi k nebesom povzdigovala«. Akademija ljubljanskih glasbenikov je bila prva ustanova takšne vrste v srednjeevropskem prostoru.

Filharmonična družba in njeni gostje

Leta 1794 so štirje Ljubljančani ustanovili godalni kvartet, ki je kasneje prerasel v Filharmonično družbo, ki je ljubljansko glasbeno občinstvo seznanjala s pomembnimi deli svetovne literature in slovitimi umetniki. Njeni člani so sami kupovali muzikalije in glasbila, plačevali so stroške akademij (kakor so imenovali koncerte od ustanovitve do leta 1836) in vabili tuje umetnike v Ljubljano. Število njenih članov je vseskozi raslo. Med pomembnimi gosti je bil leta 1796 Mozartov, Haydnov in Salierijev učenec, eden največjih pianistov svojega časa in skladatelj Johann Nepomuk Hummel.

O delu Filharmonične družbe je Valentin Vodnik kar trikrat poročal v *Lublanskih novicah*. Akademije so bile številne, saj so nastopali ob različnih priložnostih, zlasti ob obiskih visokih tujih gostov, kot so bili admiral Nelson, lord in lady Hamilton,

ki so jim igrali »slovečo, na Angleškem zloženo simfonijo,« verjetno Haydnovo. Na prelomu stoletja je Filharmonični družbi za častnega člana uspelo pridobiti skladatelja Franza Josepha Haydna, ki ji je posvetil *Mašo v C-duru št. 9, Paukenmesse*. Izvedli so jo istega leta, 28. decembra 1800, v ljubljanski cerkvi svetega Jakoba. Izvedbo, ki je bila menda sijajna, je vodil Janez Krstnik Novak, eden od ustanovnih članov Filharmonične družbe. Naslednje leto so se lotili celo Haydnovega oratorija *Svarjenje*.

V Ljubljani: Schubert

Leta 1816 je za učitelja glasbe v javni glasbeni šoli v Ljubljani kandidiral 19-letni Franz Schubert. Tistega leta je število članov Filharmonične družbe preseglo 200. Zasluge za to je imel predvsem Novak kot direktor in spreten organizator, ki ga je družba zato slabih deset let kasneje izbrala za častnega člana. Še prej, leta 1819 pa je za častnega člana pridobila slovitega skladatelja Ludwiga van Beethovna, ki je navduševal ljubljansko koncertno občinstvo. Njegove skladbe so bile v arhivu Filharmonične družbe že od vsega začetka, prav tako tudi na programih koncertov.

Po zaslugi ljubljanskega kongresa Svete alianse je bila nadvse bogata tudi sezona 1820/21. V tistem času je umetniško vodstvo Filharmonične družbe prevzel češki imigrant Gašpar Mašek. Bil je tudi imenovan kot kapelnik, tj. predhodnik današnjega dirigenta. Na številnih

koncertih so izvajali simfonije in uverture Beethovna, Mayerbeera, Rossinija, Spontinija in Mozartove instrumentalne koncerte. Od naših glasbenikov je poslušalce navdušil dvajsetletni Jurij Mihevec; med častne člane pa so filharmoniki leta 1824 pridobili še slovitega goslača Niccolòja Paganinija, čeprav ni v Ljubljani nikoli koncertiral. Potem je delo družbe nazadovalo; vremena so se razjasnila šele konec 50-ih let, ko je glasbeni ravnatelj Filharmonične družbe postal Anton Nedvčed. Bil je izvrsten glasbenik, ki si je pridobil velike zasluge za ponovni razmah ljubljanskega glasbenega življenja. Ustanovil je mešani in moški zbor in ju hitro dvignil na visoko raven. Tudi sam je bil odličen pevec in pedagog. Število članov Filharmonične družbe je poraslo prek 500, na koncertih pa so spet izvajali velika vokalno-instrumentalna dela.

V Ljubljani: Zöhrer

Leta 1859 se je Filharmonična družba preselila v redutno dvorano, kjer je priredila veliko večino svojih koncertov. V Ljubljano so prihajali umetniki od vsepovsod. Med svetovno znanimi virtuozji je bil tudi sloviti violinist Pablo de Sarasate. Anton Nedvčed je Filharmonično družbo vodil do leta 1883. Bil je dejaven tudi pri ustanavljanju ljubljanske Čitalnice (1861) in Glasbene matice (1872), ki je pozornost posvečala tudi slovenskim skladateljem in ljudski glasbi.

Foto: Tomaž Lauko (Narodni muzej Slovenije)

Licej v Ljubljani, ok. 1850, Franz Kurz zum Thurn u. Goldenstein, risba; Javna glasbena šola pri cesarko-kraljevski glavni šoli v Ljubljani je v licejskem poslopju delovala od ustanovitve 1816 do pripojitve k šoli Filharmonične družbe 1875. Poslopje nekdanjega avguštinskega samostana so kranjski deželni stanovi v obdobju vlade cesarja Jožefa II. preuredili za šolske potrebe. V poslopju so od 1789 do potresa 1895 delovale vse najpomembnejše izobraževalne ustanove na Kranjskem.

Velike zasluge za razvoj Filharmonične družbe in samega glasbenega življenja v Ljubljani ima dr. Friedericus Keesbacher iz Schwanza na Tirolskem. V Ljubljano je prišel leta 1860 kot zdravnik in se hitro vključil v delovanje Filharmonične družbe. Leta 1881 je postal njen direktor in poskrbel za

uvedbo rednih komornih koncertov. Po zaslugi njegovih prizadevanj so leta 1891 zgradili stavbo Filharmonične družbe, nekoč Tonhalle, danes Slovensko filharmonijo na Kongresnem trgu. V tistem času je bila to prva koncertna zgradba v provincialnih mestih avstro-ogrske monarhije.

Ob Keesbacherju se je uveljavil Josef Zöhrer z Dunaja. Leta 1865 je bil imenovan za učitelja klavirja v glasbeni šoli, poleg tega je poučeval še violončelo, petje in harmonijo. Kmalu je prevzel tudi vodstvo zbora in leta 1868 prvič vodil tri simfonične koncerte, ker je Nedved zbolel. Ko pa je slednji 1883 odstopil, je Zöhrer postal glasbeni ravnatelj. Kot dirigent večine koncertov je v Ljubljani prvič izvedel veliko sodobnih del. Delo Filharmonične družbe je Josef Zöhrer vodil do upokojitve leta 1912. Ob tem je ves čas nastopal tudi kot pianist na komornih koncertih.

V Ljubljani: Mahler

Poleg Filharmonične družbe sta konec 19. stoletja za glasbeno življenje v Ljubljani skrbela še Glasbena matica in ljubljansko Deželno gledališče, kjer je bil del sezone leta 1881 dirigent enaindvajsetletni Gustav Mahler. Temu slovitemu glasbeniku in umetniku je Mestna občina Ljubljana leta 2011 postavila spomenik na Dvornem trgu.

Ljubljana z novo stavbo Filharmonične družbe na današnjem Kongresnem trgu (1891–1895).

Iz zimskega spanca nas dramijo spomladanski festivali

Jedrt Jež Furlan

Foto: arhiv Društva slovenskih pisateljev

Slovenski dnevi knjige bodo letos od 15. do 18. maja; 23. aprila, na svetovni dan knjige, pa bodo dolgo v noč potekali tudi dogodki na Noči knjige.

Latinska beseda *festivus* pomeni vesel, radosten, zabaven, veder, boder, živahen, dobrovoljen, *festus* pa svečan, slavnosten, prazničen. Slovenska beseda *festival* izhaja iz angleščine, kjer ima širok pomen: od druženja s prijatelji do javnih dogodkov, v slovenščini pa je predvsem večdnevna prireditev, ki omogoča pregled dosežkov na določenem kulturnem področju.

Danes je beseda festival v modi, tako da smo dobili festivale nakupov, popustov in drugih stvari, ki niso povezane ne s kulturo ne s prijatelji. Da boste ločili zrno od plev, sledi kratek pregled, kaj se nam obeta, preden se pomlad razbohoti in skočimo v pestro poletje.

Orto fest

V Orto baru, osrednjem ljubljanskem rockovskem klubu, je do 27. aprila Orto fest. Nastopajo izbrani domači in tuji bendi. Tradicionalni klubski festival je doslej gostil že več kot 500 glasbenih skupin in izvajalcev iz različnih koncev Slovenije in nekaj tudi iz tujine. Če česa ne smete zamuditi, je to prav gotovo koncert Borghesie 19. aprila. Kulturna elektronska alterrock zasedba je nastala daljnega leta 1982 v Ljubljani iz alternativne gledališke skupine FV-112/15. Borghesia svojo značilno estetiko napaja iz podob prepovedanega, tabuiziranega in zatrtga. V osemdesetih so bili skupaj z glasbenim kolektivom Laibach mednarodno najprepoznavnejši predstavniki slovenske alternativne glasbene scene in prvoborci

razvijajoče se podzemne darkerske elektronske scene. Pionirji EBM (electronic body music) so izdali štiri dolgometražne albume za eno najpomembnejših evropskih neodvisnih založb, Play It Again Sam (PIAS Recordings), ter odigrali številne koncerte po Evropi.

Po dolgem obdobju zatišja od sredine devetdesetih do leta 2009 sta se ustanovna člana skupine Aldo Ivančič in Dario Seraval vrnila k skupnemu ustvarjanju glasbe. Povratniški album z razširjeno zasedbo *And Man Created God* (Metropolis Records, 2014) predstavlja slogovni obrat proti žanrsko neobremenjenemu zvoku. S podobnim izhodiščem je nastal tudi najnovejši album Borghesie *Proti kapitulaciji* (Moonlee Records, 2018). Retrofuturistični industrial art rock ep, ki temelji na poeziji Srečka Kosovela, spretno krmari med nekakšnim alternativnim soundtrackom Iztrebljevalca, zadušljivim ambientom britanskih Coil, melanholijo berlinskega obdobja Davida Bowieja in direktnostjo Nine Inch Nails.

📍 www.orto-bar.com

Transgeneracije in Škisova tržnica

Vse umetnosti naenkrat ponuja festival mladih, Transgeneracije, ki bo potekal od 15. do 23. aprila v Cankarjevem domu. Vstop na vse prireditve je prost. Na ogled bo gledališka, plesna, likovna, stripovska, fotografska in video ustvarjalnost mladih iz vseh koncev Slovenije, ki so se prijavili na razpis festivala ali so jih izbrali selektorji. Za študente pripravljajo tudi Škiso tržnico, in sicer v četrtek, 9. maja, od 12.00 dalje na Kardeljevi ploščadi v Ljubljani. Škiso tržnica je največja kulturno-zabavna prireditev za mlade s promocijo slovenske kulture in kulinarike, s pestrim popoldanskim in večernim programom pa skrbi za dobro vzdušje. 58 študentskih klubov bo na tržnici predstavilo svoje delovanje ter posebnosti in značilnosti kraja, iz katerega prihajajo. V popoldanskem delu prireditve se obiskovalci lahko sprehodijo med klubskimi stojnicami ter spoznajo različne okuse in narečja Slovenije, se družijo in zabavajo ob odlični glasbi, predvsem pa občutijo utrip mladosti in študentskega aktivizma. 📍 www.skisova-trznica.si

Svetlobna gverila

Lani smo prvič praznovali mednarodni dan svetlobe, ki ga je razglasil Unesco. Tudi letos ga bomo obeležili: 16. maja se bo začela Svetlobna gverila. Po vsem mestu bodo zaživi svetlobni objekti vseh vrst, razstave, prostorske postavitve, videoprojekcije, predstave in umetniške delavnice. Ustvarjalci festivala si tako prizadevajo na novo opredeliti vlogo prostora ter umetnikov v sodobni družbi. Tema letošnjega festivala so meje. Del dogajanja se bo zato odvijal na robu mesta – na Fužinah. Nekaj tudi na Metelkovi, ki s svojo zgodovino, marginalizacijo, večno alternativnostjo in odprtim prostorom za vse predstavlja primeren prostor, ko gre za vse vrste meja. Dogajalo se bo tudi v galeriji Vžigalica, kjer se bo predstavil nemški umetniški kolektiv RaumZeitPiraten. Letos bo ob zaključku festivala v Svetlobnem parku ob Gradaščici v Trnovem odkrita nova trajna svetlobna skulptura umetnikov Mete Grgurevič & Jaše z naslovom Ondava. Dve prepleteni svetilki bosta utripali in se pogovarjali. Če boste stali dovolj blizu, boste pogovor lahko tudi slišali. Z nami bo pet let. Tudi letos se obeta vrsta aktivnosti v okviru Laboratorija Svetlobne gverile: projekte z delavnic, ki jih pripravljajo skupaj z ljubljanskimi izobraževalnimi ustanovami,

bodo predstavili na različnih lokacijah. Na poletno muzejsko noč, 15. junija, se na zadnji festivalski večer obetajo projekcije dijakov in dijakin Srednje šole za oblikovanje in fotografijo ter tradicionalno vodstvo s kolesi z dr. Skavčenkem.

📌 www.svetlobnagverila.net

Prostori, ki jih zapuščamo v knjigah

Pomlad bo v Sloveniji v znamenju knjige. Od 15. do 18. maja bo v Ljubljani 24. edicija festivala Slovenski dnevi knjige. Med tradicionalnimi cilji festivala so širjenje bralne kulture, neposreden stik bralstva z avtorji različnih generacij ter opozarjanje na dosežke slovenskega leposlovja. Zadnja leta so v žarišču festivala aktualne tematike, s čimer opozarjajo na pereče probleme današnje družbe. Pisave slovenskih in tujih avtorjev na festivalu zrcalijo najintimnejše izkušnje, pripovedujejo zgodbe o njihovi umeščenosti ali izključenosti v evropsko in širše okolje. Ne skrivajo ran, nasmeha in upora. Navsezadnje avtorji prestopajo meje in izražajo svetovne nazore, ki niso v skladu s splošnimi prepričanji. Dogaňanje, ki utripa skozi raznolike sloge in žanre, združuje založnike, intelektualce, strokovno javnost in vse, ki jih literatura prevzema. Tema letošnjega festivala so prostori, ki jih zapuščamo.

Zapustimo torej prostore, v katerih smo hibernirali vso zimo, in pustimo, da nas predrami festivalska pomlad v Ljubljani. Pustimo, da razširi naša obzorja, prevetri misli in napolni naša jadra s svežim vetrom.

Častni meščani mesta Ljubljana

Prejemniki naziva in časti kot pričevalci zgodovine mesta

Janez Polajnar, Mestni muzej Ljubljana, foto: Andrej Peunik

24. aprila v Mestnem muzeju Ljubljana odpiramo razstavo *Častni meščani mesta*

Ljubljana. Razstava in katalog prejemnike naziva in časti predstavljata kot pričevalce zgodovine mesta. Iz biografskih zapisov in utemeljitev mestnih svetov, županov in komisij, zakaj so posamezniki zaslužili to posebno čast, lahko razbiramo zgodbo mesta v zadnjih skoraj dvesto letih.

Ljubljano so dolga stoletja pestile poplave, zato so mestne oblasti zelo cenile prizadevanja za regulacijo Ljubljane in izsuševanje barjanske zemlje. Med prvimi prejemniki so zato največkrat zaslužni posamezniki, ki so uspešno vodili take projekte. Med prvimi častnimi meščani tako najdemo Jožefa Kamilo Schmidburga, guvernerja Ilirskega kraljestva, ki je imel velike zasluge pri regulaciji Ljubljane.

Mestni močje so s podeljevanji časti in nagrad domačim podjetnikom in industrialcem pozitivno vplivali tudi na domače gospodarstvo. Drugo polovico 19. stoletja pa je postopoma že zaznamoval narodnostni konflikt med Nemci in Slovenci, ki ga je moč zaznati tudi med prejemniki častnih meščanskih pravic. Šele v obdobju kraljevine Jugoslavije pa je mestni svet med izbrance uvrstil prvo žensko. V obdobju socialistične Jugoslavije, ko je bilo podeljenih le 9 častnih meščanstev, so bili na vrsti politiki. V samostojni Sloveniji je

mestna občina do leta 2018 podelila 38 častnih meščanstev, prejemniki pa izhajajo iz kulturno-umetniških in znanstveno-raziskovalnih vrst.

Povod za razstavo, ki se v Mestnem muzeju odpira konec aprila, je *Zlata knjiga častnih meščanov*, ki bo izšla sredi junija. Zbiranje gradiva za monografijo je bilo večletni projekt danes že upokojenega kustosa Mestnega muzeja Ljubljana Janeza Kosa. Kakor je zapisal avtor, monografija »želi podati častno vrsto imen tistih meščanov in drugih, ki so jim Ljubljančani svoje spoštovanje in hvaležnost za njihovo delo za Ljubljano izrazili s podelitvijo pravic, naziva častni meščan, častna meščanka. Je zlata knjiga dolge vrste ljubljanskih zaslužnikov, katerih imena naj zavaruje pred pozabo in jih trdno vtisne v zgodovinski spomin Ljubljančanov.«

Kdo so bili častni meščani in meščanke, si lahko ogledate na razstavi v Mestnem muzeju od 24. aprila do 8. septembra.

Kipec Antona Korošca – častnega meščana Ljubljane

LJUBLJANSKE ZGODBE

Gledališče Ane Monro obiskovalce in prebivalce Ljubljane vabi na zabaven in poučen sprehod z uličnimi umetniki skozi več kot 500 let zgodovine dela mestnega središča, ki ga turistični ogledi običajno prezrejo. Pohodna predstava Ljubljanske zgodbe se odvija od Gornjega in Starega trga prek Ulice na Grad, Rožne ulice in v okolici ter v javnem zaklonišču pod Ljubljanskim gradom, do katerega sicer ni možen prost dostop. Poleg ekskluzivnega vodenega ogleda si lahko obetate tudi edinstveno izkušnjo interaktivne gledališke umetnosti v urbanem prostoru. Ljubljanske zgodbe lahko doživite vsak prvi petek v mesecu ob 18.30 in 20.30, in sicer v slovenskem ali angleškem jeziku. Več informacij na www.anamonro.si. Vabljeni!

Knjiga Ljubljanskih častnih meščanov

Častni meščani mesta Ljubljana

24. april–8. september

Nova razstava v Muzeju in galerijah mesta Ljubljane

Odpri:

četrtek, 24. 4., ob 18.00 v atriju Mestnega muzeja, Gosposka ulica 15

S Potujočo knjižnico na pot

Špela Samsa, Mestna knjižnica Ljubljana, foto: Dunja Wedam

Tedensko ali mesečno se ustavimo na 47 postajališčih.

S Potujočo knjižnico Mestne knjižnice Ljubljana potujemo po mestu in okoliških krajih ter zaselkih in s knjigami oskrbujemo bralce v Ljubljani in v devetih primestnih občinah.

Naši redni uporabniki so predvsem otroci, družine in starejši, posebno pozornost pa dajemo posebnim skupinam uporabnikov, ki zaradi različnih oviranosti ali oddaljenosti bivanja ne morejo obiskovati nepremične knjižnice. Tako s Potujočo knjižnico obiskujemo otroke in mlade v Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana, starejše v Centru starejših Trnovo, v Domu starejših Vič – Rudnik in Centru starejših Medvode ter paciente na rehabilitaciji po poškodbi v Univerzitetnem rehabilitacijskem centru Soča. Med naše posebne skupine pa štejemo tudi zapornice v ženskem zaporu na Igu.

Zapornice

Zavod za prestajanje zaporne kazni Ig je edini ženski zapor v Sloveniji in ga od leta 1998 redno obiskujemo. Z bibliobusom se pred zapor pripeljemo enkrat na mesec, v večernih urah, ko lahko zapustijo prostore zapora. Po knjige pridejo le tiste, ki kazen prestajajo na odprtem oddelku. V dolgih letih sodelovanja smo vzpostavili medsebojno zaupanje, zapornice nas rade obiščejo, si izposodijo gradivo in z nami poklepetajo, kar gotovo pripomore k lažjemu vključevanju v družbo, razvijajo odnos in veselje do branja, se izobražujejo in morda kasneje postanejo aktivne članice drugih knjižnic. Najpogosteje si izposojajo gradivo s področja psihologije in filozofije, socioloških znanosti, prav tako pa rade berejo ljubzenske in kriminalne romane, knjige s področja prava, ročnih spretnosti, kulinarike, vrtnarstva ter si izposojajo filme vseh žanrov.

Starejši

Z bibliobusom obiskujemo starejše občane, ki ne zmorejo več obiskovati knjižnic, ter bolnike, ki so na rehabilitaciji po poškodbi.

Enkrat na mesec obiščemo centre za starejše občane v Medvodah, Trnovem, na Viču ter rehabilitacijski center Soča. V bibliobusu imamo dvizno ploščad, ki omogoča dostop uporabnikom na invalidskih vozičkih. Starejši radi berejo knjige z večjim tiskom in romane slovenskih avtorjev, zanimajo jih predvsem knjige z zgodovinsko tematiko, tako leposlovje kot strokovna literatura. Izposojajo si tudi knjige s področja ročnih del in kulinarike ter zapise spominov in biografij. Za vsako knjižnično gradivo, ki jim ga že vnaprej pripravimo, so hvaležni, prav tako za možnost, da jih obiščemo tam, kjer sedaj domujejo.

Otroci in mladi

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana smo začeli obiskovati pred dobrim letom, saj so zaposleni in njihovi varovanci izkazali željo in potrebo po obiskih knjižnice v neposredni bližini. Naši mesečni obiski so nekaj posebnega, saj jim pri izbiri gradiva »pustimo proste roke«, da si najprej ogledajo zbirko v bibliobusu in si nato izberejo, kar želijo. Najraje si izposodijo risanke, mladinske in akcijske filme pa tudi stripe, slikanice in strokovno literaturo, še posebej zgodovino, kulinariko, šport in tehniko. Jeseni smo se jim pridružili ob praznovanju kulturnega dneva in jim pripravili ustvarjalno delavnico in uro pravljic, na bibliobusu pa smo jim predvajali tudi risane filme. Takšna oblika druženja se je izkazala za uspešno, otroci so bili zadovoljni in že sprašujejo, kdaj se bomo spet pripeljali. Tudi za zaposlene na Potujoči knjižnici so ti obiski nekaj posebnega. Za lažjo komunikacijo smo opravili celo tečaje znakovnega jezika: naučili smo se nekaj novega, predvsem pa se vsaj malo približali svetu gluhih in naglušnih.

Mesto literature

Tukaj

govorimo

literaturo.

April/Maj

Anja Golob

da ne da ne bo več prišla

Ned / 14. 4. / 19.00

SNG Drama, Mala drama

Edino ljubljansko branje cele nove pesniške zbirke

Prepišno uredništvo, festival bralne kulture

15.–18. 4.

LUD Literatura

Kratka predavanja, branja, druženje

Noč knjige

Tor / 23. 4. / od večera naprej

Več prizorišč

Vseslovensko in mednarodno praznovanje

Dam za knjigo!

Tor / 23. 4. / 10.00–20.00

Park Zvezda

Enodnevni knjižni sejem

Veronique Olmi: Bakhita

Sre / 24. 4. / 18.30

Knjigarna Konzorcij

Pogovor s francosko pisateljico (nagrada za najboljši prevod iz francoščine)

Umberto Galimberti: Besedo imajo mladi

Sre / 24. 4. / 19.00

Cankarjev dom, Linhartova dvorana

Pogovor z italijanskim filozofom

Sarival Sosič: Jaz sam

Sre / 15. 5. / 17.00

Knjigarna Filozofske fakultete

Pogovor z avtorjem vodi Tina Kozin

Slovenski dnevi knjige

15.–18. 5.

Ploščad pred Moderno galerijo in druge lokacije

Sejem knjige s festivalskim dogajanjem

**LJUBLJANA:
MESTO/CITY
OF/LITERA-
TURE ...**

PRVI MAJ, MOJ NAJLJUBŠI POČITNIŠKI DAN

Aleksandra Zdovc, 5. b, OŠ Hinka Smrekarja, Ljubljana

Prvi maj je praznik dela. Če bi bil to običajen prazničen dan, ki bi ga preživela doma, ne bi bil nič posebnega. Bil bi tak, kot so ostali prazniki. A prvi maj je dan med 27. aprilom in 2. majem. Takrat pa imamo v šoli počitnice.

In ker takrat postane malo bolj toplo, se z našo družino ponavadi odpravimo na morje na Pag. Poleg tega je maj moj najljubši mesec, saj imam takrat rojstni dan, zato je prvi maj moj najljubši počitniški dan.

Na Pagu je meni najlepše. Tam hitro spoznam prijatelje. Všeč mi je tudi, ker so tam bazeni in mini zoo in muce. Najbolj pa mi je všeč, če dežuje. Tedaj se vsi zberemo v naši majhni hišici, tudi mrzli bratranci in sestrične, zato se počutim varno.

Prvi maj mi je torej zelo všeč, čeprav o prazniku dela ne vem veliko. Vem pa, da je to praznik iz starih časov, ko otroci niso hodili v šolo, ampak so morali delati na poljih.

Kaj torej sploh je praznik dela? V Wikipediji piše, da je to mednarodni praznik spomina na dogodke leta 1886 v Chicagu v Združenih državah Amerike. Takrat so ljudje protestirali, ker so želeli pravico do osemurnega delovnika. Med protesti so nekateri umrli. Kasneje so vsako leto na ta dan potekale demonstracije, proslave in ponekod celo vojaške parade.

V Sloveniji danes praznujemo prvi maj, tako da večer prej prižgemo kresove. Ponekod postavijo tudi mlaj.

Sošolca in učiteljico sem vprašala, kaj jim pomeni prvi maj in kaj tedaj počnejo.

Kaj je praznik dela?

Gašper: Dan dela.

Vivi: Običajen dan.

Učiteljica Meta: Dan, ko nič ne delam, in hkrati dan pravice delavcev do počitka.

Foto: Miha Fras

Gozdni sprehodi, ki jih vodi izkušen gozdni pedagog Boris, so vsako soboto dopoldne do konca šolskega leta. Veseli bodo vaše družbe!

Kaj misliš, da pomeni ta dan?

Gašper: Dan dela.

Vivi: Otroci niso smeli v šolo.

Učiteljica Meta: Zmago, svobodo in pravice.

Ali poznamo pomen tega praznika?

Gašper: Mislim, da ne.

Vivi: Ne.

Učiteljica Meta: Bolj slabo, bi pa morali.

Mislim, da bi morali o tem prazniku več vedeti. Tako bi vedeli več o zgodovini človeštva, o tem, kaj so ljudje delali pred davnimi časi, kakšne pravice so imeli takrat.

Pa tudi, da otroci pred stotimi leti niso imeli takih pravic, kot jih imamo danes. Morali so delati, mi pa lahko hodimo v šolo.

GOZDNI SPREHODI NA ROŽNIKU

Klavdija Kosič, Javni zavod Mala ulica

Se bojite, da se bo otrok v gozdu umazal? Ne marate dežja? Vam gredo mravlje na živce? Nikar! Otroci v vsem tem tako uživajo, da jim odrasli nimamo pravice odrekati dogodivščin v gozdu v imenu čistoče in varnosti.

Gozdna pedagogika je razmeroma mlada veda, ki jo Javni zavod Mala ulica izvaja kot eden prvih ponudnikov v Ljubljani. Temelji na načelu, da otroka ne poučujemo z vnaprej pripravljenim učnim načrtom, temveč sledimo otroku in sproti odgovarjamo na vprašanja, ki se mu ob aktivnostih v naravi porajajo.

V Moderni galeriji je na stalni razstavi 20. stoletje. Kontinuitete in prelomi razstavljen konstruktivistični portret slikarja in grafika Avgusta Černigoja. Upodobil je prijatelja in zelo znanega slovenskega pesnika, ki je poleg pesmi za odrasle napisal tudi vrsto otroških pesmi. Nekatere njegove otroške pesmi so: Naša bela mačica, Deček in sonce, Škrat Dobrošin, Otrok s sončnico, Burja ...

Sprašujemo vas: kateri slovenski pesnik je upodobljen na grafiki?

Ilustracija: Avgust Černigoj

- a. Oton Župančič
- b. Dane Zajc
- c. Srečko Kosovel

Izmed vseh pravih odgovorov, ki bodo prispeli do **30. 4.** na

✉ ljubljanske.glavce@gmail.com, bomo izžrebali dobitnike štirih brezplačnih družinskih vstopnic za obisk razstave 20. stoletje. Kontinuitete in prelomi v Moderni galeriji. Galerija je odprta vsak dan od torka do nedelje od 10. do 18. ure.

Pravilni odgovor na marčevsko vprašanje je: **koliščarji so uporabljali voz na ilustraciji A.**

Dobitniki družinskih vstopnic za obisk razstave Ljubljana. Zgodovina. Mesto. s tiskanim družinskim vodnikom Z Ljubo in Ano gremo v Ljubljano so: Filip Burger, Barbara Rot, Amadea Novak in Petra Dovečar. Čestitamo!

Otroci v mestu

Opažamo, da otroci brez težav, zelo ustvarjalno in z velikim veseljem v gozdu preživijo dan brez računalnika in telefona. Gozd ponuja veliko materialov in predmetov, na podlagi katerih otrokom posredujemo zelo konkretna znanja in razumevanja s področja biologije, kemije, fizike, matematike, logike ... vse ob stalnem gibanju, ki spodbuja telesno in fino motoriko ter domišljijo.

Dobimo se vsako soboto ob 10. uri pri informacijski točki Hrošč rogač. Gozdni sprehod traja dve uri, udeleži se ga lahko cela družina ali pa nam svojega otroka prepustite v varstvo.

Uspešna ptičja svatba

Eden od takšnih gozdnih sprehodov se je odvil tudi na sončno marčevsko soboto. Nabralo se nas je okoli 40 gozdnih zanesenjakov in po uvodnem nagovoru izkušnega gozdarja Borisa smo pogumno zagrizli po najbližji poti v hrib.

Do male postojanke sredi gozda je med prijetnim kramljanjem in nekaj informativnimi postanki pot minila skoraj prehitro. Otroci so se razigrali, med njihovo sproščeno prosto igro smo starši izmenjali različne izkušnje izletov v naravo. Takoj smo se strinjali, da se v gozdu vedno zgodi prava čarovnija – otroci so poslušni, sproščeni, ravno prav razigrani, prijetno vodljivi in vedno pripravljeni na sodelovanje. Verjetno po zaslugi takega gozdnega škrata!

Po kratkem predahu nas je Boris pripravil na prvo igro Ptičje svatbe, in sicer spletnje različnih ptičjih gnezd. Izvedeli smo, da so gnezda različna, predvsem pa da jih lahko najdemo na različnih krajih – na vejah, na tleh, v deblih in celo kot jamice, skopane v tla. Navdušeno smo se pognali v izdelovanje gnezd, marljivo nosili na kup gozdni material in tekmovali, kdo bo hitrejši, spretnější in čigavo gnezdo bo lepše.

Ptički se ne ženijo le z novimi gnezdi, včasih snubci vanje navlečejo še kakšen poseben predmet in tako opozorijo nase. Starši smo se povezali v igri z otroki ter po krajši malici svoja gnezda postavili na ogled. Nismo se mogli odločiti za najlepše gnezdo, zato smo z zdravimi prigrizki nagradili vse sodelujoče.

Naš gozdni sprehod je spremljalo obilo dobre volje, nastavljanje prvih sončnih žarkom, otroci pa so spontano sklepali nova prijateljstva in neobremenjeno krepili zdrav duh v zdravem telesu.

Gozdne pustolovščine bodo tudi med šolskimi počitnicami (26. 6.–31. 8. 2019), ko se osnovnošolci od 2. do 5. razreda lahko udeležijo Počitnic v gozdu. Prijave bodo na spletni strani www.malaulica.si možne od 7. maja dalje.

OTROCI SE NE IGRAJO VEČ

Jure Bornšek, dipl. fiziot., terapevt ortopedske medicine in manualne terapije

Se spomnimo, da so bile pred 25 leti ulice polne otrok? Igrišča so bila zasedena, drevesa oskubljena od plezanja, otroci z raztrganimi hlačami in potolčeni. Pa vendar nasmejani in polni življenja, starši zadovoljni, babice brez skrbi, jaz pa se z veseljem spominjam svojega otroštva.

Kaj se dogaja z otroki oziroma kaj se dogaja s starši? Sedim ob igrišču, opazujem svojega otroka in ugotovim, da je edini v trenirki. Starši le nemočno opazujejo svoje otroke, ki bi se radi igrali, pa morajo paziti, da se ne umažejo ali padejo, ker potem njihova znamka kavbojk ne pride do izraza. Svojega otroka vidim nekje na kupu zemlje, medtem ko z rokami koplje in išče zaklad, pogled pa mi vzame štiriletnik. Teče, se spotakne na ravnem, zajoka, starši priletijo, ga potolažijo in za pogum dobi še bonbon.

Isti dan se odločim, da greva s sinom popoldne na igrišče brcat žogo. Star bo 3 leta, 10 minut brcanja in nato kup drugih stvari, igranja. Zastrem se v skupino otrok, ki so na treningu nogometa. Postavljeni pred črto, čakajo, da se bodo lahko trikrat zavrteli okoli stožca. V neskončnem čakanju na svoj trenutek se med njimi razvije igra, trener jih opozori in jim naloži kazen v obliki sklec. Obrnem se za sinom, ki uživa ob metanju žoge v lužo, zraven pa trije otroci na klopi zatopljeni v telefon.

Kaj se je zgodilo z brezskrbnim igranjem, socializacijo, sproščenostjo? Starši desetletne otroke vzgajajo za hude čase v prihodnosti in jim poleg že naporne šole naložijo še kup popoldanskih obveznosti. Prihajajo časi, ko bo kreativnost prvi pogoj za dobljeno službo, ta pa se razvija v otroštvu, z igranjem. Treninki brez dopuščanja igre, prosti čas s telefoni in omejevanje otrok pri igri vsekakor niso spodbudni začetki razvoja sposobnega, neodvisnega, samoiniciativnega in ustvarjalnega mladega človeka.

Do 14. leta za otroke ni treninga, so besede Marjana Fabjana, stvaritelja velikih slovenskih judo uspehov. Ni treninga, so pa spoštovanje, disciplina, natančnost, veselje in igra.

Temna so v našo hišo vrata,
v temno drevo, visoko,
v rožo, v rožo.

LILI NOVY

nemško-slovenska
lirična pesnica
(1885–1958)

Lili Novy se je v ljubljansko zavest zapisala kot pesnica, prevajalka in svetovljanka. Rojena tirolskemu plemiču v cesarsko-kraljevi vojski ter mami Slovenki iz znane ljubljanske odvetniške rodbine Ahačič, po kateri je poetinja podedovala tudi poznobaročno palačo na Starem trgu 11a. Kljub kiparski upodobitvi molčavca pod balkonom znamenite Schweigerjeve hiše Lili ni veljala za tiho žensko. Nasprotno: nemirnost, neprilagojenost, vihravost, rahločutnost, a hkrati viteška poštenost in častnost so bile njene stalne spremljevalke. Rojstvo v Gradcu, odraščanje v Ljubljani, zasebno šolanje na Dunaju, ločitev in vzgoja vnukov so bili njeni življenjski mejniki. »Ljubljanski Weimar« je našla v slovenskih kulturnih ustvarjalcih, čeprav je po moževem spodbujanju do svojega petdesetega leta pesnila in mislila v materni nemščini. V medvojnem obdobju so se v Kolovratu zbirali penati, moška kulturna družina, tja pa je zahajala tudi Lili. Literarna anekdota priča, da so se člani omizja enkrat želeli znebiti tako, da so ob njenem prihodu spustili hlače in ji pokazali zadnjice. V nasprotju s sprejemljivo »ždanovščino« in »kulturno politiko« po osvoboditvi je Lili Novy negodovala zoper kulturno ozračje in bolj za šalo kot zares ustanovila Ligo lepe lenobe kot družbo pisateljev in pesnikov, saj »v tej deželi preveč garajo, treba je tudi lenariti«. Ko je imela TV Ljubljana leta 1956 le eno kamero in ko so snemali prve televizijske oddaje o kulturi, je v prvem literarnem intervjuju med drugimi nastopila tudi pesnica, na Kolodvorsko pa se je pripeljala kar s taksijem, ki ga je bilo takrat zelo težko dobiti. Lili Novy velja za eno največjih slovenskih pesnic.

Na prejšnji strani:

Peter Škerl: cikel Ljubljana, Lili

VIHAR V GLAVI: UMETNOST NAJSTNIŠTVA

Patricija Fašalek

Na gledališke odre se je 30. marca 2019 vrnila predstava Vihar v glavi, kjer režiser Primož Ekart s sedemnajstimi nastopajočimi odkriva vihar, ki se dogaja v življenju slehernega najstnika. Za izhodišče je vzel dramsko besedilo Brainstorm avtorjev Neda Glasierja in Emily Lim, na katero je po naključju naletel v Londonu. Z idejo za predstavo, kjer se izbrana predloga prepleta z osebnimi izkušnjami igralcev, je navdušil umetniško vodjo Lutkovnega gledališča Ljubljana.

Ob pogledu na besedilo Vihar v glavi, ki odkriva čustveni svet mladih, odnos do staršev pa tudi njihove želje, pričakovanja, strahove in upanje za prihodnost, pri tem pa se sklicuje na najnovejša znanstvena odkritja na področju delovanja možganov v najstniški dobi, se Ekart ni znašel pred težko odločitvijo: kot oče dveh otrok se je ravno v tistem času – pred dvema letoma, če smo natančni – z najstništvom začel soočati tudi sam in zanimalo ga je, kaj to sploh je. »Saj ima vsak svojo izkušnjo, ampak ko si najstnik, nimaš zares pojma, kaj se s tabo dogaja, in se temu samo prepuščaš,« je pojasnil. Izvedli so avdicijo, kamor je prišlo 100 mladih, starih od 14 do 19 let, ki so želeli sodelovati, po dveh neprespanih nočeh pa so se le odločili za izbrano peščico in začeli vaditi v jeseni 2017.

O tem, kako so sooblikovali predstavo in komu je namenjena, smo se pogovarjali s Primožem Ekartom in igralkama Ano Pribošič in Ajo Markovič.

Kako vam je bilo delati z najstniki, v nasprotju z odraslimi izkušenimi igralci?

Primož: Seveda ima takšno delo svoje specifičnosti, ampak prinaša neskončno veselje. To so ljudje, ki prvič odkrivajo tisto, s čimer se profesionalci ukvarjamo že leta ali desetletja. Ravno to navdušenje se prenaša tudi na nas: njihova radovednost, veselje, entuziazem, vse to je neprecenljivo in nekaj, kar se ne more zgoditi v profesionalnem teatru s profesionalnimi igralci.

Originalna predloga se prepleta z osebnimi izkušnjami in zgodbami nastopajočih. Je bilo težko deliti svoje osebne zgodbe z režiserjem in ekipo, glede na zavedanje, da boste morali to kasneje tudi sami večkrat odigrati pred javnostjo?

Ana: Mislim, da je bilo težje to, da smo se morali začeti odpirati že čisto na začetku vaj, in to ljudem, ki jih ne poznamo, ki smo jih videli le nekajkrat. Ljudi v publiko ponavadi nikoli več ne vidiš, so igralci pa so tisti, ki ostajajo del tvojega življenja. Na podlagi teh osebnih zgodb so se zelo hitro ustvarila tudi prva mnenja o sodelujočih. Na začetku mi je bilo težko, ampak smo se hitro povezali, verjetno ravno zato, ker smo bili tako odprti.

Foto: Matej Povše

»Ta predstava nam je vsem dobro razložila določene stvari.«

Aja: Meni je bilo najtežje, ko so bili v publiko starši in smo jim morali povedati stvari, ki jih prej nismo mogli, kar je tudi bistvo predstave.

Zaradi te predstave kaj drugače gledate na svoja najstniška leta?

Primož: Ja, zdaj lažje razumem nekatere stvari glede svojega odnosa s starši in svojega delovanja. Še bolj se mi pa zdi, da zdaj bolje razumem svoja otroka, kar pa ne izključuje neprestanih konfliktov. Predstava mi je spremenila pogled na to, kaj se dogaja v mojem družinskem življenju, torej kaj in zakaj se določene stvari zgodijo.

Sta s pomočjo predstave začeli sami sebe bolje razumeti?

Aja: Ko smo začeli vaje, sem bila stara 14 let in se še nisem toliko videla v tej predstavi, kot se sedaj, ko se vedno bolj najdem tudi v replikah drugih, ne samo svojih.

Ana: Sedaj nekatere stvari bolje razumem, in ko pride do kakšnih odločitev, vem, da imam zanje razlog ter da se to verjetno ne dogaja samo meni. Ali pa ko pride do kakšnih situacij, ki mi v tistem trenutku niso najbolj prijetne, razumem, da se stvari morajo tako odviti. Ta predstava nam je vsem dobro razložila določene stvari.

Kakšna publika si je prišla ogledat predstavo – so bili nad njo navdušeni tako mladi kot starejši?

Primož: Zame je bil odziv publike nepredstavljiv, še vedno se nam pogosto zgodi, da doživimo stoječe ovacije. Kadar jih ni, so tamali čisto depresivni, kaj je zdaj to. Sploh ne vedo, da je to tako redka zadeva, ki se na premieri mogoče kdaj zgodi, potem pa ne več (smeh).

Ana: Opazila sem zelo različne odzive, skoraj kot da bi mladi in odrasli gledali dve različni predstavi. Starši po predstavi morda lažje razumejo obnašanje svojih otrok, ki ga prej niso, naši vrstniki pa dobijo uvid v to, da se tudi drugim dogaja enako kot njim. Se mi pa zdi, da je predstava celo malo bolj namenjena staršem, saj gre za nekakšen subjektivni dokumentarec, razlago tega, kaj je najstništvo.

Aja: Tudi meni se zdi, da je bolj za starše, saj gre za to, da jim povemo nekaj, kar jim v obraz ne moremo. Na koncu predstave uporabimo tudi plakate – nekatere besede so namreč pretežke, da bi jih lahko izgovorili.

MESEČNI NAPOVEDNIK

Mladi na sceni

Razstava: BALO + DA CREW: We did somethin' - somethin'

Na ogled do 3. 5. 2019 (ob ponedeljkih in petkih od 13.00 do 16.00; ob torkih, sredah in četrtek od 18.30 do 21.30)

Razstava oblikovalskih del ustvarjalke Alme »Balo« Topalović, ki jo navdušujeta tipografija in ulična umetnost in se poleg tega ukvarja z ilustriranjem ter grafičnim in web dizajnom.

Gledališka skupina Vse ali nič vabi k sodelovanju v projektu ACTivate Your Story

Predvidoma ob četrtek od 15.00 do 17.00

Ne, ni treba imet igralskih izkušenj, so pa neizogiben stranski učinek, če se nam pridružiš. Obeta se pisana družina – zbrali se bomo mednarodni prostovoljci, lokalni mladi, prosilci za azil, begunci in nasploh vsi, ki želimo soustvarjati odprto in solidarno družbo! Obvezne spletne prijave:

Zatiranje v Gromki: 108,1 MHz

17. 4. ob 20.00, Klub Gromka

Okvir: radijsko oddajanje. Vsebina: ostra. Opredeljujoča. Če je potrebno, mlačna. Mnenja: fašistoidna. Antifašistoidna. Individualna. Skupna. Zgodbe: resnične. Nekateri. Druge možne. Tretje čakajo za vogalom. Namen: zbuditi. Prebujati. Prebujati se. Prespraševati. Medije. Stališča. Svet. Tudi sebe. Število mest je omejeno. Rezervacije zbirajo na: transformator.toslo@gmail.com

Mladi zmaji in Zavod ZVVIKS vabimo na FILMSKO POPOLDNE!

18. 4. od 17.00 do 19.00, Mladi zmaji Črnuče

Ogledali si bomo sklop kratkih animiranih filmov, ki so nastali na enotedenskih ustvarjalnih delavnicah za srednješolce (2014–2019), ter poklepetali z njihovimi avtorji, popoldne pa zaključili s kratkim lutkovnim animiranim filmom Slovo avtorja Leona Vidmarja.

Večer videoprojekcij

25. 4. od 19.00 do 21.30

Vsak zadnji četrtek v mesecu je čas za videoprojekcije v ULCI. Skupaj izbiramo, kaj bomo gledali, zato pridi tudi ti!

POLIGONIJA: Do Androids Dream of Melting Watches?

26. 4. ob 20.00, Trubarjeva hiša literature

Kako misliti umetnost v času umetne inteligence, kako ta vpliva na umetniško produkcijo in kako je umetniška produkcija vplivala na razvoj tehnologije? Ali nam videoigre pripovedujejo zgodbe in ali jih lahko zato štejemo za umetniške artefakte? Sklop predavanj z diskusijo.

Potapljaški tabor

29. 4.–5. 5., Ljubljana in Piran

Pridruži se potapljaški avanturi, ki jo organiziramo skupaj z Inštitutom za potapljanje in podvodne aktivnosti (IPPA), in pridobi mednarodno priznan potapljaški certifikat PADI. Za mlade 18–29 let.

 www.mladizmaji.si

Mladi raperji in raperke od 15 do 29 let, Prava zveza vas vabi k sodelovanju!

Iščemo vašo še neobjavljeno avtorsko rap dela na temo nenasilja. Ključne besede so spoštovanje, svoboda, strpnost, privolitev, dobrosrčnost, humanost, sprejemanje in prijateljstvo.

Kriteriji ocenjevanja bodo: vsebina, sporočilnost, izvirnost, kakovost besedila in kakovost glasbe.

Vse potrebne informacije o RAP natečaju najdeš na www.drustvo-kljuc.si/rap-natecaj-vabilo-ustvarjalcem

Prvomajske počitnice

Dnevni center skupaj v skupnosti vabi na prvomajske počitniške delavnice: Skupaj nam bo lepše! Delavnice bodo potekale 29. in 30. 4. ter 3. 5. od 9.00 do 14.00. Več informacij dobite na dnevni.center@skupajvskupnosti.si

Koncert ob 50-letnici Radia Študent

9. 5. ob 20.00, Križanke

Na koncertu ob 50. rojstnem dnevu vašega najljubšega breznagobčnega radia bodo nastopili Seine, Jimmy Barka Experience, Mimika Orchestra, Housewives in Laibach.

Soočenje kandidatov in kandidatke za evropske poslance in poslanke

13. 5., Ljubljana

Mladi bodo lahko spoznali kandidate in kandidatke ter jim postavili vprašanja v povezavi z Evropsko unijo in mladimi. Soočenje bo tudi medijsko pokrito in predvajano v živo.

Dnevi medgeneracijskega sodelovanja

Med 14. in 16. majem se bodo na Gospodarskem razstavišču odvijali Dnevi medgeneracijskega sožitja. V treh dneh se bo odvil bogat strokovni, kulturni in razstveni program. Vstop je prost.

 www.medgeneracijsko-sozitie.si

Evropski dan informiranja mladih

Evropski dan mladinskega informiranja obeležujemo 17. aprila, ko je Evropska agencija za informiranje in svetovanje mladih ERYICA postavila mladinsko informiranje na evropski zemljevid. Za več informacij o dogodku spremljajte spletno stran L'MIT.

Več dogodkov in informacij za mlade najdeš na www.lmit.org

Ana: Starši na veliko situacij v predstavi odreagirajo veliko bolj mirno, medtem ko se najstniki veliko smeji in glasno sodelujejo z nami, saj je predstava precej interaktivna. Duša, scenaristka predstave, je velikokrat rekla, da imajo mladi drugačne mehanizme delovanja in kadar jih nekaj močno zadane, kadar se z nečim povežejo, se bodo začeli na glas smejati. Če tega ne veš, se ti lahko v določenem kontekstu kakšen smeh zdi nesramen, ampak se moraš zavedati, da morda samo niso navajeni, da se jih kaj tako dotakne.

Kakšen vpliv je imela predstava na vajine starše?

Ana: Veliko večji, kot sem mislila, da ga bo imela. Po predstavi smo se o tem pogovarjali in začeli so razumevati nekatere stvari, ki morda prej niso bile jasne. Sprejeli so, da je to ok, da se mora tako dogajati. Seveda pa to ne pomeni, da se ne kregamo več.

Aja: Enako.

Lutkovno gledališče Ljubljana mladim namenja precejšen del svojega programa, z vključitvijo najstnikov v sam ustvarjalni proces pa jih še dodatno nagovarja. »Kadar najstnike igrajo odrasli, se zelo radi opirajo na stereotipe, če pa to vlogo prevzame najstnik sam, pride do notranjega vpogleda v to, da morda ni vse tako, kot se zdi na zunaj, torej da smo več kot le neki ljudje, ki mislijo, da vse vedo in se želijo upirati,« je še za konec komentirala Ana, Aja pa je dodala, da se v tej predstavi vidi, da gre za deljenje njihovih lastnih izkušenj, s čimer predstava takoj pridobi globlji pomen.

Predstava bo na sporedu tudi v maju in juniju. Spremljajte spored na www.lgl.si.

Zobozdravnik Andraž Kamnar

»V svojem poklicu in delu si najbolj želim pridobiti sodelovanje pacientov«

Nada Breznik

Foto: osebni arhiv

Mestni štipendist Andraž Kamnar

Štiriintridesetletni doktor dentalne medicine ima za seboj že sedem let samostojnega dela v samoplačniški zobozdravstveni ambulanti v Besnici pri Kranju in je ponosni očka dveh deklic. V mladosti je za igranje na diatonično harmoniko prejel več prestižnih priznanj, med njimi kar dvakrat zapored tudi plaketo Avgusta Stanka.

So na tvoje življenje vplivale zavestne odločitve ali tudi kakšna naključja?

Najbolj zanimivo je, da se je tekmovanje za najboljšega harmonikarja Gorenjske, ki sem ga kot trinajstletni Ljubljčan prejel, odvijalo na igrišču Osnovne šole Besnica pri Kranju, ki je sosednja stavba moje današnje zobozdravstvene ambulante. V to šolo sedaj vozim svoji hčerki. Ob koncu gimnazije oziroma z začetkom študija dentalne medicine sem glasbeno ustvarjanje opustil in se temeljito posvetil le še študiju.

Že v času študentskih let sem na medicinski fakulteti spoznal ljubezen mojega življenja in nekaj let pozneje dobil tudi dve najbolj dragoceni deklici.

Po najini diplomi naju je poročil župan Zoran Jankovič, sledila je tudi moja prva zaposlitev pri tistu, ki ima že mnogo let zobozdravstveno in oralno kirurško ambulanto v Besnici pri Kranju. Moja soproga trenutno opravlja program specializacije iz oralne kirurgije v Ljubljani, sam pa se posvečam predvsem konzervativnemu in protetičnemu zobozdravstvu.

Kako to, da si se odločil prav za poklic zobozdravnika?

To je bila ena izmed težjih odločitev v mojem življenju. Tako kot verjetno vsak maturant sem tudi sam veliko premišljeval o tem, ali bom sploh

sposoben končati študij, ki sem si ga izbral, in ali me bo ta poklic osrečeval vse do upokojitve. Poslanstvo o osrečevanju in delu z ljudmi mi je bilo blizu že iz mojega glasbenega udejstvovanja, najbolj pa sta na odločitev vplivali odlična predstavitev poklica na Gimnaziji Bežigrad in obisk kliničnih vaj na Stomatološki kliniki.

Kako naporen je bil študij?

Sam študij je poleg obvezne prisotnosti na vseh vajah zahteval tudi udeležbo na predavanjih. Tako smo se študentje podnevi družili na fakulteti in inštitutih, večere, vikende in semestralne počitnice pa smo preživljali za debelimi knjigami. Po uspešno končanem študiju, ki v povprečju traja sedem let in pol, je na vrsti 12-mesečno pripravništvo in zahteven strokovni izpit, po katerem Zdravniška zbornica Slovenije podeli licenco za samostojno opravljanje zobozdravniške službe na območju Republike Slovenije.

Kakšne pa so možnosti dela v javnem zdravstvu?

Službe v okviru javne zdravstvene mreže so na voljo večinoma le kot začasna nadomeščanja. Rednih zaposlitev je bolj malo. Le redki kolegi lahko že na začetku kariere odprejo svojo ambulanto, omejitev je predvsem finančna.

Kako v vaši ambulanti sledite razvoju stroke?

Deloma nam stalno izobraževanje nalaga Zdravniška zbornica Slovenije, ki nam vsakih sedem let podaljšuje licenco za delo. Poleg tega se z ženo udeležujeva izobraževanj tako v Sloveniji kot tudi v tujini. Skupaj sva obiskala kongrese v Avstriji, Nemčiji, Švici in Liechtensteinu.

Kaj si še želiš doseči v svojem poklicu?

V svojem poklicu in delu si najbolj želim pridobiti zaupanje in sodelovanje pacientov. Iščem vedno nove izzive, predvsem se spogledujem z digitalizacijo v dentalni medicini. Pacientom si želim ponujati najsodobnejše zobozdravstvene storitve.

Celoten intervju je objavljen na

www.ljubljana.si v rubriki glasilo Ljubljana.

Daj tačko! Steriliziraj svojo mačko

Bodite del rešitve: v aprilu akcija tudi v Ljubljani

Nina Narat Meden, Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij

Foto: arhiv Mačjelovke

Akcija v Ljubljani traja do 30. aprila. Za več informacij spremljajte Društvo Mačjelovka na Facebooku.

Pomlad je tu in oglasne deske, spletne oglasnike, forume in družbena omrežja bodo kmalu preplavile fotografije ljubkih malih mačk, ki iščejo nove domove. Nekateri bodo glasno navijali, drugi potihoma stiskali pesti, da vse puhaste tačice najdejo svoj domek.

Vse, ki so kadarkoli pomagali zapuščenim mačkam, pa bo stisnilo pri srcu. Vedo namreč, da imajo zgodbe z mladimi mačkami, ki iščejo nove domove, le redko srečen konec. Da bo nov dom našlo manj mačk, kot jih bo pristalo na cesti, ali še huje, v bližnjem potoku. Da bodo zavetišča ponovno pokala po šivih. In da bodo muce, ki bodo prek oglasnikov vendarle našle nov dom, že čez nekaj mesecev same postale mame.

Rešitev za izhod iz tega začaranega kroga je preprečitev rojstev neželenih mladičev – torej vseh mladičev, ki jih lastniki ne nameravajo obdržati sami. S sterilizacijo oz. kastracijo preprečimo žalostne konce, je povedal Marko Oman, dr. vet. med.,

vodja Zavetišča Ljubljana, kjer na leto oskrbijo okrog 1500 mačk. Neželenih mačjih mladičev je kar 90 odstotkov od vseh zapuščenih mačk, saj mačka v povprečju dva- do trikrat na leto skoti štiri mladiče. »Strošek oskrbe enega mladiča je trikrat večji od stroška sterilizacije, če ima mladič seveda srečo in je deležen naše oskrbe. V naravi namreč tri četrtine mladičev ne dočaka pol leta starosti, le vsak deseti eno leto.«

Drugi pozitivni učinki

Poleg zmanjševanja števila neželenih mladičev pa imata sterilizacija in kastracija še vrsto drugih pozitivnih učinkov. Sterilizirane mačke imajo precej manjšo možnost za vnetja rodil ali raka

na seskih, jajčnikih ali maternici, pri samcih pa s kastracijo preprečimo pojav raka na testisih in zmanjšamo možnost pojava raka na prostati. Kastrirani samci običajno ne markirajo svojega ozemlja in se ne potepajo, zato imajo veliko manj možnosti, da bi se poškodovali ali poginili v prometni nesreči. Tako samce kot samice pa s kastracijo oz. sterilizacijo v veliki meri zaščitimo pred okužbo z mačjim aidsom in levkozo. Obe bolezni se prenašata predvsem med pretepi in parjenjem, za mačke pa sta neozdravljivi in usodni.

Da bi možnost sterilizacije oz. kastracije lastniških mačk približali tudi tistim lastnikom, ki jim obisk veterine predstavlja prevelik strošek, so v Društvu za pomoč prostoživečim mačkam Mačjelovka zasnovali projekt Daj tačko! Steriliziraj svojo mačko. Roko jim je podala tudi Mestna občina Ljubljana, ki je prispevala sredstva za sterilizacijo oz. kastracijo 100 mačk na Veterinarski postaji Ljubljana. Lastniki mačk, ki bodo Veterinarsko postajo Ljubljana obiskali v aprilu, bodo za poseg sterilizacije oz. kastracije plačali pol manj kot običajno, pogoj za uveljavljanje popusta pa je rezervacija termina (01 420 56 39) in mikročipiranje svoje mačke.

Za več informacij o projektu Daj Tačko! Steriliziraj svojo mačko obiščite www.dajtacko.si.

Marko Oman, dr. vet. med., svetuje, da se hkrati s posegom sterilizacije oz. kastracije opravi tudi označitev mačke z mikročipom in registracija v centralnem registru. »V letu 2018 smo v Zavetišče Ljubljana prejeli 165 prijav o pogrešanih mačkah. V zavetišče pa smo sprejeli in nato skrbniku vrnili le pet pogrešanih mačk. Skoraj dve tretjini mačk ostaja pogrešanih – mnoge najdejo dom pri drugih skrbnikih, ki mislijo, da jih je nekdo zapustil. V primeru oznake z mikročipom je verjetnost vrnitve živali domov veliko večja. Ste zaradi stroška nekaj evrov pripravljeni tvegati, da vaše Pike nikoli več ne bo domov?«

SLADKA KORUZA KOT POPESTRITEV LJUBLJANSKIH VRTIČKOV

Ludvik Rozman,
Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

Marsikateri vrtničkar je že posejal koruzo na svojem vrtničku in jo poleti popekel na žaru, pa vendar nekateri ne vedo, da je za pečenje in kuhanje mnogo boljša in okusnejša sladka koruza.

Ta sorta koruze se do ostalih (zobanke, trdinke, poltrdinke itd.) razlikuje po sladkem okusu, še posebej v mlečni zrelosti. Za to je zaslužen prikriti gen, ki v času dozorevanja zrnja preprečuje pretvorbo ogljikovih hidratov v škrob. Namesto škroba se tvori sladkor, ki daje mlečno zreli koruzi sladek okus. Sladko koruzo uporabljamo izključno v mlečni zrelosti za ljudsko prehrano. Sejemo jo kot navadno koruzo, lahko že od aprila, ko ni več nevarnosti slane in imajo tla temperaturo več kot 10 °C, pa vse do konca junija, saj zadostuje že mlečna zrelost. Lahko jo sejemo v različnih 7-10-dnevnih presledkih in si tako zagotovimo sveže mlečno zrele storže dalj časa. Takoj po setvi je priporočljivo na gredico v mrežasti vreči izobesiti večji šop las, katerih vonj odganja vrane in drugo divjad celo sezono. Po mlečni zrelosti (3-4 tedne po začetku svilanja) se vsebnost sladkorja v zrnju in sladkost zrnja hitro zmanjšujeta, kar vpliva na okus koruze. Odtrgan storž pri sobni temperaturi v 24 urah izgubi 50 % sladkorja, v hladilniku počaka par dni; zato je najbolje, da storže pobiramo sproti in jih takoj porabimo.

Najbolj znan in razširjen način porabe je pečenje svežih storžev na piknikih. Lahko pa sveže oličkane storže tudi kuhamo v vreli vodi 15-20 minut, lahko jih pečemo v kuhinji na kontaknem žaru, cele oličkane storže shranimo v zamrzovalniku ali zrnje konzerviramo. Za slednja dva načina je priporočljivo sveže storže prej blanširati.

V letošnji sezoni je v prodaji tudi seme prve slovenske sorte sladke koruze zarja. Sorta je vzgojena iz starih slovenskih sort. Ima zelo kakovostno zrnje, prilagojena je na naše rastne razmere, je zgodnja in zelo izenačena, predvsem v času cvetenja in dozorevanja, kar močno olajša pobiranje storžev ob primerni mlečni zrelosti. Storže namreč pobiramo takrat, ko zrnje ob pritisku počni in iz njega priteče mlečno beli sok.

Nisem večna, sem pa zato manj tečna.

Sem biološko razgradljiva vrečka.

Zmanjševanje porabe plastičnih materialov je eden izmed pomembnih ciljev, h kateremu stremimo v Mestni občini Ljubljana. Tudi v sklopu pomladne akcije Za lepšo Ljubljano si prizadevamo zmanjšati uporabo plastičnih vrečk na ljubljanskih tržnicah, saj te močno obremenjujejo naše okolje.

Veseli nas, da se meščanke in meščani že zavedate negativnih učinkov plastičnih vrečk in se po nakupih že odpravljate s svojo vrečko za večkratno uporabo. Pogosto pa se zgodi, da te vrečke nimate s seboj in zato sprejmete plastično.

Ko naslednjič pozabite prinesiti svojo vrečo, vam priporočamo, da si na **vrečkomatu, ki bo do**

“Recite plastičnim vrečkam ne!

22. aprila stal na Plečnikovih tržnicah, brezplačno priskrbite potrebno količino biorazgradljivih vrečk za nakup. Tako boste prodajalcu brez težav zavrnilo plastično vrečko in nakupovali z mislijo na okolje.

GLASBA IN DELAVNICE OB ZAKLJUČKU AKCIJE ZA LEPOŠO LJUBLJANO

V soboto, 20. aprila, se bo med 10. in 14. uro na Čevljarskem mostu odvil zabavni program ob zaključku čistilne akcije Za lepšo Ljubljano. Turizem Ljubljana bo mimoidočim razdelil 1500 cvetočih in medovitih rož. Na mostu bosta potekali tudi delavnica izdelovanja papirja iz invazivnih rastlin ter predstavitev mobilnega servisa koles. Najmlajši si bodo lahko v družbi ljubljanskega Zmajčka privoščili poslikavo obraza ali telesa z začasnimi tatui.

V bližini Tromostovja bo Povodni mož simbolno popeljal svojo Urško v Ljubljano, s čimer želijo opozoriti

meščane na ravnanje z naravo in odnos do okolja. V razmislek in opomin bodo na Čevljarskem mostu na ogled odpadki, ki jih bodo med čistilno akcijo iz Ljubljane potegnili potapljači društva za podvodne aktivnosti Vivera.

www.visitljubljana.com

V Ljubljani za vedoželjne

Večerna poljudnoznanstvena predavanja

dr. Saša Novak, Znanost na cesti

Foto: arhiv ZNC

»Hvala, Znanost na cesti, da nam vračaš ljubezen do učenja! Super se mi zdi, da je znanost postala tako dostopna. Na predavanjih so izjemno kompleksne reči podane na enostaven in laiku prijazen način.« – Manca, 23

Ljubljana premore kar nekaj svetovno uveljavljenih raziskovalnih organizacij. Čeprav nas redno vabijo na predavanja, ki jih organizirajo v svojih prostorih, se jih udeležuje le malo Ljubljančanov, ki niso iz znanstvenih krogov. A da jih znanost vseeno zelo privlači, dokazujejo že množice vseh starosti, ki si ob dnevnih odprtih vrat raziskovalnih inštitutov z zanimanjem ogledujejo laboratorije in prisluhnejo raziskovalcem. Znanost namreč ni le izredno pomembna za družbo, je tudi izredno zanimiva.

V zadnjih letih je v Ljubljani tudi vse več javnih predavanj izven inštitutov in fakultet. Poleg predavanj na temo zdravlja možganov, ki jih organizira skupina SiNAPSA, predavanj ZnaČAJ znanosti v Hiši eksperimentov in srečanj mladih raziskovalcev Science Bites že šest let poteka tudi niz javnih večernih poljudnoznanstvenih predavanj z naslovom Znanost na cesti. Že dobro leto se odvijajo v Atriju Znanstvenoraziskovalnega centra na Novem trgu 2.

Pravzaprav ne gre za klasična znanstvena predavanja. Znanstveniku na odru vedno delata družbo tudi novinarka ali novinar, ki postavljata vprašanja, kakršna bi postavili tudi poslušalci, ki

«Predavanja Znanosti na cesti me vedno navdihnejo z novimi idejami. Domov vedno odidem s kakšno rešitvijo problema.»

Kaja Stradovnik, 23

niso strokovnjaki za predstavljeno temo. Po predavanjih se zvrstijo še vprašanja iz občinstva in nemalokrat se po zadnjem aplavzu in napovedi naslednjega dogodka okoli predavatelja zgrne gruča, ki ji še ni zmanjkalo vprašanj.

Od drog v rekah do demence in temne snovi

Marca je prof. dr. Ester Heath z Instituta »Jožef Stefan« predstavila čisto sveže rezultate analiz prisotnosti ostankov drog, kokaina, amfetamina, metamfetamina, ekstazija in THC v odpadnih vodah. Ugotovili so, da je v vodi iz ljubljanske čistilne naprave več drog kakor denimo v Mariboru in manj v primerjavi z drugimi najbolj obremenjenimi evropskimi in svetovnimi mesti.

Veliko zanimanje je poželo tudi predavanje profesorja Zvezdana Pirtoška o demenci. Ob tem je predavatelj opozoril, da demenca dobiva razsežnosti epidemije, zato je treba ukrepati. Ne le s skrbjo za

«Ključno je, da poslušalec ohranja občutek, da je vsebino mogoče razumeti, biti nad njo navdušen, se igrati z različnimi vprašanji in odgovori ter da debate s sogovorniki ostajajo prijetne in ravno prav zahtevne.»

Matic Jerman

lastne možgane, temveč tudi s temeljitim razmislekom o tem, kako poskrbeti za naraščajoče število dementnih starostnikov.

V seriji letošnjih mesečnih predavanj nam je dr. Maruša Bradač, profesorica fizike na ameriški Univerzi Kalifornije v Davisu pojasnila, kako astronomi vidijo začetke nastanka galaksij in kako preučujejo lastnosti temne snovi, ki močno vpliva na razvoj našega Vesolja, v aprilskem predavanju pa nam je prof. dr. Marko Mikuž povedal več o prihodnosti pospeševalnikov.

Od naravoslovja do humanistike

Nabor znanstvenih tem, predstavljenih v projektu Znanost na cesti, je širok in sega od naravoslovja do humanistike. Tako se vedno najde kaj zanimivega za vedoželjne obiskovalce. Publika v dvorani je raznolika: veliko je mladih, ki jih morda zanima prav določena tema ali pa so se odločili večerno druženje popestriti s kakšno zanimivostjo iz sveta znanosti. Nekateri si mimogrede v LP Baru naročijo kavo, po končanem dogodku pa se tam vedno nadaljuje klepet o predstavljeni temi.

Napovedani predavanja s predavateljema z Instituta »Jožef Stefan« v Atriju ZRC ob 19. uri:

14. maj: Fuzijska energija: sveti gral neomejene zelene energije (doc. dr. Boštjan Končar z Leo Udovč)

11. junij: (Pre)živeti s kemikalijami (prof. dr. Milena Horvat z Maticem Jermanom)

Napovednik, podkasti in povzetki so objavljeni na www.znc.si.

Ljubljanski vestnik

Berlinska turistična borza: Ljubljana je najboljšo mesto

Živa Čebulj

Na eni izmed največjih in najpomembnejših turističnih borz na svetu, berlinski ITB, so 6. marca podelili prestižne nagrade najboljšim destinacijam. Ljubljana je zmagala v kategoriji mest in prejela nagrado za izvedbo Borze lokalnih živil. Žirija je kot tri kriterije za izbor Ljubljane upoštevala trajnostno oceno Ljubljane pri Green Destinations, izpeljavo Borze

lokalnih živil in možnost uporabe takšne prakse tudi drugod. Direktorica Turizma Ljubljana mag. Petra Stušek je ob prevzemu nagrade povedala, da jih je k organizaciji tovrstne borze lokalnih živil spodbudila želja po lokalni samooskrbi. »Tudi pri Turizmu Ljubljana komponente okolju in družbi prijaznega vpletamo v naše proizvode, storitve in projekte, saj se zavedamo vse večje prepoznavnosti koncepta trajnostnega razvoja turizma in povpraševanja turistov po trajnostnih proizvodih.«

Ljubljana najbolj e-mobilna mestna občina

dr. Uroš Grilc

Na konferenci e-mobilnost v občinah, ki je marca potekala na Brdu pri Kranju, je Mestna občina Ljubljana prejela nagrado za najboljšo mestno občino na področju e-mobilnosti. Med glavnimi argumenti za podelitev priznanja je navedeno: Mestna občina Ljubljana v Sloveniji velja na tem področju za najbolj razvito, v prestolnici sta

vse bolj razširjena sistema souporabe (električnih) avtomobilov ter souporabe koles, mestno središče je zaprto za promet, dodano vrednost razvejeni mreži avtobusov mestnega prometa pa dajejo parkirišča sistema P+R. Električna vozila uporabljamo tudi v javnih podjetjih in zavodih ter Mestni upravi Mestne občine Ljubljana, zelo priljubljeni pa so tudi električni Kavalirji, ki brezplačno vozijo po središču mesta, zaprtem za motorizirani promet.

Koža in mednarodni dan medicinskih sester

Branko Čeh, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

V soboto, 11. maja, ob mednarodnem dnevu medicinskih sester, vabimo vse, ki bi se radi naučili kaj novega o koži, na Srednjo zdravstveno šolo Ljubljana, Poljanska cesta 62. Udeležili se boste lahko predavanj na temo koža (8.00–11.00), slavnostne prireditve ob mednarodnem dnevu medicinskih sester (11.00–12.00) ter ogleda razstave (od 12.00 dalje).

NAPOVEDNIK DOGODKOV V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
CS BEŽIGRAD			
Zeliščne in kozmetične delavnice	Izdelovanje domačih naravnih mešanč čajev, krem, pilingov in drugih uporabnih stvari. Za mlade od 10 do 29 let.	Četrtek, 18. in 25. 4., od 16. do 18. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
ŠILA – improvizacijsko gledališče	Delavnice improvizacijskega gledališča za mlade od 10 do 29 let.	Ponedeljek, 15. 4., od 15. do 17. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
Artchat.ČMC	Umetniške delavnice s slikarjem Petrom Gabrom za mlade od 10 do 29 let.	Torek, 16. in 23. 4., od 14. do 19. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
Ljubljana v gibljivih slikah: okrasni vodnjaki	Prvi večer cikla domoznanskih večerov: z umetnostnim zgodovinarjem mag. Gojkom Zupanom. Pred predavanjem si bo mogoče ogledati kratke dokumentarne posnetke o obnovi Robbovega in Herkulovega vodnjaka.	Torek, 16. 4., ob 19. uri	Slovanska knjižnica, Einspielerjeva 1, dvorana
Sosedi – Teater PolPet	Roberta živi mirno, samotno življenje, družbo ji delajo le rožice. Nekega dne dobi za sosedo operno pevko in miru je konec. Predstava govori o odnosih, spremembah in novih začetkih. Animatori lutk sta Polona in Petra Prosen.	Sreda, 24. 4., ob 17. uri	Knjižnica Bežigrad, Einspielerjeva 1, dvorana
Prišla bo pomlad ...	Na srečanjih ubijajo prepevanje slovenskih ljudskih pesmi, spodbujajo medgeneracijsko druženje ter obenem ohranjajo svojo kulturno dediščino. Vabljeni vsi, tako otroci kot odrasli, saj kdor poje, slabo ne misli!	Vsak drugi četrtek v mesecu ob 10.00 in vsak četrti četrtek ob 18.30	Knjižnica Bežigrad, Einspielerjeva 1, dvorana
Plesni večeri za občane	Petkovi plesni tečaji/večeri so namenjeni vsem generacijam. Naučite se novih plesov ali utrdite že osvojene plesne korake.	Vsak petek v aprilu ob 19.30	Belokranjska 6, dvorana
Bobove čajanke – soustvarjaj MC Bob	V sklopu nedeljskih Bobovih čajank soustvarjaj podobo in vsebine mladinskega centra. Aktivnosti so namenjene mladim od 15 do 30 let.	Vsako nedeljo ob 16. do 21. ure	Zavod Bob, Robbova 15
Let's talk Slovene	Preizkusili se boste v govorjenju in pisanju v slovenščini. Ni pomembno, ali poznate samo eno besedo ali če obvladate, to je vaša priložnost, da se podružite s Slovenci, jih povprašate po tem, kar vas zanima, in vadite, preden uporabite slovenščino v »resničnem svetu«. Za mlade od 15 let dalje.	Vsak ponedeljek od 19. do 21. ure	Zavod Bob, Robbova 15
Treninki ročnega nogometa	Pod vodstvom aktualne reprezentantke v slovenski nogometni reprezentanci se učimo pravil in igranja ročnega nogometa. Vsak drugi ponedeljek v mesecu je turnir!	Vsak ponedeljek od 18. do 20. ure	Zavod Bob, Robbova 15
Naredi sam – delavnice DIY	Imaš pripomočke za vezenje, pa ne veš, kaj z njimi? Lahko jih doniraš mladinskemu centru Bob. Primanjkuje jim predvsem obročev za vezenje, sprejemo pa tudi kvačke in pletilke. Aktivnost je namenjena mladim od 15 let dalje.	Četrtni – po dogovoru	Zavod Bob, Robbova 15
Globine ženske duše	Skupina za ženske vseh starosti: GLOBINE ŽENSKÉ DUŠE. Predavanja, pogovori in ustvarjalne delavnice, ki temeljijo na zgodbah iz knjige Ženske, ki tečejo z volkovi. Vsebinsko in program pripravljata psihoterapevtka in coachinja mag. Urška Ajdišek in coachinja, ustvarjalka in art terapevtka mag. Mojca Leben. Obvezne prijave na 041 806 533 oz. etnikajljubljana@gmail.com (Mojca Leben).	Vsak ponedeljek od 18. do 20. ure	Vojkova 87
Ko spregovorijo sanje	KO SPREGOVORJO SANJE: analiza sanj, pomen simbolov, kaj nam sporočajo in kako si lahko z njimi pomagamo. Skupino bo vodila predavateljica psihoterapevtka mag. Urška Ajdišek (www.psihoterapijakonsulta.si). Obvezne prijave na tel. 041 806 533 oz. etnikajljubljana@gmail.com (Mojca Leben).	Vsako sredo od 18. do 21. ure	Vojkova 87
Magic the Gathering Tečaj in vadba taichi in quigong	Igranje epske igre s kartami Magic the Gathering za mlade od 16 let dalje! Izjemno učinkovita večšina doseganja notranjega ravnotežja se še posebej obnese v današnjem hitrem tempu kot blagodejna oblika nezahtevne protistresne vadbe. Iqor: 041 430 650	Vsak ponedeljek od 19. do 22. ure Vsak ponedeljek od 17.00 do 19.30 in vsak četrtek od 18.00 do 19.30	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73 Belokranjska 6, dvorana
Začetni tečaj joge	Vabljeni na tečaj joge, kjer se boste naučili osnov vaj joge. Primerno za vse generacije. Jošt: 040 458 409	Vsak ponedeljek od 18.30 do 19.30	Belokranjska 6, dvorana
DAM – terapevtske delavnice, predavanja	Namen društva sta pomoč in podpora osebam, ki trpijo ali so trepele za katerokoli obliko anksioznih motenj in depresije, ter njihovim sorodnikom in podpornim osebam. Zavzemajo se za širjenje znanja in informacij s področja anksioznih motenj ter za večjo ozaveščenost javnosti o resnosti in prisotnosti tega problema v družbi.	Vsak prvi in tretji ponedeljek od 18. do 20. ure	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 3
DU Boris Kidrič Društvo Tolmun Knjižnica REČI	Vabilo novim članom folklorne skupine »Pušclci«, pridružite se nam, veselo bo. Kontakt: 031 864 377 Revitalizacija – namenjena starejšim občanom, da se ponovno telesno pripravijo na nove izzive. Iqor: 041 430 650 Knjižnica REČI je neprofitna izposojevalnica najrazličnejših predmetov za prosti čas, ki deluje po vzoru knjižnične izposoje. Jošt: 040 458 409	Vsako sredo od 14.30 do 18.00 Vsak torek od 9.30 do 11.00 Vsak ponedeljek in sredo od 16. do 19. ure	Belokranjska 6, dvorana Belokranjska 6, dvorana Knjižnica REČI, Belokranjska 6
Srečevalnica	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program je objavljen na: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA/ Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Vsak torek od 10. do 12. ure	Smoletova 16, pritličje
Šola zdravia	Vabljeni na različne ustvarjalne delavnice. Olga: 031 853 258	Vsak ponedeljek od 8.30 do 12.00	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 3
Družabni ples v Festivalni dvorani*	Oživili bodo tradicijo skupinskih plesov, ki jih bodo postopoma nadgrajevali z vedno svežimi izpeljankami, seveda pa ne bodo pozabili na tradicionalno Jenkovo četvorko. Napovedi plesov spremljajte na: www.pionirski-dom.si/napovednikVstopnice*: 7 evrov	Večkrat mesečno	Festivalna dvorana/Pionirski dom – center za kulturo mladih, Vilharjeva cesta 11
Društvo Tromostovje	Društvo Tromostovje združuje vse generacije. Dejavnost društva je humanitarna, namenjena vsem zainteresiranim in pomoči potrebnim posameznikom, ne glede na to, ali so člani društva ali ne. Ana: 040 291 523 ali Mojca: 031 641 726	Vsako sredo od 17. do 19. ure	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 1

Istega dne bodo dijaki in dijakinje Srednje zdravstvene šole Ljubljana izvedli čistilno akcijo Očistimo Poljane. Veselimo se srečanja z vami!

razpolago na blagajni Španskih borcev, uro pred pričetkom (od 16. ure dalje); vstopnina: odrasli 3 € / dijaki in študenti 2 € / otroci – brezplačna vstopnica. Vljudno vabljeni.

www.jskd.si

Plesno popotovanje 2019

Andreja Repar, Javni sklad za kulturne dejavnosti

6. in 7. maja si bomo ob 17. uri na odru Španskih borcev

v organizaciji Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti – območna izpostava Ljubljana ogledali preko 30 svežih plesnih miniatur, v sklopu katerih se bo predstavilo preko 400 plesalcev, ki skozi ustvarjalni ples izražajo svoje misli, občutenja, želje.

Vstopnice bodo na dan dogodka na

Pohod Sto slepih in slabovidnih po Ljubljani

Živa Čebulj

Letos praznujemo 100. obletnico organizirane skrbi za slepe in slabovidne na Slovenskem. Obletnico bomo proslavili tudi aktivno, zato Center IRIS (Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo

in svetovanje za slepe in slabovidne) v sredo, 15. 5. 2019, organizira pohod Sto slepih in slabovidnih po Ljubljani.

Udeleženci se bomo zbirali od 16. ure naprej na Centru IRIS, kjer bo pripravljen glasbeni program in kaj sladkega za začetno okrepčilo.

Ob 17. uri se bomo odpravili na pot po mestu. Za videče, ki jih zanima svet slepih, bo možen tudi pohod s prevezo za oči in uporabo bele palice ob spremstvu videčega vodiča.

Toplo vabljeni k prijavi na info@center-iris.si do 10. maja.

Vabimo vas, da oblečete belo ali črno majico oz. zgornji del, da bo skupina pohodnikov bolj vidna. Pohod bo v vsakem vremenu.

NAGRADNI FOTONATEČAJ

Podaljšali smo rok za oddajo fotografij za nagradni fotonatečaj do 10. maja 2019. Avtor izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije pošljite na: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridruže pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Rezervirajte 11. maj za Fair Trade piknik v Tivoliju

Darja Valenčič, Društvo Focus

Druga sobota v maju velja za svetovni dan pravične trgovine in v Ljubljani ta dan že tradicionalno obeležimo s pravičnim druženjem na pikniku v zelenem parku Tivoli. Na travniku blizu Čolnarne bomo tudi letos izmenjevali oblačila, igrače, semena in sadike, delili mnenja in uporabno znanje, odpirali nove poglede na svet in EU ter se

družili v zero-waste antipotrošniškem duhu.

Vabljeni v soboto, **11. maja 2019**, kadarkoli med 10. in 18. uro v Tivoli. Otroci, mladi,

odrasli – za vsakega se bo kaj našlo. Ne bodo manjkale niti dobrote, narejene po načelih pravične trgovine.

Pridite peš, s kolesom, avtobusom ali pa si delite prevoz. Vse, kar potrebujete, je piknik odeja. Se vidimo na najbolj pravičnem in zelenem pikniku v mestu!

Za še več informacij poiščite dogodek na FB Fair Trade piknik 2019.

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Telovadba – DU Boris Kidrič Pogovorne skupine za starejše	Vabljeni na telovadbo. Katarina: 041 213 919 Redna srečanja samopomočne pogovorne skupine za starejše. Skupino vodita Jasmina Rački in Maruša Bertoncelj iz Medgeneracijskega društva Tromostovje. Kontakt: skupina.starejsih@gmail.com	Vsak torek od 9. do 10. ure Vsak torek od 17.30 do 19.00	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 1 Knjižnica REČI, Belokranjska 6
ČS ČRNUČE Vaje za izboljšanje spomina – možganski fitnes Srečevalnica	Priznana mednarodna trenerka spomina Jasmina Lambergar vas bo naučila tehnik za boljše pomnjenje. Z vajami za spomin bo razgibala vaše možgane. Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja, ki potekajo vsak 4. torek v mesecu. Mesečni program je objavljen tudi na: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Sreda, 17. 4., ob 18. uri Vsak 4. torek ob 17. uri	Zajčeva pot 34, dvorana Sedež ČS Črnuče, Dunajska cesta 367, sejna soba
ČS CENTER Čistilna akcija	ČS Center in ČS Trnovo vas skupaj z lokalnimi društvi vabita na čistilno akcijo. Zbor udeležencev bo ob 9. uri na Trnovskem pristanu (plaža Trnovski pristan pri Prulskem mostu). Ugotavljanje pomanjkanja energije v posameznih delih telesa, dovajanje energije za vzpostavljane ravnesja ter uporaba nihala na področju osebnostne rasti.	Sobota, 13. 4., ob 9. uri Sreda, 17. 4., ob 17.30	Trnovski pristan Zarnikova 3, pritličje, dvorana
Uporaba in delo z nihalom – delavnica Festivalnice Pionirskega doma*	Vabljeni na koncert Dua Aritmija. Zvrst glasbe je fuzija različnih stilov, najbolj pa se naslanja na melodiko in ritmiko balkanskega izročila, čutiti pa je tudi elemente jazza in rocka. Vstopnina*: otroci od 3. leta dalje 3 evre, odrasli 6 evrov, tečajniki Pionirskega doma z izkaznico prost vstop.	Nedelja, 21. 4., ob 17. uri	Pionirski dom, Komenskega 9
Srečevalnica	Vabljeni na delavnice ročnih del – pletenje, kvačkanje, klekljanje, ki jih organizira Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Ljubljana.	Vsak torek ob 16. uri	Rozmanova 12, mala sejna soba
Telovadba za starejše Ustvarjalne delavnice Posvoji punčko in reši otroka	Rdeči križ Slovenije organizira telovadbo za starejše. Vabljeni. Vabljeni na brezplačne ustvarjalne delavnice, ročna dela, barvanje mandal in pobavank. Delavnice organizira DU Poljane. Delavnice šivanja punčk iz cunj: material in navodila dobite na delavnici, punčke so namenjene prodaji. S tem projektom Unicef Slovenija zbira sredstva za cepljenje otrok v državah v razvoju proti šestim nalezljivim otroškim boleznim. Humanitarno društvo Nikoli sam vabi na tedenska druženja in prostočasne ustvarjalne delavnice.	Vsak torek ob 14. uri Vsak torek od 12. do 14. ure Vsako sredo od 10. do 11. ure	Rozmanova 12, dvorana Zarnikova 3, pisarna društva, soba 5 Štefanova 11, sejna soba
Čaj ob petih – druženje in prostočasne delavnice Merjenje krvnega tlaka	Brezplačno merjenje krvnega tlaka, splošni nasveti glede vzdrževanja krvnega tlaka (prehrana, telesna aktivnost). Organizira HD Nikoli sam.	Vsak torek od 15. do 19. ure	Štefanova 11, mala sejna soba
Energijsko svetovanje in podpora	Ugotavljanje energijskih blokad in omejujočih vzorcev, ki spodbujajo blokade, nasveti za odpravo posledic in vzpostavljane energijskega ravnesja v telesu. Število v skupini je omejeno na največ 6 udeležencev – za več informacij in rezervacijo: nikolisam@outlook.com	Vsako prvo sredo v mesecu od 17. do 18. ure Vsako prvo sredo v mesecu od 17. do 18. ure	Zarnikova 3, pritličje, dvorana
ULIČNA šola *	Najcenejši plesni tečajji iz breaka in hiphopa z izkušeni mentorji. Več info: skd.gor.lj@gmail.com	Vsak ponedeljek ob 17.30 break nadaljevalci, vsak torek ob 16.00 break mala ULCA in ob 17.00 break začetniki, vsako sredo ob 16.00 hiphop nadaljevalci in ob 17.30 break nadaljevalci, vsak četrtek ob 16.00 hip hop začetniki in ob 17.00 break začetniki, vsak petek ob 19.30 hip hop nadaljevalci	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Odpirta ULCA	Pogovori, namizni tenis, glasba, henganje, družabne igre, aktivnost po tvoji želji ali brainstormanje idej za program ULCE po meri mladih.	Vsak ponedeljek in petek od 13.00 do 16.00 Vsak torek, sredo in četrtek od 18.30 do 21.30	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
ČS DRAVLJE Plesne vaje za ljubitelje plesa v paru	Plesne vaje za ljubitelje plesa v paru vodita profesionalna plesalca Peter Fileš in Maja Pucelj, ki približata ples v paru tudi popolnim plesnim začetnikom. Ob torkih in četrkih boste utrjevali plesno znanje v paru, ob petkih popoldne pa si boste priredili ples, kjer boste plesali vse plesne vaje in se skupaj družili ob prijetni plesni glasbi. www.showtime.si Prijave: plesvparu@gmail.com . Peter: 041 724 590, Maja: 031 360 340	Vsak torek od 12. do 17. ure Vsak četrtek od 12.00 do 15.30 Vsak petek od 15. do 19. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
Plesne vaje	Plesna skupina DU Dravljje je družina aktivnih in razigranih članov DU Dravljje. Radi plešejo in nastopajo ter se pri tem zelo zabavajo. Vabljeni, da se jim pridružite. mimica.herakovic@gmail.com	Vsak ponedeljek od 9.00 do 11.30 Vsako sredo od 9. do 12. ure Vsak četrtek od 9. do 11. ure Vsak petek od 9. do 12. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
ČS GOLOVEC Demenca – prepoznavanje in prvi znaki demence	Demenca je kronična napredujoča bolezen, ki prizadene možganske celice, odgovorne za spomin, mišljenje, orientacijo, razumevanje, računske in učne sposobnosti, sposobnosti govornega izražanja ter presoje. Strokovno predavanje je namenjeno svojcem in drugim, ki v domačem okolju skrbijo za osebe z demenco.	Torek, 16. 4., ob 17. uri	Sedež ČS Golovec, Litijska cesta 38, I. nadstropje, sejna soba

Rožanci smo že 70 let

Ana Lucija Hočevar,
Folklorna skupina Tine Rožanc

Folklorna skupina Tine Rožanc pripravlja slavnostno predstavo »Sem.«, ki **bo 27. aprila ob 19.30** v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma.

Celovečerna predstava bo na odru povezala več kot 100 nastopajočih. Trem generacijam plesalcev Folklorne skupine Tine Rožanc ter njihovim

raznolikim glasbenim zasedbam se bo pridružila tudi pevska skupina Katice.

Predstava »Sem.« v ospredje postavlja človeško bit, vsebinsko prepleteno v igro simbolike kroga, cikličnosti in vrtenja. Zapis o različnih praksah ob življenjskih in letnih prelomnicah, plesni kulturi, različnih tipih krožnosti, ki naj bi jim v preteklosti pripisovali posebne pomene, so ustvarjalci združili v

umetniški navdih za rdečo nit predstave. Osrednji snovalci predstave so mladi folklorni koreografi, glasbeniki in kostumografi pod umetniškim vodjem Anje Cizel, ki so predstavo v celoti na novo pripravili v sodelovanju z režiserjem Janom Bilodjeričem. Tipične umetniške zvrsti, ki so v folklorni dejavnosti že utečena praksa, bodo obogatene z igro svetlobe in

Foto: arhiv JSKD

Folklorna skupina Železničarskega kulturno umetniškega društva Tine Rožanc praznuje svojo sedemdeseto obletniko nadvse uspešnega delovanja na področju folklorne dejavnosti.

zvoka ter uporabo drugih sodobnejših multimedijskih elementov.

Častni pokrovitelj slavnostne predstave »Sem.« je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Rdeči križ Štepanjsko naselje	Meritve krvnega tlaka, holesterola in sladkorja v krvi.	Torek, 16. 4., od 16. do 17. ure	Sedež ČS Golovec, Litjska cesta 38
Šola zdravja – skupina Štepanjsko naselje	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s pričetkom ob 8. uri. Telovadba je namenjena vsem generacijam.	Vsak delovnik ob 8. uri	Športno igrišče med Parnsko ulico in trgovino Mercator
ČS JARŠE			
Delavnica o temeljnih postopkih oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje nekemu s srčnim zastojem. Naučimo vas pravilne uporabe. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam.	Četrtek, 18. 4., ob 18. uri	OŠ Jožeta Moškriča, Jarška cesta 34, zbornica
Dan odprtih vrat Vojašnice Edvarda Peperka	Dan odprtih vrat Vojašnice Edvarda Peperka je namenjen vrtcem, osnovnim in srednjim šolam, zvezam in društvom. Vstop prost.	Četrtek, 9. in petek, 10. 5., od 9. do 13. ure	Vojašnica Edvarda Peperka, Leskoškova 7
Dan odprtih vrat Vojašnice Edvarda Peperka in dan Četrtn skupnosti Jarše 2019	Vabljeni na dan odprtih vrat Vojašnice Edvarda Peperka ter na dan Četrtn skupnosti Jarše 2019, ki je namenjen predstavitvi lokalnih društev in organizacij na stojnicah, gasilcev iz PGD v prikazu protipožarne varnosti in programu ČS Jarše. Vstop prost.	Sobota, 11. 5., od 9. do 16. ure	Vojašnica Edvarda Peperka, Leskoškova 7
Medgeneracijsko druženje in ustvarjanje občanov Zelene jame	Ustvarjanje različnih ročnih izdelkov in medgeneracijsko druženje. Material in ideje za ustvarjanje vsak prinese s seboj. Vstop prost.	Vsak petek od 10. do 13. ure	Perčeva 22, pritličje, sejna soba
Šola zdravja – skupina Nove Jarše	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi. Telovadba je namenjena vsem generacijam. Ob slabem vremenu je v telovadnici. Olga Pušnik: 040 299 048	Vsak delovni dan od 7.30 do 8.00	Športno igrišče Produkcijske šole, Jarška 44
Šola zdravja – skupina Šmartno	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi. Telovadba je namenjena vsem generacijam. Ob slabem vremenu je na pokritem delu igrišča. Zlata Zajec: 031 465 521	Vsak delovni dan od 7.30 do 8.00	Nogometno igrišče Šmartno ob reki Savi
Srečevalnica KO RK Zelena jama	Različne delavnice – program je objavljen na www.ljubljana.ozrk.si/sl/SRECEVALNICA	Vsak prvi in tretji četrtek v mesecu od 10. do 12. ure	Perčeva 22
Rdeči križ Nove Jarše	Brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi.	Vsak drugi ponedeljek od 16. do 18. ure	Sedež ČS Jarše, Kvedrova 32
ČS MOSTE			
Osrednja čistilna akcija v Mostah in na Novih Fužinah	V Mostah se dobimo ob 9. uri na Tržnici Moste, na Novih Fužinah pa ob 16. uri pred Domom starejših občanov Fužine. Prijave: mol.moste@ljubljana.si ali 01 544 23 75. Več informacij najdete na spletni strani Četrtn skupnosti Moste.	Torek, 16. 4., ob 9. uri in ob 16. uri	Tržnica Moste, Zaloška 55 (ob 9. uri) DSO Fužine, Nove Fužine 40 (od 16. ure dalje)
PGSi 2019 – Mednarodne salezijske igre mladih	Vabilo prostovoljem na 30. Mednarodne salezijske igre mladih. Potrebujemo pomoč pri spremljanju in animiranju več kot 1200 mladih iz 15 različnih držav. Naj festival športa, druženja, kulturnega povezovanja, zabave in duhovnosti obogati z mednarodno izkušnjo tudi tebe. Če imaš čas, si star 16+ let in govoriš vsaj en tuji jezik, nam piši na info@pgsi2019.si . www.pgsi2019.si	30. 4.–5. 5.	Športni park Kodeljevo
Delavnica »Spominjanje«	Vaje imajo takojšnji in trajni učinek na spomin, koncentracijo, zmožnost učenja. Delavnico vodi Jasmina Lamberger, certificirana trenerka spomina. Obvezne prijave na 01 24 20 605 ali na amir.crnojevic@zod-lj.si .	Sreda, 17. 4. in 15. 5., ob 10.30	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, Poljanska cesta 97
Rdeči križ Fužine – meritve	Meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi.	Vsako 1. sredo v mesecu od 10. do 12. ure	Preglov trg 15
Srečevalnica	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program je objavljen na: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA/ Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Vsako sredo od 10. do 12. ure	Preglov trg 15
Medgeneracijska kreativna delavnica »Punčka iz cunj«	Na tedenskih srečanjih izdelujejo punčke iz cunj. S sodelovanjem na delavnici krepijo kognitivne funkcije in širijo socialno mrežo. Prijave na 01 24 20 605 ali amir.crnojevic@zod-lj.si .	Vsak četrtek od 9. do 12. ure	Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, Poljanska cesta 97
ČS POLJE			
Klinična prehrana v nosečnosti	Predavanje o fizioloških spremembah v nosečnosti, prehranskih dodatkih, telesni aktivnosti, primernem pridobivanju telesne teže, vegetarijantstvu in drugih načinih prehranjevanja je namenjeno mladim ženskam, mamcam, nosečnicam in bodočim nosečnicam.	Sreda, 15. 5., ob 17. uri	Center Zalog, Zaloška 267, I. nadstropje, sejna soba
Jutranja telovadba za starejše	Redna tedenska vadba, ki preprečuje napredovanje starostno pogojenih zdravstvenih težav. Več: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. zalog@dca-ljubljana.org	Vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek ob 8. uri	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Chi gong in EFT za starejše	Chi gong je starodavna kitajska zdravilna tehnika, ki je sestavljena iz enostavnih počasnih gibov. EFT-tehnika je oblika psihološke akupresure, pri kateri se s konicami prstov nežno tapka po meridijanih. Več: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. zalog@dca-ljubljana.org	Vsak torek od 9.30 do 10.30 (EFT) Vsako sredo od 8. do 9. ure (chi gong)	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Urjenje spomina za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vaje za ohranjanje in krepitev spomina, koncentracije, natančnosti, sposobnosti za reševanje problemov, besednih spretnosti, domišljije in logičnega mišljenja. Več: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. zalog@dca-ljubljana.org	Vsak petek od 10.00 do 11.30	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
ČS POSAVJE			
Glas, ki zdravi – masaža z glasom	Na delavnici boste spoznali, kako lahko s pomočjo glasu zmanjšate bolečino in stres, kako lahko omilite in celo preprečite pojav tesnobe ipd.	Četrtek, 18. 4., ob 17.30	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Sajenje sadik na prosto	Predaval bo Vaneš Husič, univ. dipl. inž. agr., klub Gaia	Petek, 19. 4., ob 16. uri	Gain zelenjavni bio vrt na Ježici, Saveljska c. 50
Joga, zakladnica modrosti in zdravja	Vaje za sprostitve, asane ter jogijska tehnika dihanja – pranajama	Četrtek, 25. 4., ob 17. uri	Sedež ČS Posavje Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Predstava Dohodnina, BEŠTEKteater	Vabljeni na predstavo Dohodnina avtorja Jean-Jacquesa Bricaira. Predstava je primerna za vse generacije. Smeh zagotovljen, vstop prost!	Sobota, 27. 4., ob 19. uri	Prosvetni dom Savlje, Savlje 101, dvorana
Migajmo za zdravje	Vadba s Športnim društvom Ljubljana - Ježica je namenjena vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak ponedeljek ob 19. in 20. uri Vsako sredo ob 18. in 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet
Splošne telesne vaje	Splošne telesne vaje s Športnim društvom Ljubljana - Ježica so namenjene vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak torek ob 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet
Aerobika in pilates	Aerobika in pilates s Športnim društvom Ljubljana - Ježica so namenjene vsem generacijam. Mojca: 051 650 415	Vsak četrtek ob 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet
Vadba za seniorke in seniorje	Vadba za seniorke in seniorje s Športnim društvom Ljubljana - Ježica je namenjena starejši generaciji. Mojca: 051 650 415	Vsak torek in četrtek od 7.45 do 9.00	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet
Pilates	Vabljeni na pilates s Športnim društvom Ljubljana - Ježica. Vadba krepi mišice in ozavešča vadečega o celotnem telesu. Namenjeno vsem starostnim skupinam.	Vsak torek od 20. do 21. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet
Druženje v Posavju z Mladimi zmaji	Ulični zmaji v sodelovanju s ČS Posavje organizirajo kreativno preživljanje prostega časa. Ob mrzlih dnevih so v prostorih četrtn skupnosti, kadar pa sije sonce, popoldneve preživljajo na igrišču ob Bratovševi ploščadi. Vabljeni mladi 12+.	Vsako sredo od 17. do 19. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet ali igrišče ob Bratovševi ploščadi
Čaj ob petih – druženje in prostočasne delavnice	Vabljeni na tedenska druženja krajanov in prostoročne ustvarjalne delavnice.	Vsak četrtek od 16. do 19. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletni prostori

Zakaj sem partizan z gosti

Nataša Loborec Perovšek

V Gallusovi dvorani Cankarjevega doma bo **6. maja ob 19. uri** koncert Zakaj sem partizan. S partizanskimi pesmimi, slovensko narodno in tremi avtorskimi pesmimi bo kar dvanajst zborov razveselilo poslušalke in poslušalce vseh generacij.

Aprilska krvodajalska akcija

Nevenka Lekše,
Rdeči križ Slovenije

Območno združenje Ljubljana vas prijazno vabi na aprilsko krvodajalsko akcijo, ki bo v **petek, 26. aprila 2019, od 7. do 15. ure** na Zavodu za transfuzijsko medicino, Šlajmerjeva 6, Ljubljana.

Sekiromet

Aleš Studen, Enigmarijuma

Na Kajuhovi 35 smo odprli center sekirometa – to je res vznemirljivo doživetje za vsakogar in prav nič se ne more primerjati s tistim občutkom, ko se sekira zapiči v les v centru tarče.

Poleg organizacije rednih terminov sekirometa za skupine poteka tudi Zimska liga, v kateri iščemo državnega prvaka v metu sekire. Državni

Foto: arhiv Enigmarijuma

Zavihajate rokave in pridite na najbolj usekano zabavo v mestu!

prvak bo tudi kandidat za svetovno prvenstvo decembra v Združenih državah Amerike. Do

konca Zimske lige bosta še dva turnirja, in sicer 17. aprila in 15. maja.

www.axe-throwing.si!

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Merjenje krvnega tlaka	Vabljeni na brezplačno merjenje krvnega tlaka, splošne nasvete glede vzdrževanja krvnega tlaka (prehana, telesna aktivnost ipd.).	Vsak prvi četrtek v mesecu od 17. do 18. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet
Skupinski plesi z Vrtnico Druženje ob plesu 40+	Poudarek je na skupinskih plesih, ki se izvajajo na latino glasbo, angleški valček in sirtaki. Po želji pa tudi ples v pari.	Vsako sredo od 20.15 do 22.00	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet
Ples z Društvom Vrtnica Druženje ob plesu 40+	Utrjevanje in vadba skupinskih plesov na latino glasbo, angleški valček in sirtaki. V drugem delu pa tudi ples v pari na standard glasbo oz. po želji.	Vsak petek od 19. do 22. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet
Joga z Društvom Vrtnica Vadba za zdravje	Vabljeni na izvajanje joge z Društvom Vrtnica. Vadba za zdravje s Športnim društvom Ježica. Vabljene vse generacije.	Vsak torek in četrtek od 9. do 11. ure Vsak ponedeljek od 19.30 do 20.30	Sedež ČS Posavje, Bratovševa pl. 30, klet Prosvetni dom Savlje, Savlje 101, dvorana
ČS ROŽNIK			
Sajenje in nega jagodičja in sadnega drevja, sledi apidelavnica	Predavanju Davorja Špeharja, dipl. ing. agr. in hort. (Zeleni svet) sledi apidelavnica: Api-sadna malica proti spomladanski utrujenosti, ki jo vodi Nina Ilič (Zavod Eneja).	Torek, 16. 4., ob 17. uri	Medoviti vrt Grba (novo vrtničarsko območje Grba – na koncu Puhtejeve ul.)
Dobri in slabi sosedje na vrtu, sledi delavnica o pegastem badlju	Predavanju Davorja Špeharja, dipl. ing. agr. in hort. (Zeleni svet) sledi delavnica Spoznajmo različne načine uporabe pegastega badlja, ki jo vodi Nina Ilič (Zavod Eneja).	Torek, 23. 4., ob 17. uri	Medoviti vrt Grba (novo vrtničarsko območje Grba – na koncu Puhtejeve ul.)
Sajenje paradižnika in ostalih plodovk, sledi apidelavnica	Predavanju Davorja Špeharja, dipl. ing. agr. in hort. (Zeleni svet) sledi delavnica Api-solata za krepitev odpornosti, ki jo vodi Nina Ilič (Zavod Eneja).	Torek, 7. 5., ob 17. uri	Medoviti vrt Grba (novo vrtničarsko območje Grba – na koncu Puhtejeve ul.)
Brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola	ČS Rožnik v sodelovanju s KORK Vrhovci, KORK Brdo, KORK Vič Rožnik ter DU Vič Rožnik organizira brezplačno merjenje višine krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov v krvi.	Vsako prvo sredo v mesecu od 16. do 18. ure (Viška cesta) Vsako drugo sredo v mesecu od 8. do 10. ure (Brdnikova ulica)	Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38 Brdnikova ulica 14, sejna soba
ČS RUDNIK			
Ustvarjalna delavnica – Pomlad v mestu	Izdelali boste cvetlično vilo Zvončico, s katero boste okrasili svoj najljubši pomladni kotic. Delavnica je namenjena odraslim in otrokom v spremstvu odrasle osebe, obvezne pa so predhodne prijave do 17. 4. od 12. ure na poliglida.slo@gmail.com ali 01 428 03 45. Število udeležencev je omejeno na 12. Delavnica bo izvedena v primeru, da bo vsaj 5 prijav.	Četrtek, 18. 4., od 18. do 20. ure	Ižanska cesta 303, I. nadstropje (stara barjanska šola)
ČS SOSTRO			
Biodinamika	Predavanje in razgovor z naravovarstvenikom Antonom Komatom: Smaragdni planet, naš edini dom sredi kozmičnega oceana.	Sreda, 17. 4., ob 19. uri	Sedež ČS Sostro (bivši Zadrugi dom Zador), Cesta II. grupe odredov 43, I. nadstropje, sejna soba
ČS ŠENTVID			
Zdrava prehrana – vegan	Bodimo zdravi, prijazni do živali in okolja! Na predavanju vam bomo predstavili zdravstvene prednosti rastlinske prehrane ter njeno povezavo z okoljevarstvom. Dogodek je primeren za vse, ki jih zanima zdrava hrana, zaščita narave in živali ter kulinarika. Po predavanju namreč sledi zaključek s kuharskimi nasveti, brezplačnimi zloženkami s kar 28 recepti in degustacija jedi. Predavanje za vse generacije!	Sreda, 15. 5., ob 18. uri	Kosijeva 1, pritličje (bivša trgovina Mercator)
ČS ŠIŠKA			
Telovadba	Vabljeni na vaje za razgibavanje, ki jih organizira Rdeči križ Ljubo Šercer.	Vsak ponedeljek ob 9. uri	Sedež ČS Šiška, Kebetova 1
Joga	Vabljeni na jogo v organizaciji Krajevne organizacije Rdečega križa Ljubo Šercer.	Vsak četrtek ob 18. uri	Sedež ČS Šiška, Kebetova 1
Bralna srečanja z Natašo Finžgar	Knjige za branje in pogovor zbirajo skupaj na srečanjih.	Vsak tretji petek od 19. do 21. ure	Jesenkova 1
Likovno ustvarjanje	Vabljeni na likovno ustvarjanje pod mentorstvom akademske slikarke Zdenke Žido. Več: 051 393 740	Vsak torek od 10. do 13. ure Vsako sredo od 9. do 11. ure	Jesenkova 1
Delavnica – urjenje spomina in retorika	Da bi naši možgani ostali aktivni in ohranjali naš spomin v dobri kondiciji, jih moramo ves čas urediti. Vodi Donka Kovačič: 064 199 095, senior.drustvo365@gmail.com Vabljeni k udeležbi, delavnica je brezplačna. Na delavnici retorike boste urili spomin in besedišče: kratki govorni nastopi, igra vlog, deževanje idej, igra telefona ali pripovedujem ti zgodbo, iskanje in pomnjenje pregovorov in rekov, hitro branje, učenje kratkih besedil in drugo. Hkrati se bomo dotaknili nenasilne komunikacije in kulture govora in dialoga. Vodi: Martina Selhaus.	Vsako sredo od 9. do 11. ure	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Plesna skupina – boljši plesalci	Družabni plesi za boljše plesalce. Izvaja DU Koseze.	Vsak ponedeljek in četrtek ob 9. in 17. uri	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Plesna skupina – začetniki	Družabni plesi za začetnike. Izvaja DU Koseze.	Vsak ponedeljek ob 19. uri	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Telovadba	Vabljeni na vaje za razgibavanje, ki jih organizira Krajevna organizacija ZB za vrednote NOB komandant Stane.	Vsak petek od 9. do 11. ure	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Pevske vaje	Vabljeni na pevske vaje, ki jih za svoje člane organizira DU komandanta Staneta. Več: 051 436 550	Vsak ponedeljek od 9. do 12. ure	Trg komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
ČS ŠMARNA GORA			
Zasledovanje pevcev pragozdov Sumatre	Ste kdaj razmišljali, kako je živeti v tisti pravi džungli brez signala in z obilico lačnih krvo-jedcev? Biologinja Živa Justinek bo govorila o prigodah iz ene izmed biodiverzitetno najbogatijših regij tega sveta – ekosistema Leuser na severni Sumatri, kjer je delala na biološkem raziskovalnem projektu.	Četrtek, 18. 4., ob 19.30	Dom krajanov Gameljne, Srednje Gameljne 50, dvorana
Ure pravljic	Pravljice razvijajo otrokovo pravilno domišljijo in ustvarjalnost, bogatijo besedni zaklad, z vživljanjem v junake pa se otrok uči sočustvovanja, premagovanja ovir in vztrajanja v naporih. Namenjeno otrokom od 4. leta dalje.	Zadnja pravljica v tem šolskem letu bo 16. aprila ob 18. uri	Knjižnica Gameljne, Srednje Gameljne 50
ČS TRNOVO			
Nizek ali visok?	O pripravi na setev fižola bo predavala Marjana Kajzer Nagode, podjetje Isa znanje, d. o. o.	Sreda, 17. 4., ob 17.30	Učni zelenjavni vrt na Rakovi jelši
Paradižnik, paprika, kumare, buče ... sajenje in oskrba plodovk	O sajenju in oskrbi plodovk bo predavala Marjana Kajzer Nagode, podjetje Isa znanje, d. o. o.	Sreda, 24. 4., ob 17.30	Učni zelenjavni vrt na Rakovi jelši
Zasaditev in oskrba zeliščnega vrta	Predavala bo Marjana Kajzer Nagode, podjetje Isa znanje, d. o. o.	Sreda, 8. 5., ob 18. uri	Učni zelenjavni vrt na Rakovi jelši
DOGODKI SO BREZPLAČNI!			
* VSTOPNINA			

V Ljubljani se počutim, kot da sem tisoče kilometrov stran od skrbi

Besedilo in foto: **Staša Bizjak**

Meg

Ella

Federica

Katja in Jana

Meg, študentka arhitekture, Sidney, Avstralija
Trenutno študiram arhitekturo na fakulteti v Budimpešti. Ravnokar imamo počitnice, pa sem prosti čas izkoristila za ogled mesta po Evropi. Ljubljana je prijetna, ker ni prevelika, ima manj prebivalcev in ima zanimivo ponudbo raznovrstnih umetnosti.

Ella, Sydney, Avstralija
Prišla sem na obisk k Meg in zdaj skupaj odkrivava Evropo. Vaše mesto je poslastica za ljubitelje edinstvenih mest.

Federica, študentka ekonomije, Salerno, Italija
Ljubljano sem obiskala s starši. O mestu nisem vedela prav ničesar. Oče je nekje prebral, da je Ljubljana eno izmed najlepših mest v Evropi. Temu ne morem oporekati, saj se mi zdi čudovita. Izpostavila bi dve stvari: grad, ki je zelo zanimiva utrdba tik nad mestom, ter Zmajski most. Česa podobnega v Italiji še nisem videla.

Katja in Jana, Republika Burjatija, Rusija
V Slovenijo sva prišli zaradi zdraviliškega turizma. Nastanjeni sva v Rogaški Slatini. Pijeva tudi zdravilno vodo Donat. V Ljubljano sva se odpravili na topel sončen nedeljski dan in ravno ste naju ujeli na sprehodu ob

boljšaku. Lepo nama je tukaj, še posebej, če pomisliva, da je sedaj pri nas doma minus osemtrideset stopinj.

Liam, Brisbane, Avstralija
V Ljubljano sem prišel na turnejo, ki jo imamo po Evropi. Sem član skupine Aversions Crown in danes bomo nastopili v Orto baru. Slovenijo smo obiskali drugič, prvič smo bili na dnevih metala v Tolminu. Sedaj smo se s člani ekipe odpravili na Ljubljanski grad, da se pripravimo na večer.

Pauline, Luksemburg
S prijateljico sva iskali destinacijo, ki je dosegljiva z avtom in ni ravno na jugu Francije. Našli sva Slovenijo, milo rečeno eksotično državo v Evropi. Trenutno opazujeva sončni zahod na leseni klopi ob grajskem obzidju in zdi se mi, da sva tisoče kilometrov daleč od skrbi. Ne da se opisati občutkov, ki jih na tem mestu doživljava. Človek mora enostavno priti in to doživeti!

Christine in psička Tajga, Liège, Belgija
Dodala bi še, da so najine vrednote kar se da zelene, zato nadvse uživava v Ljubljani, saj se zdi naravi in ljudem prijazno mesto.

Keiko Mori, Tokio, Japonska
Zame je celotna Slovenija moja dežela, kot da sem se tukaj rodila.

Liam

Pauline

Christine in psička Tajga

Keiko Mori

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

dr. Brigita Jamnik, VO-KA, in

Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

O pitni vodi v Ljubljani in okolici

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, peščeno prodnih vodonosnikov Lj. polja in Lj. barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode Javno podjetje Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji. V preglednici je prikazan del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v marcu 2019.

Oskrba s pitno vodo poteka brez posebnosti in je varna.

Preostale javno dostopne informacije uporabniki

prejmejo na **voka@vo-ka.si ali na spletni strani**

 www.vo-ka.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo.

Kakovost podzemne vode v februarju 2019

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po

Uredbi o stanju podzemnih voda, za krom (skupno) pa po Pravilniku o pitni vodi

Predpisane mejne vrednosti za podzemne vode v februarju 2019 niso bile presežene na nobenem merilnem mestu.

Zrak v Ljubljani v januarju 2019

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Temperature v januarju so se gibale med -8 °C in +12 °C s povprečno temperaturo +1 °C. Padavine so se pojavile le 18. in 19. januarja, ko je padlo 46 mm padavin, in 28. in 29. januarja s 20 mm padavin. Veter se je pojavil le 2. in 3. januarja. Zimska suša in brezvetrje sta povzročila pojav visokih koncentracij prašnih delcev v zraku.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka veljajo naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je 350 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je 125 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je 40 µg/m³. Mejna urna vrednost je 200 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 40 µg/m³. Mejna dnevna vrednost delcev PM₁₀ je 50 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

PM_{2,5} (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 25 µg/m³.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je 5 µg/m³.

Povzetek letnega poročila o skladnosti pitne vode v vodovodnih sistemih v upravljanju JP Vodovod-Kanalizacija v Mestni občini Ljubljana za leto 2018

Na osnovi rezultatov Javno podjetje Vodovod-Kanalizacija zaključuje, da je bila oskrba s pitno vodo v letu 2018 ustrezna in varna, notranji nadzor pa učinkovit in skladen s predpisi. Letno poročilo o skladnosti pitne vode v vodovodnih sistemih v letu 2018 je objavljeno na spletni strani www.vo-ka.si v rubriki Info za uporabnike/Kakšno vodo pijemo?, kjer najdete tudi več informacij o oskrbi s pitno vodo. Za vse informacije smo vam na razpolago na brezplačni modri številki 080 8652, lahko pa nam tudi pišete na e-naslov: voka@vo-ka.si.

Del rezultatov preskušanj notranjega nadzora pitne vode v marcu 2019

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE		
			KLEČE	HRASTJE/JARŠKI PROD	ŠENTVID
			4. 3. 2019	4. 3. 2019	4. 3. 2019
Temperatura	°C	-	11,2	8,8	8,0
pH	-	6,5–9,5	7,4	7,4	7,5
Elektroprevodnost (pri 20 °C)	µS/cm	2500	463	517	512
Motnost	NTU	*	<0,1	<0,1	<0,1
Amonij	mg/L NH ₄	0,50	<0,025	<0,025	<0,025
Barva (436 nm)	m ⁻¹	*	<0,02	<0,02	<0,02
Nitrit	mg/L NO ₂	0,5	<0,003	<0,003	<0,003
Celotni organski ogljik	mg/L	*	0,37	0,45	0,49
Escherichia coli	CFU/ 100 mL	0	0	0	0
Koliformne bakterije	CFU/ 100 mL	0	0	0	0
Skupno število mikroorganizmov pri 36 °C	CFU/mL	100	<2	<2	<2
Skupno število mikroorganizmov pri 22 °C	CFU/mL	*	<2	4	<2
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

Legenda: *sprejemljiva za uporabnike in brez neobičajnih sprememb.

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
MV		0,1	0,1	10	50	50
Kleče VII	6. 2. 2019	< 0,002	0,007	< 2	9,7	1,7
Šentvid IIa	6. 2. 2019	< 0,002	0,010	< 2	19	2,1
Jarški prod III	6. 2. 2019	< 0,002	0,004	< 2	10	3,0
Hrastje Ia	6. 2. 2019	0,038	0,021	< 2	20	14
Brest IVa	6. 2. 2019	0,004	0,058	< 2	7,5	1,5

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2019 MOL, MU, Oddelek za varstvo okolja

Zrak v Ljubljani v januarju 2019

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	Benzen	PM ₁₀	PM _{2,5}
Stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Maksimalna urna koncentracija	20	110	513	5	223	164
Maksimalna dnevna koncentracija	16	75	266	4	153	123
Minimalna dnevna koncentracija	1	25	58	2	15	4
Srednja (mesečna) koncentracija	9	52	148	3	52	37
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	-	-	-	13	-

Vse vrednosti koncentracij so navedene v µg/m³.

* meritve so informativne

Povzetek letnega poročila o skladnosti pitne vode

VODOVODNI SISTEM	MIKROBIOLOŠKA PRESKUŠANJA				FIZIKALNO-KEMIJSKA PRESKUŠANJA			
	št. vzorcev		št. neskladnih vzorcev		št. vzorcev		št. neskladnih vzorcev	
preskušanje	redno	občasno	redno	občasno	redno	občasno	redno	občasno
CENTRALNI VODOVODNI SISTEM LJUBLJANA	2207	34	56	0	509	34	0	0
LIPOGLAV	66	1	0	0	66	1	0	0
TREBELJEVO	50	1	0	0	50	1	0	0
RAVNO BRDO	39	1	1	0	39	1	0	0
ŠMARNA GORA	39	1	0	0	39	1	1	0

Legenda: redno preskušanje – ožji nabor parametrov; občasno preskušanje – več kot 100 preskušanih parametrov

Ne zamudite!

MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

16. 4. ob 19. uri, Slovanska knjižnica

Ljubljana v gibljivih slikah: Okrasni vodnjaki – mag. Gojko Zupan

Na prvem večeru cikla domoznanskih večerov *Ljubljana v gibljivih slikah* bomo z umetnostnim zgodovinarjem spoznavali najpomembnejše vodnjake v Ljubljani.

GALERIJA ŠKUC

16. 4.–10. 5.

Iva Tratnik, samostojna razstava

MINI TEATER

16. 4. ob 20. uri

Lot Vekemans: Juda

Režija: Igor Pison

Gostovanje Slovenskega stalnega gledališča Trst. »Nekdo je moral to narediti,« stvarno, brez nepotrebnih opravičil in samopomilovanja razlaga Juda, protagonist istoimenske monodrame.

KINODVOR

Od 17. aprila nas v filmu **Stan in Olio** izjemna igralca John C. Reilly in Steve Coogan popeljeta na poslednjo turnejo legendarnih filmskih zvezd Stana in Olieja ter pokažeta, kaj pomeni pravo prijateljstvo. **25. aprila** pa na spored prihaja epski **12. mož**, ki pripoveduje napeto norveško zgodbo iz druge svetovne vojne o tem, kako se je sramotni vojaški poraz spremenil v simbol junaštva, ki je narodu vlil moč in ga združil v boju proti okupatorju.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

17. 4. ob 19. uri, premiera

Pravica biti človek, Gledališki laboratorij LGL

Režija: Mare Bulc

V predstavi, v kateri sodeluje 19 mladostnikov, se skozi osebne zgodbe mladih igralcev poglobljamo v njihovo razumevanje dovoljenega in sprejemljivega, družbene in osebne odgovornosti ter medosebnih odnosov.

MUZEJ ZA ARHITEKTURO IN OBLIKOVANJE

Prenavljamo!

Razstava bo izpostavila zgodovino pomembnih arhitekturnih prenov v Sloveniji in ključna vprašanja v povezavi s historično stavbno dediščino in njeno funkcionalno rabo.

LJUBLJANSKI GRAD

18. 4.–17. 11., Kazemate

Mogočni varuhi preteklosti: Gradovi na Slovenskem

Osrednja tematska razstava Ljubljanskega gradu v letu 2019 Slovenijo prikazuje kot deželo gradov.

26. 4. ob 21. uri, Jazz Club

Nipke & The Nipples, hiphop

Nipke prihaja na Ljubljanski grad s svojo novo zasedbo The Nipples, s katero bo v živo predstavil album *Draveljski Style*.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

18. 4. ob 19.30

Libera me

Orkester in Zbor Slovenske filharmonije Pietro Mianiti, dirigent, Francesca Manzo, sopran

Verdijeva velikonočna glasba z gosti iz milanske Scale

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

18. 4. ob 20. uri, Mala scena

Theresia Walser: Taka sem kot vi, rada imam jabolka, črna komedija

Režija: Boris Ostan

Igra ima obliko novinarske konference, na kateri bodo medijem najavili nastajanje filmske upodobitve življenj nekdanjih prvih dam.

VODNIKOVA DOMAČIJA

19. 4. in 10. 5.

ob 17. uri: Kolesarsko vodstvo po Vodnikovi Ljubljani

Zbor s kolesi na Trgu francoske revolucije.

ob 19. uri: Andrej Rozman Roza: Ljubljanski vodnik našel Vodnika / predstava o Valentinu Vodniku

NARODNA GALERIJA

25. 4.–8. 9.

Prostor v prostoru

Narodna galerija v sodelovanju s Slovenskim gledališkim inštitutom predstavlja pregledno razstavo o scenografiji na Slovenskem do leta 1991.

9. 5. ob 18. uri

Hinko Smrekar, ilustracije

Predstavitev nove pridobitve Narodne galerije: ilustracije Hinka Smrekarja za knjigo Frana Milčinskega *Ptički brez gnezda*.

MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE SLOVENIJE

24. 4.–10. 6.

Od pisem do Facebooka

Razstava o komunikaciji slovenskih izseljencev v Argentini z domovino skozi čas.

ZGODOVINSKI ATRIJ MESTNE HIŠE

do 11. 5.

Tjaša Gnezda: Bokamoso, fotografska razstava ob 35-letnici festivala Druga godba

Vizualni projekt fotografije Tjaše Gnezda in slovenskega glasbenika Bowraina, ki je nastajal v času glasbene rezidence med južnoafriškim kolektivom The Brother Moves On.

HOSTEL CELICA

23. 4. ob 21. uri

Glasbeno srečanje – Sozvočja sveta:

Hamlet Express

Hamlet Express se vrača v Celico s svojim petim albumom *Opium Blue*. Alkimija energičnih ritmov in zamaknjenih premorov v mešanici avtorskega šansona.

NOČ KNJIGE

23. 4., različna prizorišča

Ob svetovnem dnevu knjige se številni organizatorji pridružujejo mednarodnemu projektu in vabijo v svet branja.

MODERNA GALERIJA

25. 4. ob 20. uri, otvoritev

Na robu: Vizualna umetnost v Kraljevini Jugoslaviji (1929–1941)

Mednarodna pregledna razstava

MUZEJ IN GALERIJE MESTA LJUBLJANA

do 2. 6., Mestna galerija Ljubljana

Marjan Gumilar: Cuts

Akademski slikar Marjan Gumilar je občutljiv kolorist, ki v svoji slikarski praksi v nenehni interakciji med emocijo in ratiem preučuje avtonomnost barve in njene zakonitosti.

IMAGO SLOVENIAE

28.–30. 4., Stari trg

Mednarodni dan jazza

CANKARJEV DOM

do 19. 5.

13. Slovenski bienale ilustracije

GALERIJA DOBRAVAGA

8. 5. ob 19. uri

36 Mountains (razstava ob 3. obletnici galerije)

36 Mountains je mednarodni festival ilustracije, ki se vsako leto odvija v Zagrebu. V DobriVagi bodo v okviru praznovanja obletnice pripravili razstavo grafik umetnikov, ki so razstavljali v sklopu festivala.